

Sipos Béla: A Reuss (szepesbélai, felvidéki) család története és családfája

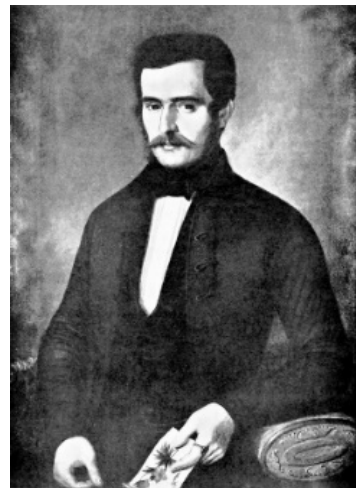
A Raiss (kassai) család címere)

Die 21. Ego Pater Dominicus à S. C. p. t. Larocbus Beelensis, Baptizavi
infantem Nœ Tobiam ex Præ Tobias Weiß, fræ Dorotsea Patring
Georgius Meyer Matriona Susanna Grefsin.

Szepesbéla. Katolikus Egyház. Keresztelési anyakönyv. 1683. augusztus 21-én kereszteltem Reuss Tóbiás családfa alapító fiát szintén Tóbiást, akinek az anyja Dóra.

Reuss Sámuel püspök 1849-ben.

Reuss Adolf 1849-ben

<u>REUSS (SZEPESBÉLAI, FELVIDÉKI) CSALÁDFA AZ INTERNETEN.....</u>	<u>3</u>
<u>A REUSS (FELVIDÉKI) CSALÁD TÖRTÉNETE.....</u>	<u>3</u>
FORRÁSOK.....	3
A REUSSOK A FELVIDÉKEN	7
REUSSOK SZEPESBÉLÁN	8
NÉHÁNY REUSS (REISZ) CSALÁDFA RÉSZLET A SZEPESBÉLAI EVANGÉLIKUS ANYAKÖNYVEK FELDOLGOZÁSA ALAPJÁN	9
<u>A REUSS (SZEPESBÉLAI) CSALÁDFA.....</u>	<u>10</u>
<u>CSALÁDI FELJEGYZÉS. ÍRTA 1936-BAN FODOR BÉLÁNÉ, REUSZ MALVIN CSALÁDTÖRTÉNETE. ....</u>	<u>47</u>
<u>FODOR BÉLÁNÉ (SZ. REUSS MALVIN) AZ ÉN NAPLÓM. 1886-1888.....</u>	<u>53</u>
<u>BURCHARD-BÉLAVÁRY CSALÁDFA , REUSS LÁSZLÓ FELESÉGÉNEK ŐSEI.....</u>	<u>76</u>
<u>A FODOR CSALÁD .....</u>	<u>78</u>

Reuss (szepesbélai, felvidéki) család az interneten

A Reuss (szepesbélai, felvidéki) család rövidített változatai a szerző által publikálva voltak: Wikipédia ([SiposBéla1945 szerkesztő](#)) Magyar nyelvű szócikkek:

[Reuss család \(felvidéki\)](#)

[Reuss Sámuel](#)

[Reuss Endre](#)

[Reuss András](#)

Honlap. [A kézdimárkosfalvi Sipos és rokon családok családfái és fényképei](#). Ezen belül:

[A Reuss család \(freewb.hu\)](#)

A Reuss (felvidéki) család története

Források

A Reuss család elkészítéséhez sok segítséget kaptam Terray Barnabástól (*1919.), Reuss Andrásról (*1938.) és Reuss Gézáról (*1944.).

A Felvidéki anyakönyveket, ahol Fodor Malvin nagymamám édesanyjának Reuss Malvinnak az ősei éltek prof. Hatvany Csaba programjával töltöttem le, a Mormon egyház honlapjáról. Az FS-TOOLS 5.0.0 szoftver letölthető:

https://www.dropbox.com/s/a99q66k4f9zq9ei/FS-TOOLS.zip?dl=0&file_subpath=%2FFS-TOOLS-5.0.5

<https://www.dropbox.com/s/a99q66k4f9zq9ei/FS-TOOLS.zip?dl=0>

Az eredeti felvidéki anyakönyveket le tudtam tölteni és így ellenőrizni és kiegészíteni tudtam a megkapott forrásanyagot. Az anyakönyvek letöltésénél a települések szlovák neveit kell használni. A Reuss ősök a következő településeken éltek, ahol a rendelkezésre álló anyakönyvek adatai az alábbiak:

Késmárk¹ evangélikus (1601-1893), katolikus (1674-1902), Kraszkó² evangélikus (1787-1891), Nagyrőce³ evangélikus (1783-1896), katolikus (1783-1898), Ochtina⁴ evangélikus (1721-1925), Ratkó⁵ evangélikus (1708-

---

¹ [Késmárk](#) (szlovákul Kežmarok, németül Käsmark, Käsemarkt vö: "sajtvásár", latinul Kesmarkium, lengyelül Kiezmarsk, szepességi szász nyelven Kejsenmark) város Szlovákiában. Az Eperjesi kerület Késmárki járásának székhelye. Poprád-folyó partján, Poprád városától 15 km-re északkeletre fekszik. Neve a német Käsemarkt (= sajtvásár) főnévből ered.

² [Kraszkó](#) (szlovákul Kraskovo) község Szlovákiában, a Besztercebányai kerület Rimaszombati járásában. A trianoni békeszerződésig Gömör-Kishont vármegye Rimaszombati járásához tartozott.

³ [Nagyrőce](#) (szlovákul Revúca, korábban Veľká Revúca, németül Gross-Rauschenbach) város Szlovákiában. A Besztercebányai kerület Nagyrőcei járásának székhelye, Kiszőce tartozik hozzá. Rimaszombattól 50 km-re északkeletre, a Murány-folyó bal partján fekszik. A városkát német telepesek alapították a 13. században. A Murány-völgy központi települése. Első írásos említése 1357-ből származik „Nagy Reucze” alakban. 1435-ben „Rewcze”, 1453-ban „Noghrewche” néven említik. Borovszky Samu monográfiáinak Gömör-Kishont vármegyéjéről tárgyaló része szerint (részletek): A murányi uradalom 1700-ban Koháry István birtokába került. Ekkor Kohárynak, mint a protestánsok ellenségének, első dolga volt Leporini András rőcei papot 1712-ben a templomból (a mai róm. kat. templom) katonáival kiűzetni. Ez időtől számítva 71 évig a rőcei protestáns egyház pásztor nélkül maradt és a hívők Ratkóra, Bisztróra vagy Tiszolcra jártak Isten ígését hallgatni. II. József türelmi parancsa a rőcei protestánsokat is életre hívta. De Koháry az elfoglalt templomot nem adta vissza. Más templom építését határozta el, de a templom helye miatt Koháry özvegyével elegyedtek vitába s csak a megyebeli buzgó nemességnek köszönhető, hogy a rőcei protestánsok az egyesektől felajánlott telken és adományokból 1785-ben a mai lutheránus templomot felépíthették. E templomban az első istentisztelet 1785 okt. 16-án volt. Még ebben az évben nagy tűzvész pusztított Rőcén. Leégett 179 ház, az összes melléképületekkel, a városház és a plébánia. Az egész lakosság fedél nélkül maradt. Ekkor égett el a város levéltára másodízben.

⁴ [Martonháza](#) (1899-ig Ochtina, szlovákul: Ochtiná) község Szlovákiában, a Kassai kerület Rozsnyói járásában. Rozsnyótól 18 km-re, északnyugatra fekszik.

⁵ [Ratkó](#) (szlovákul Ratková) község Szlovákiában, a Besztercebányai kerület Nagyrőcei járásában. Nagyrőcétől 16 km-re délre, a Turóc-patak partján fekszik, Gömör-répa és Veres tartozik hozzá. A trianoni diktátumig Gömör-Kishont vármegye Ratkói járásának székhelye volt.

1895), Ratkóbisztró evangélikus⁶ (1730-1896), Rimaszombat⁷ evangélikus (1786-1896), Szendrőlád⁸ református (1798-1895), Szepesbéla⁹ evangélikus (1783-1950), katolikus (1609-1897), Tardona¹⁰ református (1757-1895), Tiszolc¹¹ evangélikus (1711-1895), katolikus (1711-1895), Zólyomlipcse¹² evangélikus (1706-1880), katolikus (1658-1897).

Terray Gyula (*1879.) kutatásai szerint a Reussok először Szepesbélán éltek. A Reussok először a Reisz, (Reiss, Reiß) illetve Reusz (Reuß), majd a Raisz, (Raiss, Raiß) neveket használták. Egységesen a Reuss nevet használok, de lábjegyzetben jelzem, ha másképpen írták az anyakönyvekben a nevüket.

A családi emlékezet szerint a Reussok a német Reuss (Reuß) hercegi családból származnak. Az Országos Széchényi Könyvtárból beszereztem 1991-ben a Berthold Schmidt: Die Reussen. Schleiz. F. Webers Nachfolger. 1903. c. művét, amit lefotóztam. A XII. századból származó német hercegi Reuss családdal¹³ való kapcsolatra nincs adat, de szinte biztos, hogy a Reussok Németországból származnak és még 1600 előtt települtek át Magyarországra. A Reuss ősök Szepesbélán¹⁴ illetve később Zólyomlipcsén éltek¹⁵ tehát a Felvidéken, a mai Szlovákiában. Fodor Béláné, sz. Reuss¹⁶ Malvin 1936-ban írt visszaemlékezése szerint a Reussok Németországból hercegi családból származnak. „Mondják, hogy családunk Reusz herceg leszármazottjai, édes Apámék nem kutatták, nagyobb gondjuk is volt annál, lehet, hogy még egyszer kiviláglik”

A Reussok többsége a Terrayakhoz és a Schulekhez hasonlóan az értelmiségi pályát választotta, evangélikus lelkészek, tanárok, egyetemi oktatók, egyetemi tanárok, mérnökök, kutatók, orvosok, jogászok, közgazdászok, gazdaszok stb. voltak, továbbá többségük külföldön, nyugati országokban is tanult, több nyelven írt és beszélt. A Felvidéken az iskolai oktatás 1918-ig három nyelven folyt, magyarul, szlovákul vagy csehül és németül. A Reussok földbirtokkal nem rendelkeztek, a Terrayakhoz hasonlóan állami hivatalt ritkán töltöttek be, független értelmiségiek voltak. A Reuss család tagjaira vonatkozóan, mivel sokan jelentős tudományos eredményeket értek el, számos internetes forrást találtam, a forrásokat csatolással, hiperhivatkozással elérhetővé tettem.¹⁷ A Reuss a Terrayhoz és a Schulekhez hasonlóan ritka név. Érdekesség, hogy a Reussok között sokan magas kort (70-90 év feletti) éltek meg. A [születéskor várható átlagos élettartam](#) Magyarországon 1800-ban 30 év, 1900-ban 37 év, 1950-ben 63 év, 2000-ben 74 év volt. A nők várható élettartama mindig magasabb volt a férfiakénál.

[Egy Reusz András, Pozsony első evangélikus lelkésze.](#) Ő az ismereteink szerint az első evangélikus lelkész, aki Németországból Magyarországra áttelepült. A másik Reuss Dávid lelkész rokona lehetett Reuss Andrásnak, nagyjából egy időben éltek, szászországi Querfurtból származtak, Magyarországra telepedtek át a XVI-ik század végén, de Magyarországon, Nagybánya területén, tehát Szepesbélától jóval távolabb működött Reuss Dávid.

[Reusz András.](#) (*1554. k.-†1629.) A Protestáns Honlap többek között ezt írta [Reusz Andrásról](#): „A wittenbergai felavatottak könyvében és a pozsonyi kontubernium törvényei alatt így írja nevét, ez tehát a helyes írása. A

---

⁶ [Ratkósebes](#) (1899-ig Ratkó-Bisztró, szlovákul: Ratkovské Bystré) község Szlovákiában, a Besztercebányai kerületben, a Nagyrőcei járásban. Nagyrőcétől közúton 21 km-re, de légvonalban csak 6 km-re, délkeletre fekszik. A trianoni diktátumig Gömör-Kishont vármegye Ratkói járásához tartozott.

⁷ [Rimaszombat](#) (szlovákul: Rimavská Sobota, németül: Gross-Steffelsdorf) város Szlovákiában. A Besztercebányai kerület Rimaszombati járásának székhelye. Rimaszombat a Gömöri-medence északi peremén, a Rima-folyó völgyében fekszik.

⁸ [Szendrőlád](#) község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az Edelényi járásban.

⁹ [Szepesbéla](#) (szlovákul: Spišská Belá, németül: Zipser Bela) város Szlovákiában, az Eperjesi kerület Késmárki járásában. A Bélai-havasok névadó települése. Nagyőr tartozik hozzá. A trianoni békeszerződésig Szepes vármegye Késmárki járásához tartozott.

¹⁰ [Tardona](#) község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Kazincbarcikai járásban.

¹¹ [Tiszolc](#) (szlovákul Tisovec, németül Theissholz, latinul Taxovia) város Szlovákiában, a Besztercebányai kerület Rimaszombati járásában.

¹² [Zólyomlipcse](#) (szlovákul Slovenská Ľupča, németül Slowakisch Liptsch) község Szlovákiában a Besztercebányai kerület Besztercebányai járásában. A település első írásos említése 1250-ben történt "Lypcsa" alakban, amikor a Zólyomból Lipcsébe menő fontos középkori utat („via magna”) említik. 1255-ben "Lypycha", 1263-ban "Lipche", 1272-ben "Lypsche", 1361-ben "Lypche Solienses", 1516-ban "Lypcz Sclavonicalis", 1524-ben "Thotlypcha" alakban szerepel a korabeli forrásokban. A trianoni békeszerződésig Zólyom vármegye Besztercebányai járásához tartozott.

¹³ A Reuss hercegi család először Weida településen (Németországban, azon belül Thüringiában) fordult elő. Az első Reuss, akit Berthold Schmidt könyvében okiratok alapján megemlít, a családfe alapító Reuss Erkenbert, aki 1143-ban halt meg. A másik ág megalapítója Reuss Heinrich, 1274-ben halt meg és Gera (Németországban, azon belül Thüringiában) a vár ura volt. A könyv 19 családfa táblát ismertet a részletes magyarázatokkal együtt, anyakönyvek és okiratok feldolgozása alapján.

¹⁴ Szepesbéla (szlovákul Spišská Belá, németül Zipser Bela) város Szlovákiában, az Eperjesi kerület Késmárki járásában. A Bélai-havasok névadó települése. Nagyőr tartozik hozzá.

¹⁵ Zólyom-Lipcse (szlovákul Slovenská Ľupča, németül Slowakisch Liptsch) község Szlovákiában a Besztercebányai kerület Besztercebányai járásában.

¹⁶ Reusz.

¹⁷ Az időpont, amikor az internetes forrásokat megtaláltam 2019. január és augusztus közötti hónapok.

"Reisz" féle alak abból támadt, ahogy e nevet Ausztriában és Magyarország nyugati részében kiejtik. Reuss András volt Pozsony első lutheri lelkésze. A szászországi Querfurtból származott. Legelőször szülővárosa iskolájába járt, később a salzwedeli gimnáziumba, azután valahol Magyarországon - nem tudjuk hol - rektor (Hogy Reusznek nem volt főiskolai képzettsége, kitűnik a pozsonyi tanácsnak Heilbrunner Fülöphöz 1606. augusztus 2-iki kelttel írott leveléből, ahol az olvasható, hogy Reusz nem tanult akadémiákon ("nicht in den Akademien studieret"). Valami Raff Lénárt Steinichenbe (?) hívta lelkésznek és 1579 április elsején avatta föl Leyser Polikárp Wittenbergben. Kollonich Siegfried már valószínűleg 1581-ben udvari papjává fogadta és ilyen minőségben működött 1590 óta Récsén. Már akkor annyian jártak ki Pozsonyból gyónni és Reusz beszédeinek hallgatására, hogy a helytartó megüzente a tanácsnak, szüntesse be a récei prédikációhoz való vándorlásokat. Reusz is eljött Pozsonyba titokban, hogy egyeseknek az úrvacsorát kiszolgáltassa. Nyilvános istentiszteletet itt, mint Kollonich udvari papja, a Kamper féle, majd a Balassi féle nemesi házban tartott. Így eléggé megismerte a gyülekezet és mikor ez 1606-ban forma szerint is berendezkedett, Reuszt hívta meg első rendes lelkészének. 1606. július 26.-án kelt levélben kérték el Kollonichtól, ki augusztus 7.-én küldte el beleegyező feleletét. Beköszöntő beszédét Reusz 1606. október 8.-án (szentháromság után való 20. vasárnapon) mondta el, miután október 2.-án nyilvánosan beiktatták és az úgynevezett Armbruster féle házat ("a kék éggolyóhoz") az evangélikusok istentisztelete számára berendezték. Még ez év decemberében Tettelbach Ádámban állandó segítő társat kapott. De a békés munka nem tartott sokáig. A katolikusok a következő évben már felségsértéssel vádolták Reuszt, mire a tanács, felsőbb nyomásnak engedve, 1607. november 13.-án, megtiltotta neki a prédikálást. Hogy Reusz most a külvárosban, az úgynevezett Schnupfer féle házban (Széplak-utca) prédikált-e, csak gyanítható. Bizonyos, hogy [Illésházy István](#) sürgetésére 1608 tavaszán [Szentgyörgy](#) meghívását elfogadta. A pozsonyi kontubernium létesítésével Reuszt dékánná választották és ebben az állásában írta alá 1612-ben a törvényeket. Szentgyörgyben maradt haláláig. Reusz egyszerű, de szilárd jellemű, hű ember volt. Kollonich ezt írja róla (A fent említett, 1606 aug. 7-iki keltű levélben.) Reusz András egyéniségében, aki keresztyéni, tapasztalt és értelmes ember, nem kétkedem; tudom, hogy hivatalát híven végzi el. A gyülekezet dicsérettel említi meg, hogy hosszas gyakorlás által szép donum concionandi-t (szónoklási képességet) szerzett. (A Heilbrunner Fülöphöz írt, fentemlített levélben.) Reuszé a felejtethetlen érdem, hogy Pozsonyban ő hirdette először rendszeresen a tiszta evangéliumot az igazi lutheri hitvallás alapján." Reuss András leszármazottait nem ismerjük.

Reuss Dávid.¹⁸ Ez időben élt Reuss Dávid is, aki, mint Reusz András Querfurtból származott. Reuss Dávid [1580 októberéig másodpap volt Körmöcbányán](#), Felvidéken, ahonnan ekkor visszatért Németországba. Életéről ld.: [Bobory Dóra: Felician von Herberstein](#) (1540-1590) stájer főúr rövid életrajza és magyar kapcsolatai. „Az alábbiakban közölt két gyász- és vigasztaló beszéd szerzője¹⁹ a querfurti származású David Reuss, aki éveken át Felician von Herberstein udvari lelkésze volt, így megbízható krónikásnak tekinthető. ...Reuss és Herberstein családja az igaz tanítást követte, vagyis Luther egyházának tagjai voltak, és nem hagyták, hogy a Magyarország egyes részein és Erdélyben elharapózott eretnokség megfertőzze őket.” Az egyik lábjegyzet szerint Németországban és Szatmáron „Felician szorgalmasan tanulmányozta a Szentírást és az igaz tanításokat, és Reuss-szal gyakran beszélgetett hitkérdésekről. Igazi házi kápolnát tartott fenn, és gyermekei, udvarnépe, de még a bányásznép helyes lelki oktatására is nagy figyelmet fordított.” Azt, hogy Reuss Dávid Magyarországon is működött az alábbi lábjegyzetben írt magyarázat is bizonyítja: „Felician von Herberstein beruházásai: építtetett malmokat, kohókat, és rengeteget áldozott a bányák rendbetételére. Megerősítette Nagybányán és Felsőbányán a tárnákat, a bányaművek mellett pénzverdét is felállított. Feketebányán, ami jövedele előtt alig 200 lakossal rendelkező falucska volt, szintén épített kohókat, és vízművet, bányaművet alakított ki. Reuss a munkásoknak adott fizetésről is beszámol. ...Reuss Dávid Felician von Herberstein halálakor ott volt, leveleket jegyzetelt, tehát bizonyított, hogy Magyarországon élt.” [Reuss Dávid Frölich Tamás](#) először selmecbányai (1554-től), majd kassai (1561-től) evangélikus lelkész halála után annak selmeci prédikációját 1581-ben kiadta és előszót írt a könyvhöz.

Irodalom: Szinnyi József Magyar írók élete és munkái: [Reussius Dávid](#), ág. ev. lelkész Körmöcbányán, querfurti származású. Munkája: Fünffzehen Trostreiche Predigten, über die Seuche der Pestilenz vor der Haupt Obern in der Bergstadt Cremnitz im 80-ten Jahre als die Seuche regierte. Nebst Sermon von weiland Thomas Froelichii zu Kaschau, Leipzig, 1581. Szinnyi Könyvészete. Szabó-Hellebrant, Régi M. Könyvtár III. 1. rész 206. l.

¹⁸ Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái c. könyve szerint [Reussius Dávid](#).

¹⁹ A kötet a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában található, jelzete 543.127. A könyv minden bizonnyal kis példányszámban látott napvilágot, mert az Akadémia könyvtárában fellelhető példányon kívül nem találtam belőle sem a nagyobb itthoni (Országos Széchényi Könyvtár, ELTE Egyetemi Könyvtár, Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára), sem a bécsi Österreichische Nationalbibliothek, a párizsi Bibliothèque nationale de France, illetve a wolfenbütteli Herzog August Bibliothek gyűjteményében.

Reuss András és Reuss Dávid rövid életrajzát közli Csepregi Zoltán Evangélikus lelkészek Magyarországon (ELEM) I. A reformáció kezdetétől a zsolnai zsinatig (1610) I/2: M-R. MEDiT, Budapest, 2015. 411-412.

Raisz család (kassai) [Dalibor Mikulík](#) (Elfelejtett birtokosok Lubló várában 1825-1880 között) alapján²⁰: „1609. október 12-én II. Mátyás király Abaúj megye székhelyének születőjét Raisz Jánost címeres oklevéllel nemesi rangra emelte. Raisz János a „kassai” előnevet kapta. Raisz János felesége Ugróczi Borbála volt.”

Nagy Iván szerint: „A XVII. század elején Raisz János a szepesi kir. kamarai igazgatóságnál szolgált, s a törökök és Bocskai elleni hadjáratok alkalmával hadi biztosul alkalmaztatván, ezen téren szerzett érdemeiért II. Mátyás király által 1609. évi octob 12-én kelt címeres levélben, mint Abaúj megyei születésű „Kassai” előnévvel, hitvesével Ugróczi Borbálával együtt nemességgel jutalmaztatott. (Családi közlés szerint.) ...Raisz nevű család Gömör vármegye nemessége sorában is áll; sőt Baranya megyében is honos, hol Raisz Dániel 1832-ben a mohácsi járásban alszolgabíró volt. Egyébiránt ez valószínűleg a következő Raisz családból eredhetett. Ily nevű család a múlt század végén is nemesített meg. Ugyan is Raisz Nep. János 1792-ben I. Ferencz királytól kapott címeres nemes levelet. Címere négyfelé osztott paizs, melynek azonban közepén vízirányosan egy ezüst pólya vonul által, azon három piros rózsa van. Az 1. és 4. osztálynak vízirányosan metszett alsó felét hat fehér és hat fekete koczka foglalja el, felső vörös felében pedig két aranycsillag ragyog; a 2. és 3-ik kék udvarban pedig ezüst griff ágaskodik, első jobb lábával három szál arany búzakalászt tartva. A paizs fölötti sisak koronájából szintén az előbbiekhöz hasonló ezüst griff emelkedik ki, a három búzakalászt tartva. Foszladék jobbról aranyvörös, balról ezüstkék. A címer némi hasonlatosságánál fogva valószínű, hogy a két család némi vérségi összeköttetésben áll. Raisz néven ismeretesek Miklós besztercei születésű, ki 1600-ban Wittenbergában tanult. Gáspár, ki Szepes-Sz.-Györgyön született 1704. febr. 9-én, 1727-ben Jenában tanult, 1729-ben lett pappá. **Raisz Sámuel, kinek atyja János, anyja Coroni Mária volt**, született Zólyom-Lipcsén 1783. sept. 8-án, Nagy-Rőczén volt ev. pap és kishonti senior, meghalt 1853-ban. Forrás: [Bartholomaeides László](#): Memoriae Ungarorum.²¹ Pest, 1817. p. 103. – Haan, Jena Hung. p. 50. és 130. Ezek közül Gáspár tán a szepesi Raisz családból származott.

A Raiss (kassai) család címere) Siebmacher's Wappenbuch.

A Raisz (kassai) családfa részletek ([Nagy Iván](#) és [Kempelen Béla](#) Raisz alapján)

A1. Raisz János. (*1579. k.) ⚭ Ugróczy Borbála. Nemességet kap II. Mátyás királytól 1609. október 12.

B1. Raisz György. ⚭ Nuss Mária. 1646. Szepesszombat.

C1. Raisz János I. (*1662.-)

D1. Raisz János II.

E1. Raisz András. 1760. 1781.

C2. Raisz Gergely. (*1672.-†1745.)

Összehasonlítva a Raisz kassai nemesi és a szepesbélai Reuss családfát csak egy azonosság van, Jánosnak a fia szintén János. A Szepesbélai anyakönyvek alapján Reuss János II. apja Reuss János I., akinek az apja Reuss Tóbiás III., akinek az apja Reuss Tóbiás II., akinek az apja valószínűleg Reuss Tóbiás I. A kapcsolódás itt tehát nem igazolható.

²⁰ Ld.: [Kempelen Béla: Raisz \(kassai\)](#) és [Nagy Iván: Raisz \(kassai\)](#) 584-588.

²¹ Bartholomaeides János László II. (*Ochtina, 1787. január 10.-†Uhorszka, 1862. május 22.) Joannes Ladislaus Bartholomaeides: Memoriae Ungarorum, qui in alma condam universitate Vitebergensi a tribus proxime concludendis seculis studia in ludis patriis coepta confimarunt. Trattner, Pest, 1817. c. munkájában a wittenbergi egyetemre 300 év alatt beiratkozott magyar tanulók névsorát s életrajzát is közli.

A Reussok a Felvidéken

A Reussok az 1600-as évek elejétől, közepétől, vagyis az anyakönyvezés kezdetétől több településen is előfordultak, így pl. Besztercebányán²², Felkán²³, Kassán, Lőcsén²⁴, Poprádon²⁵, Pozsonyban, Selmecebányán²⁶, Szepesújfaluban²⁷, Szepesszombaton²⁸, Zólyomlipcsén, továbbá Szepesbélán, ahol anyakönyvileg bizonyíthatóan egyeneságú ősünk először letelepedtek. A települések többsége, ahol a Reussok letelepültek a Felvidék Eperjesi kerületében volt. Néhány – a lerégbebbi - keresztelési anyakönyvet kiírtam, ezekből látható, hogy a Reussok Felvidék több településén már az anyakönyvezés kezdetén előfordultak, az 1700-as években már kiterjedt család volt a Reuss család. Azt a következtetést levonhatjuk, hogy a Reussok 1600 előtt telepedtek a Felvidékre.

Az FS-TOOLS 5.0 program rendelkezik a „Találatok összegyűjtése eszközzel” is. Ez az eszköz az FS portálon lekérdezett adatokat összegyűjti, rendezi és egy MS Excel állományba rögzíti. Ha megvannak a születési anyakönyvek akkor ezeket is leválogatja. A következőkben a felvidéki Reis, Rais, Reuss család születési statisztikáit közlöm. Képet kaphatunk ennek alapján az egyes családok nagyságára, kiterjedésére és földrajzi elhelyezkedésére is. A Reis névre (1592-1935)²⁹ 3057, a Reus és Rais névre 1525-1525 találatot kaptam. A Reuss tehát tízszer kiterjedtebb család volt, mint a Terray, ahol a találatok száma csak 300 volt.

A1. Reuss Simon. Selmecebányán élt, 1580 körül születhetett.

B1. Reuss Katalin. (*[Selmecebánya, 1604. február 2.](#)-)

B2. Reuss János. (*[Selmecebánya, 1609. május 14.](#)-)

A1. Reuss ³⁰Antal I. ♂ N. Madlen. Szepesszombaton élt. Cipész, varga (sutor) volt.

B1. Reuss János. (*[Szepesszombat, 1616. július 2.](#)-)

B2. Reuss Antal II. (*[Szepesszombat, 1624. március 24.](#)-)

B3. Reuss Lukács. (*[Szepesszombat, 1626. április 18.](#)-)

B4. Reuss Zakariás. (*[Szepesszombat, 1631. augusztus 29.](#)-)

A1. Reuss Endre. Selmecebányán élt.

B1. Reuss János. (*[Selmecebánya, 1620. június 22.](#)-)

A1. Reuss János. ♂ N. Lúcia. Pozsonyban éltek.

B1. Reuss Anna. (*[Pozsony, 1626. január 22.](#)-)

A1. Reuss Tamás. Szepesszombaton élt. Cipész, varga (sutor) volt.

B1. Reuss Zsuzsanna. (*[Szepesszombat, 1627. november 9.](#)-)

B2. Reuss Antal. (*[Szepesszombat, 1631. január 20.](#)-)

B3. Reuss Anna. (*[Szepesszombat, 1635. március 4.](#)-)

B4. Reuss Margaréta. (*[Szepesszombat, 1639. november 19.](#)-)

A1. Reuss György. Lőcsén élt.

---

²² [Besztercebánya](#) (szlovákul: Banská Bystrica, latinul: Neosolium) város Szlovákiában, a Besztercebányai kerület és járás székhelye. A trianoni békeszerződésig Zólyom vármegye; 1920-ig Magyarország része volt, vármegyeszékhely.

²³ [Felka](#) (szlovákul Veľká) egykor önálló város, 1945 óta Poprád településrésze Szlovákiában, az Eperjesi kerület Poprádi járásában.

²⁴ Levoča.

²⁵ [Poprád](#) (szlovákul Poprad) város Szlovákiában, az Eperjesi kerület Poprádi járásának székhelye.

²⁶ [Selmecebánya](#) (szlovákul Banská Štiavnica, magyarul gyakran csak Selmec) város Szlovákiában, a Besztercebányai kerület Selmecebányai járásában, a járás székhelye.

²⁷ [Igló](#) (régábban Szepesújhely vagy Szepesújfalú, szlovákul Spišská Nová Ves, köznyelvben gyakran Iglov, latinul Villa Nova vagy Iglovia) város Szlovákiában a Kassai kerület Iglói járásának székhelye. A Szepesség második legnagyobb városa (Poprád után), híres iskolaváros

²⁸ [Szepesszombat](#) (szlovákul Spišská Sobota, latinul Forum Sabathi) egyike a történelmi 16 szepesi városhoz, ma Poprád város északi településrésze az Eperjesi kerület Poprádi járásában, Szlovákiában.

²⁹ A Reis névre a keresztelési anyakönyvek gyakorisága évszázadonként a következőképpen alakult: 1600-1699 77, 1700-1799 576, 1800-1899 534. A Rais név esetében 1600-1699 25, 1700-1799 181, 1800-1899 358. A legtöbb keresztelés összesítve (Reis és Rais együtt) ezek szerint 1800-1899 között volt, ami 892 keresztelést (534+358=892) jelentett.

³⁰ Reiß.

B1. Reuss Mária. (*[Lőcse, 1633. január 1.](#)-)

A1. Reuss³¹ János. Felkán élt.

B1. Reuss Szófia. (*[Felka, 1648. május 24.](#)-)

A1. Reuss Ádám³². Poprádon élt.

B1. Reuss Mihály. (*[Poprád, 1651. március 31.](#)-)

A1. Reuss János. Θ N. Dorottya. Szepesújfalúban éltek.

B1. Reuss Dorottya. (*[Szepesújfalú, 1651. szeptember 6.](#)-)

A1. Reuss János. Kassán élt.

B1. Reuss Lukrécia. (*[Kassa, 1654. február 20.](#)-)

A1. Reuss János I. Θ N. Katalin. Zólyomlipcsén éltek.

B1. Reuss Zsuzsanna. (*[Zólyomlipcse, 1668. január 30.](#)-)

B2. Reuss János II. (*[Zólyomlipcse, 1670. szeptember 24.](#)-)

A1. Reuss Tamás. Θ N. Hedvig. Besztercebányán élt.

B1. Reuss Magdaléna. (*[Besztercebánya, 1676. december 22.](#)-)

Reussok Szepesbélán

A Reuss őseink az 1600-as évek elejétől, inkább közepétől már Szepesbélán éltek, tehát már az 1500-as évek végétől Németországból áttelepülhettek a Felvidékre. Az utolsó két Reuss bejegyzés a Szepesbélai halotti anyakönyvekben: Reuss³³ Viktor. (*1869.-†Szepesbela, 1922. január 23.) és felesége Reussné³⁴, Lingsch Emma (*1876.-†Szepesbela, 1940. január 12.).

Szepesbélán a katolikus anyakönyvezés kezdő éve 1609. Az anyakönyveket latin nyelven írták 1636-ig, 1637-től pedig németül. Az evangélikus anyakönyvezést 1783-ban kezdték el [II. József](#) magyar király türelmi rendelete ([1781. október 25.](#)) alapján és 1840-ig németül anyakönyveztek, majd 1841-től magyarul, 1851 és 1883 között németül, majd 1884-től 1950-ig magyarul. Az evangélikus anyakönyvek 1950-ig megvannak. Ezen a nyomon elindulva az 1783 előtti szepesbélai katolikus anyakönyvekben megtaláltam a Reussokra vonatkozó anyakönyvi adatokat. Sikerült visszafelé haladva az egyeneságú Reuss ősök és feleségeik adatait megtalálnom és a családfát pontosabb adatokkal kiegészítenem. Az 1600-as évek második felében Szepesbélán két nagyobb Reuss család élt, Reuss Bertalan három gyermekével és később Reuss János három gyermekével. Az 1700-as évek kezdetétől lett kiterjedt család Szepesbélán a Reuss család, 1700 és 1750 között Hatvany Csaba FS-TOOLS 5.0.5 programjával 64 keresztelési anyakönyvet találtam. Az apák keresztnévei: Jakab, Tóbiás, János, Bertalan, Mátyás, Krisztián, György, Mihály. Mindegyik apának több gyermeke született. 1609 és 1714 között az anyáknak a keresztnévét nem közölték. 1715-től 1789-ig az anyáknak csak a keresztnévét adták meg, 1790-től pedig már az anyák vezetéknevét is rögzítettek. Az 1600-as években a születési anyakönyvekben csak az apa keresztnévét, majd vezetéknevét, valamint a kereszttelt gyermek keresztnévét, végül a keresztszülők nevét közölték. Az anyakönyvek nehezen olvashatóak, nehezíti továbbá az is, hogy az 1600-as évek elejétől gyakran előfordultak a Reuss névhez hasonló nevek, pl. Weisek, Reichek. Terray Gyula és Reuss András kutatásai alapján annyit tudunk, hogy Reuss (Raisz) Tóbiás (III.) 1700. körül születhetett, akinek a fia Reuss János I., akinek a fia Reuss János II. volt. Reuss János II. fia volt Reuss Sámuel és innen ismert volt a családfá. A Szepesbélai anyakönyvek feldolgozása alapján sikerült Reuss Tóbiás I.-ig visszavezetnem a családfát. A halotti anyakönyvek feldolgozása során találtam még Reussokat az 1600-as években, valószínű, hogy ezek a Reussok Szepesbélán születtek és házasodtak. Szepesbélán a katolikus egyház halotti anyakönyvei 1674-től megvannak és szemben a keresztelési anyakönyvekkel olvashatóak, ez is oka lehetett, hogy több Reusst találtam a halotti, mint a keresztelési anyakönyvekben.

---

³¹ Reisz.

³² Reiß.

³³ Raisz.

³⁴ Raisz.

Néhány Reuss (Reisz) családja részlet a szepesbélai evangélikus anyakönyvek feldolgozása alapján

Reuss János. (*1602.-†Szepesbela, 1682. szeptember 28.³⁵)

A1. Reuss³⁶ Bertalan. (*1635. k.-) ⚭ N. N. Szepesbela, 1657. előtt.

B1. Reuss János I. (*[Szepesbela, 1657. szeptember 23.](#)-†Szepesbela, 1658. k.)

B2. Reuss Anna. (*Szepesbela, 1660. március 18.-)

B3. Reuss János II. (*[Szepesbela, 1662. december 13.](#)-)

A1. Reuss János I. (*1648.-†Szepesbela, 1793. november 11.) ⚭ N. Anna. (*1650.-†Szepesbela, 1709. május 12.) 1709. május 12.) 1669. k.

B1. Reuss János II. (*1670.-†Szepesbela, 1696. július 26.³⁷)

B2. Reuss Katalin. (*[Szepesbela, 1675. november 17.](#)-†Szepesbela, 1677. július 1.)

B3. Reuss Dorottya. (*Szepesbela, 1677. július 1.-†Szepesbela, 1677. július 1.)

A1. Reuss Lőrinc. ⚭ N. Anna.

B1. Reuss Jakab. (*1609.-†Szepesbela, 1684. december 3.)

A1. Reuss Tamás. (*1613.-†Szepesbela, 1697. december 17.) ⚭ N. Anna. (*1629.-†Szepesbela, 1968. április 14.)

A1. Reuss János. ⚭ N. Zsuzsanna.³⁸

B1. Reuss Jakab. (*1679.-†Szepesbela, 1681. december 27.)

A1. Reuss Mihály. ⚭ N. Ágnes. (*1640.-†Szepesbela, 1698. január 29.)

A1. Reuss Mátyás. (*1641.-†Szepesbela, 1699. január 3.)

A1. Reuss³⁹ Mihály I. ⚭ Frank Mária.

B1. Reuss Mihály II. (*Szepesbela, 1783. szeptember 1.⁴⁰-) ⚭ Maurer Zsuzsanna. Szepesbela, 1805. november 18.⁴¹

[Maurer Zsuzsanna szülei néhai Maurer Mihály és Weisz Katalin]

B2. Reisz János (*1786.-†Szepesbela, 1792. május 22.)

A1. Reuss⁴² András I. ⚭ Lahm Dorottya. (*1765.-†Szepesbela, 1805. január 5.) Szepesbela, 1783. november 43

B1. Reuss András II. (*Szepesbela, 1786. k.-†Szepesbela, 1787. december 20.)

B2. Reuss Zsuzsanna. (*Szepesbela, 1787. április 25.-†Szepesbela, 1787. április 25.⁴⁴)

B3. Reuss Dorottya. (*Szepesbela, 1789. augusztus 15.-)

B4. Reuss János. (*Szepesbela, 1792. augusztus 23.-)

B5. Reus N. (*Szepesbela, 1797. április 31.-†Szepesbela, 1797. április 31.)

---

³⁵ 80 éves volt. A Reussok tehát az 1600-as években már Szepesbélán éltek.

³⁶ Reiß.

³⁷ 1696. július 26. meghalt Reuss (Reisz János) (*1670) 26 éves volt szülei Reisz János takács (textoris) és Anna.

³⁸ Lehetséges, hogy Reuss János második felesége volt Zsuzsanna.

³⁹ Reisz.

⁴⁰ Keresztszülők Schütz György, Korinni Zsuzsanna, Witchm Zsuzsanna.

⁴¹ Esketési tanúk Kornel Mihály és Simonis Jakab.

⁴² Reisz.

⁴³ Esketési tanúk Reisz János, Majer Tóbiás, Roth Jakab.

⁴⁴ 2 órát élt.

- A1. Reuss János⁴⁵. (*1736.-†Szepesbéli, 1797. május 9.) ⊗ Hunydorfer Anna Zsuzsanna (*1737.-†Szepesbéli-1809. március 30.).
- B1. Reuss András I. ⊗ Schütz Anna. Szepesbéli, 1789. november 19.⁴⁶
[Schütz Anna, apja Schütz János]
- C1. Reuss András II. (*Szepesbéli, 1790. október 18.-†Szepesbéli, 1791. szeptember 1.)
- C2. Reuss András II. (*Szepesbéli, 1791.-) ⊗ Spitko Zsuzsanna. (*1796.-) Szepesbéli, 1816. november 10.⁴⁷ [Spitko Zsuzsanna szülei Spitko Jakab és Frenczell Zsuzsanna.]
- C3. Reuss Zsuzsanna. (*Szepesbéli, 1793. május 28.-)
- C4. Reuss János. (*Szepesbéli, 1797. május 6.⁴⁸-) ⊗ Ambrosy Mária. (*1802.-) Szepesbéli, 1820. november 27.⁴⁹ [Ambrosy Mária szülei Ambrosy Mihály és Schmeisz Mária.]
- A1. Reuss János. ⊗ Atatis Anna.
- B1. Reuss Katalin. (*1677. július 6.-†Szepesbéli, 1677. július 9.)

A Reuss (szepesbélai) család

A1. Reuss Tóbiás I. ? ⊗ N. Dóra.

- B1. **Reuss Tóbiás II.** (*1683. augusztus 21.⁵⁰-) ⊗ **Sutoris Mária.** (*Szepesbéli, 1688. március 21.-) 1703. november 18.⁵¹ Reuss Tóbiás II. cipész, foltozó varga volt. [Sutoris Mária szülei Sutoris Tamás (*1654.-†Szepesbéli, 1722. október 30.⁵²) és N. Ágnes.⁵³]

Die 21. Ego Pater Dominicus à S. C. p. t. Parochus Beelensis, Baptizavi infantem Nœ Tobiam ex Præ Tobias Weiß, Mre Dorothea Patring Georgius Meyer Matrina Susanna Grefesin.

Szepesbéli, Katolikus Egyház. Keresztelési anyakönyv. 1683. augusztus 21-én keresztelték Reuss Tóbiás⁵⁴ fiát Tóbiást, anyja Dóra, keresztszülők Meyer György, Grefes Zsuzsanna.

21. Ego idem qui supra Baptizavi infantem nœ Marinam ex Præ Thoma Sutoris Mre Agnetha, Patring Hans Reis & Jacob Reich-Wälder, Matrina Susanna Schütz, & Sophia Schütz.

Szepesbéli, Katolikus Egyház. Keresztelési anyakönyv. 1688. március 21. Keresztelték Sutoris Máriát (Marinam) Máriát szülei Sutoris Tamás (Thomas) és N. Ágnes (Agnétha). Keresztszülők Reis János (Hans), Reich Jakab (Jakob), Schütz Zsuzsanna és Schütz Szófia.

Eodem copulatus est Tobias Reis cum Thoma Sutoris filia Maria Teste Joanne Vemiáni et Valentino Strumph.

Szepesbéli, Katolikus Egyház. Házassági anyakönyv. 1703. november 18. Házasodott Reuss Tóbiás (Tobiás Reis) és Sutoris Mária, akinek apja Sutoris Tamás (Thomas) Esketési tanúk: Vemiáni János és Strumph Bálint (Valentino).

- C1. Reuss⁵⁵ Tóbiás III. (*[Szepesbéli, 1704. október 21.](#)⁵⁶-) ⊗ Meyer Katalin. (*Szepesbéli, 1707.

⁴⁵ Reisz.

⁴⁶ Esketési tanú Schütz Jakab.

⁴⁷ Esketési tanú Reisz Mihály.

⁴⁸ Keresztszülők Krausz Sámuel, Schütz Anna.

⁴⁹ Esketési tanú Ambrosy Tóbiás.

⁵⁰ Keresztszülők Meyer György és Grechs Zsuzsanna.

⁵¹ Esketési tanúk: Vemiáni János és Strumph Bálint (Valentini).

⁵² Sutoris Tamás 68 éves volt.

⁵³ Gyermekek még Sutoris Bálint (*Szepesbéli, 1685. január 3.-)

⁵⁴ Itt nem vagyok biztos a név kibetűzésében, lehet, hogy Weiss Tóbiás és nem Reuss Tóbiás az apa neve.

⁵⁵ Reis.

⁵⁶ 1704. október 21-én keresztelték Reuss (Reis) Tóbiást, szülei Reuss Tóbiás és Mária.

április 4.-) Szepesbéla, 1725. november 25. [Meyer Katalin apja Meyer András, anyja N. Katalin.]

*Eodem. Copulatus est Tobias Reis filius Tobias Reis cum
filia Andreae Meyer nre Catharina. Teste Georgio
Lumszer et Salomone Hermel.*

Szepesbéla, Katolikus Egyház. Házassági anyakönyv. 1725. november 25. Házasodott Reuss Tóbiás (Tobiás Reis) fia Reuss Tóbiás és Meyer András leánya Meyer Katalin. (Catharina) Esketési tanúk: Lumszer György és Hermel Salamon.

*f. Andrea Meyer baptizavit Idem Catharinam ex Mre Catharina illegitime
conceptam. Primi fuere Andreas Weis et Martinus Galli. M. h. e.*

Szepesbéla, Katolikus Egyház. Keresztelési anyakönyv. 1707. április 4-én keresztelttem Meyer Andrásnak és N. Katalinnak Mayer Katalint, aki törvénytelen gyermek volt. Keresztszülők Weis András és Galli Márton.

D1. Reuss Tóbiás IV. (*[Szepesbéla, 1727. április 28.](#) - †Szepesbéla, 1728. június 27.)

D2. Reuss Tóbiás V. (*Szepesbéla, 1728. - †Szepesbéla, 1802. január 24.)

D3. Reuss Mária I. (*[Szepesbéla, 1729. augusztus 24.](#) - †Szepesbéla, 1732. november 18.)

D4. Reuss⁵⁷ János I. (*[Szepesbéla, 1730. július 9.](#) - †1796. k.) ♂ Dirr Zsuzsanna. (*1732. k.) Szepesbéla, 1750. július 27.

27.	<i>Copulatus est Johannis Johannes Reis cum Susanna Dirrin Virgine.</i>	<i>Julius. Johannes Maurer Andreas Mejer.</i>
-----	---	---

Szepesbéla, Katolikus Egyház. Házassági anyakönyv. 1750. július 27. Reuss (Reis) János és Dirr Zsuzsanna hajadon (*1732. k.). Tanúk Maurer János és Mejer András.

E1. Reuss Zsuzsanna. (*Szepesbéla, 1752. augusztus 26.⁵⁸ -)

E2. Reuss⁵⁹ János II. (*[Szepesbéla, 1754. szeptember 6.](#) - †Zólyom-Lipce 1822. november 27.) ♂ Corony Mária. (*Zólyom-Lipce, 1757. - †Zólyom-Lipce, 1834. április 2.⁶⁰ 1782. k.

<i>Baptizatus est Joannes</i>	<i>Johannes Reis Marer Susanna</i>	<i>Joann Reis Sator Maria Augustina</i>
-----------------------------------	--	---

Szepesbéla, Katolikus Egyház. Keresztelési anyakönyvek. 1754. szeptember 6. Keresztelték Reuss Jánost (Joannes Reis-t) Szülei Reuss János és Marer Zsuzsanna. (Joannes Reis és Marer Susanna.) Keresztszülők Reuss János mezőgazdasági gazdálkodó (sator) és Augustin Mária. A hagyomány

⁵⁷ Reis.

⁵⁸ Keresztszülők Reuss János és Augustin Éva.

⁵⁹ Reis.

⁶⁰ Coroni, Corony, Coronyi nevű személyek a szepesbéla anyakönyvekben nem fordulnak elő. A Coroni család Zólyom-Lipcsén élhetett, ezt bizonyítják az anyakönyvek, ahol sok Coronyi, Corony található. Pl.: Zólyom-Lipcsén élt Coronyi János, a halotti anyakönyv alapján meghalt 1799. november 17. 69 éves volt, született 1730-ban. Coronyi János apja János, anyja Ilona. Testvére lehetett Coronyi Jusztna, Bruchány Pálné, (*1722. - †Zólyom-Lipce, 1801. március 29.), akinek a szülei szintén János és Ilona. További Coronyi nevűek a halotti anyakönyvek alapján pl.: Coronyi Pál (*1730. - †Zólyom-Lipce, 1803. február 2.) Szenátor volt. Szülei Coronyi Menyhért szenátor és Gaugecz Mária. Coronyi András felesége Polonyi Mária. (*1735. - †Zólyom-Lipce, 1795. november 14.) Polonyi Mária szülei Polonyi Mátyás és Zsuzsanna. Azt, hogy Corony Mária apja Coronyi János (*1730.) vagy Coronyi Pál (*1730.) volt-e nem találtam adatot.

szerint 97 medvét ölt meg, az utolsó öt ölte meg⁶¹. Gyermekük Zólyom-Lipcsén születtek és ott éltek.

Die 27.	7.	Gen. D. Joh.	Amos	Obstruc	Johannes	Suzanna
1822.	Lipce	Raisz	68. Hónap	tiotte	Raisz	nat. Dir.
		et. Infe.	3.	patis		rin.
		et. Infe.				

Zólyom-Lipce, Evangélikus Egyház, Halotti anyakönyvek. 1822. november 27-én meghalt Reuss János (Joh. Raisz) 68 éves és 3 hónapos volt. Tanácstag és egyházi felügyelő volt. A halál oka: Obstructio Hepatis, ez máj elzáródást jelent, esetleg epekő következtében stb. Ezek szerint nem medve (ursus) ölte meg. Szülei Reuss János (Johannes Raisz) és Marer Zsuzsanna.

Annus 1834.	Maria Corony 77. Annus	2. Aprilis	2. Aprilis	1834.	Josephus
	Wiana p. m. d. Gordan Joannis				Mellken
	Raisz Anst. P. P. Senatorij				1834.
	x. E. Infe. m. d.				

Zólyom-Lipce, Evangélikus Egyház, Halotti anyakönyvek. 1834. április 2-án meghalt özvegy Reuss Jánosné (Joannis Raiszné) született Corony Mária, 77 éves volt.⁶²

F1. Reuss⁶³ Sámuel. (*Zólyom-Lipce, 1783. szeptember 8.⁶⁴ - †Nagyrőce, 1852. december 22.)

Idem	Samuel	Joannes et	Paulus Nikolaj	Die et Anno
	Lipceensis	Maria Raisz	Juditha Prani	codem

Zólyom-Lipce, Evangélikus Egyház, Keresztelési anyakönyvek. 1783. szeptember 8. Kereszteltem Raisz Sámuel, szülei Raisz János (Joannes) és Mária. Keresztstülők Nikolaj Pál (Paulus) és Prani Judit (Juditha)

dne 22	Samuel Reuss	St. L'upca		69 lét
	Administrator Superintendent	N. Reuss		

Halotti anyakönyvek. Nagyrőce, Evangélikus Egyház. Reuss Sámuel szuperintendens (administrator superintendent) meghalt 1852. december 22-én, 69 éves volt. A halál oka gyengeség. Született Zólyom-Lipcsén (L'upca-n).

© Schulek Rozália. (*Nagypalugya, 1790. augusztus 18. - †Nagyrőce, 1838. október 9.) Kraszko, 1810. november 21.

Die 18. Aug.	Rozalia	R. Matthias Schulek	Andreas Csemitzky	Carolina Plattthy
† R. Paul Schramo	N. Palugyans.	Juliana Zmeszkall	R. Emericus Berzevitzky.	Rozalia Plattthy.

Nagypalugya. Evangélikus keresztelési anyakönyv. Schulek Rozáliát keresztelte Schramo Pál pap, Keresztstülők Csemitzky András, Berzenitzky Imre, Plattthy Karolina, Plattthy Rozália.

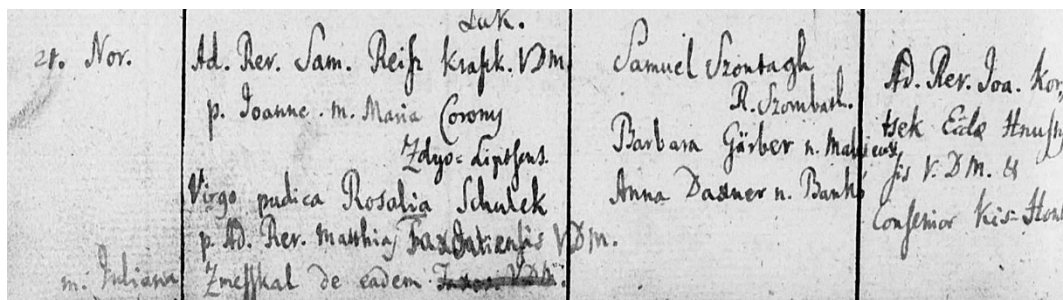
⁶¹ Miután megtaláltam Reuss János halotti anyakönyvét, amiből kiderült, hogy 68 éves volt, amikor meghalt, kétem, hogy ebben a korban medvére vadászott. A halál oka nehezen olvasható, talán így: obstrue (megakadályoz) tiotte patis, amit nem tudtam latinról magyarra fordítani.

⁶² 1831-ben Zólyom-Lipcsén is kolerajárvány volt, sokan meghaltak, de Corony Mária ezt túlélte.

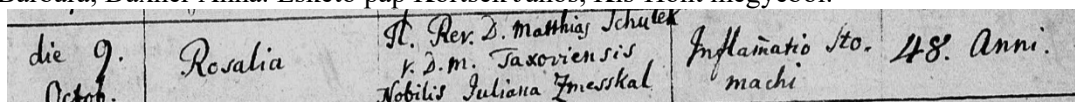
⁶³ Raisz.

⁶⁴ Reuss Sámuel keresztelési anyakönyvét a katolikus anyakönyvek (1658-tól meg vannak) között találtam meg, mert az evangélikus keresztelési anyakönyvek csak 1783. novemberétől vannak meg Zólyom-Lipcsén. Mindegyik gyermek esetében az anyánál csak az van beírva, hogy Mária.

Kraszkó. Evangélikus egyház házassági anyakönyv. 1810. november 21. Házasodott Reuss Sámuel (szülei Reuss János és Corony Mária, Zólyom-Lipcsén született) és hajadon Schulek Rozália (szülei Schulek Máttyás és Zmesskál Júlia.) Esketési tanúk Szonthág Sámuel, Görber Barbara, Daxner Anna. Eskető pap Kortsek János, Kis-Hont megyéből.

Halotti anyakönyvek. Nagyrőce, Evangélikus Egyház. Schulek Rozália meghalt 1838. október 9-én. A halál oka magas láz és gyomorbetegség. 48 éves volt. Szülei Schulek Máttyás (árva-nagyfalusi) és nemes (nobilis) Zmesskál Julianna (deményfalui).

[Schulek Rozália szülei Schulek Máttyás, árva-nagyfalusi (*Nagyfalu, 1748. július 28.-†Tiszolc, 1815. június 27.) és Zmesskál Julianna, deményfalui és domanoveci (*Szrnayce⁶⁵, 1758. május 22.-†Tiszolc, 1813. október 2.) Lestin, 1776. február 29.]

Schulek Máttyás.

Reusz Sámuel tanulmányait^{66 67} Osgyánban (Gömör-Kis-Hont m.) kezdte, felsőbb osztályokban Késmárkon folytatta, a theologiai szaktanfolyamot pedig Pozsonyban az Evangélikus Líceumban 1802 és 1805 között végezte.⁶⁸ Azután [1805. október 16-án a jénai egyetemen](#)⁶⁹ folytatta tanulmányait. Külföldön Griesbach és Eichstädt tanárokkal, [Herderrel](#)⁷⁰ és Goethevel⁷¹ a weimári miniszterrel megismerkedvén, a mineralógiai társulatnak titkára és a latin társaságnak rendes tagja lett. Az 1806-iki okt. 14-én I-ső nagy Napóleon ellen vívott ütközetben a porosz-németekkel jelen volt. 1806-ban [a Jénai Ásványtani társaság magyar tagjának](#) választották meg. Németországból hazatérvén, Besztercebányán 1806. november 1-én conrectornak⁷² nevezték ki. 1807. szeptember 10-én iskolaigazgató és segédlelkész (káplán) lett Tiszolcon⁷³ 1809 decemberéig. 1810. január 1-től a kis-honthi esperességbeli Kraszkón mint lelkész

⁶⁵ Szrnayce (szlovákul: Srňacie) Alsókubin városrésze, egykor önálló falu Szlovákiában, a Zsolnai kerületben, az Alsókubini járásban.

⁶⁶ [Hörk József: Az Ev. Tisza-Kerület püspökei.](#) (superintendensek) Kassa. 1888. Reusz Sámuel. Megjegyzés: Jegyzet: Jelen életrajzi jegyzeteket Reusz Sámuel fia t. Reusz Lajos lelkész úr, a jelenlegi n.-rőczai ev. lelkésznek, főt. Czékus István püspök úr rendelkezésére bocsátott feljegyzéseiből vettük. 90-91.

⁶⁷ Szinnyei József: Magyar írók és munkái. Budapest, 1791. [Reuss Sámuel.](#)

⁶⁸ Ld.: 3706. Reisz, Samuel, ev, 19 éves, sz: Zólyomlipce (Zólyomlipcse 45, Slovenská L'upca SK) be: 1802. Prima, univ: Jena. 1805.10.16. (333) [Durovics Alex-Keresztes Veronika: A pozsonyi evangélikus liceum felsőfokú hallgatói.](#) 1714-1851. Felsőoktatástörténeti Kiadványok, Új Sorozat. 15. Szerkeszti: Szőgi László. Budapest, 2018. 244.

⁶⁹ [A Jénai Egyetemet](#) 1558-ban alapították.

⁷⁰ [Johann Gottfried von Herder.](#) (*Mohrungen, 1744. augusztus 25.-†Weimar, 1803. december 18.) német költő, műfordító, teológus, filozófus volt.

⁷¹ [Johann Wolfgang von Goethe.](#) (*Frankfurt am Main, 1749. augusztus 28.-†Weimar, 1832. március 22.) német író, költő, grafikus, művészetteoretikus, természettudós, jogász és politikus.

⁷² Conrector, az iskolaigazgató mellett működő tanító, másodtanító.

⁷³ Schulek Máttyás tiszolci lelkész hívta meg, akinek leányát Schulek Rozáliát Kraszkón 1810. november 21-én vette el feleségül.

3 évig működött. Kraszkón Tomka László volt az evangélikus lelkész, Őt váltotta a kraszkói keresztelési anyakönyvek alapján 1810 januárjában és 1812. május 7-ig szolgált itt. Ezt bizonyítják a következő bejegyzések a Kraszkói evangélikus anyakönyvekben.

Samuel Reifz Zolyo-Lypcha ex Comitatu Zolienfi oriundus, ad hanc Ecclesiam ab officio Diaconatus & Rectoratus, quodum utrumque ultra biennium gessit, rite vocatus, baptisavit sequentes:

Kraszkói evangélikus keresztelési anyakönyv. 1810. január. Reuss (Reisz) Sámuel aki Zólyom-Lipcséből származik, mint meghívott Kraszkón az Eklézsián hivatalból segédlelkész és iskolaigazgató, keresztelte a következőket. Reuss Sámuel kézírása.

1812. április 19-én a nagyrőcei egyházba ment át rendes lelkészül. Itt 30 évig működött, kitartó erővel, erélyesen. Utolsó alkalommal Reuss Sámuel 1842-ben keresztele Nagyrőcén. A kraszkói evangélikus keresztelési anyakönyvekben ezt a bejegyzést találtam: Kraszkón az utoljára Reuss Sámuel 1812. május 7-én keresztele. Ezt követően Krmann János lett a kinevezett lelkész. Az alábbi bejegyzés 1812. április 19-én történt.

Dominus Admodum Reverendus Samuel Reifz Ecclesiae huic Dominica Subilate, die 19 Aprilis valedixit acceptata vocatione ad Ecclesiam Nagy-Röczenfem. Post ejus discessum in vicinis Ecclesiis sequentes infantes baptisati fuere:

Tiszteletreméltó lelkész Reuss (Reisz) Sámuel lelkézségének 1812. április 19-i napján elfogadta a nagyrőcei evangélikus gyülekezet meghívását.

12. II. Baptisati sub Ministerio Sam. Reifz. Anno 1812.

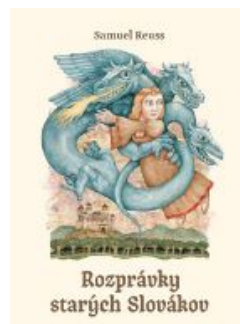
Tempus.	Nomen.	Parentes.	Susceptores.
<i>Samuel Reifz, Zolyo-Lypcha Zolienfi, ex Universitate Jenensi, rediit primum ab Anno 1806. i. Nov. in M. Gymnasium Neosolium, Conrector, ab A. 1807. i. Sept. Rector Scholae & Diaconi in Ecclesia Taxoviensi, tum ab A. 1809. i. Dec. in Ecclesia Kraszkovi. sup. nunc in Ecclesia huic, tandem Anno 1812. 19. April. ad Ecclesiam Nagy-Röczenfem rite vocatus, et postea, rite, baptisavit, ut supra, sequentes infantes.</i>			
<i>atque Martinum Lehoczky Ecclesiae Magyar-Röczenfem, et D. Ministros introducit baptisavit sequentes.</i>			

Nagyrőcei evangélikus egyház keresztelési anyakönyve. 1812. Reuss Sámuel szakmai életrajza. Reuss Sámuel Zólyom-Lipcsén született, a Jénai Egyetemen tanult, 1806. november 1-én Besztercebányán (Neosoliumban) a gimnáziumban segédtanárnak (conrectornak) nevezték ki, 1807. szeptember 1-én iskolaigazgató (rectoris schola) és segédlelkész (diaconia) lett Tiszolcon (Taxoviaban) 1809 decemberéig, 1810. január 1-től 1812. április 26-ig a kraszkói evangélikus gyülekezet lelkésze volt, majd a nagyrőcei gyülekezet hívta meg Lehoczky Márton után lelkésznek. Az esperesség (Gömör) al-, majd 1824-ben főesperessé választotta őt meg.⁷⁴ Főesperesi hivataláról [1836 körül lemondott](#). Egy ideig kerületi jegyző is volt. Reuss Sámuel

⁷⁴ „Hű támogatói az esp. felügyelőknek voltak az esperességi főesperesek: .Reisz Sámuel nagyrőcei lelkész, 1825-1831.” Gömör-Kishont vármegye. Magyarország vármegyéi és városai. Szerk.: Dr. Sziklay János és Dr. Borovszky Samu. Budapest. 418.

régészként is dolgozott. Kutatott [Kőjankóban](#), ami egy látványos természeti képződmény, a Pokorági Domság része. Az itt talált, kőlappal fedett, bronzkori urnás sírokat már a 19. század elején felfedezték és kutatták, Reuss Sámuel 1813-ban ásott ki belőlük többet.⁷⁵ 1822-ben Nagyrőcén megállapította [a Szlovák Könyvtárát](#). Jénai tanulmányai következtében széleskörű kutatásokat végzett az egyházi témakörön kívül a történelem, a régészet, a néprajz, a szlovák népmesék, az ásványtan, és a madártan területein is. Publikációi magyar, német és szlovák nyelven jelentek meg. A szlovákok őskori történelmét a népmesék segítségével próbálta megmagyarázni, amit Szlovákiában elsőként elemzett. Terray Barnabás kiegészítése: Reuss Samueltól Id. Pavol Dobsinszky⁷⁶ Az elvarázsolt erdő c. mesegyűjteményt. Móra Ferenc Könyvkiadó Bp. 1960. 165-270. Eugen Pauliny Pavol Dobsinszky és szlovák népmesegyűjteménye ... „A leglelkesebb gyűjtő ... az idősebb generáció tagja, Samuel Reuss Gömör megyei, Velká Revúca-i lelkész volt. Három fiával, Gustavval, Adolffal és L'udovíttal (Lajossal) együtt ő kezdi meg a szlovák népmesék rendszeres gyűjtését, átdolgozza azokat és elméletileg is foglalkozik velük. A népmesék gyűjtése és értékelése terén ő volt Stúr követői fentebb említett csoportjának a tanítómestere. Fiai már természetesen a Stúr-féle generációhoz tartoztak.” Tanulmányai befejezése és az 1848-1849-es szabadság-harc lezajlása után Dobsinszky Samuel Reuss lelkész titkáráként Velká Revúcára kerül. Itt jut hozzá a szlovák népmesék hatalmas gyűjteményéhez – mert az összegyűjtött népmesék túlnyomó része akkoriban éppen Sámuel Reuss birtokában volt. [Pechány Adolf: A Magyarországi tótok](#). Felsőmagyarországi Kiadó. Miskolc, 2010. 51. ezt írta: „A múlt század első felében Stúr Lajos és a köréje csoportosuló tót írógárda, mely a tót irodalmi nyelv megalapítását céljául tűzte, szorgalmasan gyűjtötte a népdalokat és népmondákat. E téren nagy munkásságot fejtettek ki, főképpen Škultéty Ágost és Francisci János (írói néven Jankó Rimavský). Sok népmondát gyűjtött össze Reusz Sámuelis, kéziratának a „Rőcei kódex” címet adván.” Reuss Sámuel népmesékkal kapcsolatos kutatási eredményei csak több mint másfél évszázad múlva jelentek meg könyv formájában Szlovákiában.

[Reuss Sámuel Régi szlovák népmesék](#). (Rozprávky starých Slovákov) Átírta és magyarázatokkal látta el Jana Pácalová. A rajzokat készítette David Ursiny. Tatran Kiadó. 2016. 2018. Szlovák nyelven.

„[Ez a kiadvány tizenegy Reuss mesét mutat be](#), még eddig nem publikált formában. Ezek sok részletben különböznek a Dobšinský szövegektől, közülük némelyek más néven és módosított formában ismertek. Különösen Reuss észrevételei az összegyűjtött történetekről nagy kulturális érték. Ezek tükrözik történelmi jelentőségüket, tükrözve az idő gondolkodását.” A könyv rezüméje: „Samuel Reuss a szlovák folklór és a szlovák mese úttörője. Nagyra értékelte a népi meséket. Jól megőrzött ősi műemlékek, amelyek a vallás, az országok és az erkölcs, az előítéletek és a babona, a szokások, a szokások és a családi élet ősi felfogását ábrázolják. Reuss meg volt győződve a szlovák kultúra régiségeiről, és a szlovák meséket hiteles történelmi forrásoknak tartotta. Munkája létrehozta a Codex Revolutionary A, B, C kéziratokat⁷⁷ 1840-1845 között. A jegyzőkönyvek közzétételét Tatriňban 1847-ben vitatták meg, de nem tették közzé. A Reuss meséinek teljes kiadása 2016-ban 171 év után jelent meg a TATRAN kiadójában. Jana Pácalová, a szerző kiegészítette a meséket kommentárokkal, amelyek a gondolkodás és a gondolkodás idejét tükrözik. Hasznosnak tartottuk, hogy azokat eredeti formában tegyék közzé,

⁷⁵ [Új szó online. 2015. november 18.](#)

⁷⁶ [Dobsinszky Pál](#) (Pavol Dobšinský) (Nagyszabos, 1828. március 16. – Derencsény, 1885. október 22.) evangélikus lelkész, szlovák író, műfordító, néprajzkutató.

⁷⁷ Reuss Sámuel munkájának a „[Rőcei kódex](#)” nevet adta.

mert ez egy érdekes és figyelemre méltó olvasás a mai olvasó számára. A mese varázsát a történet mellett az emlékekben rögzített illusztráció is erősíti. [David Ursiny](#) mágikus mese illusztrációi a Reuss szövegének tisztaságát mutatják be és hangsúlyozzák. Egy kivételesen érzékeny illusztrátor ábrázolja a fantasztikus mitikus témákat a legszebb részletekben, mint középkori mesterek.”⁷⁸

Fővadász volt a 2. honvéd vadászrezdénél Erdélyben, [1849. június 12.](#) Bem tábornok hadnaggyá nevezi ki a "Nagyszebenben alakuló honvédzászlóaljhoz"⁷⁹. Júl.14. áthelyezik a 67. (bánsági német) zászlóaljhoz, amely a délvidéki hadszíntéren szolgált. 1848. május 18. Jolsva. A gömöri ág. h. ev. egyházmegye papjainak és tanítóinak nyilatkozata Stúr bécsi kiadványa és a kormányellenes tót agitáció ellen. Az aláírók között volt [Reuss \(Raiss\) Sámuel tót író](#) és fia Reuss Lajos tót író. 1849 november 3-án Reuss Sámuel fiával, Reuss Adolfal [a tiszolci zavargások miatt](#)⁸⁰ dorgálással büntették.

[Reuss Sámuel](#) etnográfus. (Ethnographer Samuel Reuss) 66 éves korában. [Bohun Péter Mihály](#) festette. Mérete: 76,5x57,5. 1849. Őrzési helye Szlovákia, Pozsony. (Slovenská národná galéria)

[Wikipédia.](#)

[Reuss Sámuel bronz mellszobra](#). Készítette Anna Kisaková 2018-ban. Rimaszombat, [Daxner téri emlékpark](#), amit 2006-ban alakítottak ki.

A forradalom után 1850-ben február 15-én az osztrák császári királyi kormány által, a Haynau féle rendelettel Tisza-kerületi adminisztrátorrá⁸¹ neveztetett ki. Pákh Mihályt a korábbi superintendens felmentették.⁸² Ezen hivatalában 1852. decz. 22-ig működött, midőn is bevégezte földi pályafutását. Nagy hajlama volt az írói pályára. Kitűnik az a következő dolgozataiból is:

⁷⁸ [Samuel Reuss. Tatan.](#)

⁷⁹ Közlöny 1849/153., Nagy: Háromszék LXIX., MOL: Hm. Ált.1849. 24735. Ld.: Bona Gábor: Az 1848/49-es szabadságharc tisztikara. Hadnagyságok és főhadnagyságok az 1848/49. évi szabadságharcban. R. [Reuss Sámuel](#).

⁸⁰ 1849. szeptember végén Gömör megye északi részében, Tiszolcon és környékén Daxner István Márkus és többen mások működtek abban az irányban, hogy az ott lakó tót népet visszaretentessék a honvédszolgálatról és a nemzetőrséget magyar-ellenes szellemben neveljék és vezessék. A megtorlás viszonylag enyhe volt.

⁸¹ Ld.: Hörk József: Az Ev. Tisza-kerület püspökei. (Superintendensek.) Eredeti források alapján. Kassa, Nyomtatott Bernovits Gusztáv kő- és könyvnyomdájában. 1888.VI. szakasz. Reuss Sámuel. 90-91.

⁸² [Hörk József: Az Ev. Tisza-Kerület püspökei.](#) (superintendensek) Kassa. 1888. 84. Reuss Sámuel. 90-91.

„Ueber die Kirchen-Disciplin bei den Protestanten.” „Das Privilegium-fori bei den Protestanten.” „A garamiak egyháztörténete” (tót nyelven) „Ornithologie” „Ueber Begräbnisse und Begräbnissörter” „Ueber Alterhümer” stb. stb. Jegyzet: Jelen életrajzi jegyzeteket Reusz Sámuel fia t. Reusz Lajos lelkész úr, a jelenlegi n.-róczai ev. lelkésznek és Czékus István püspök úr rendelkezésre bocsátott feljegyzéseiből vettük.” Munkái:⁸³

1. Ueber die Kirchen-Disciplin bei den Protestanten ...
2. Das privilegium-fori bei den Protestanten in Ungarn ...
3. A garamiak egyházi története (tótul).
4. Ornithologie ...
5. Ueber Begräbnisse und Begräbnissörter ...
6. Ueber Alterhümer ...

Irodalom:

Sat. (Ily hiányosan adja Hörk a munkáinak címét.)

Haan, Jena Hungarica, Gyulae, 1858. 130. l. (Nevét Reisznek írja).

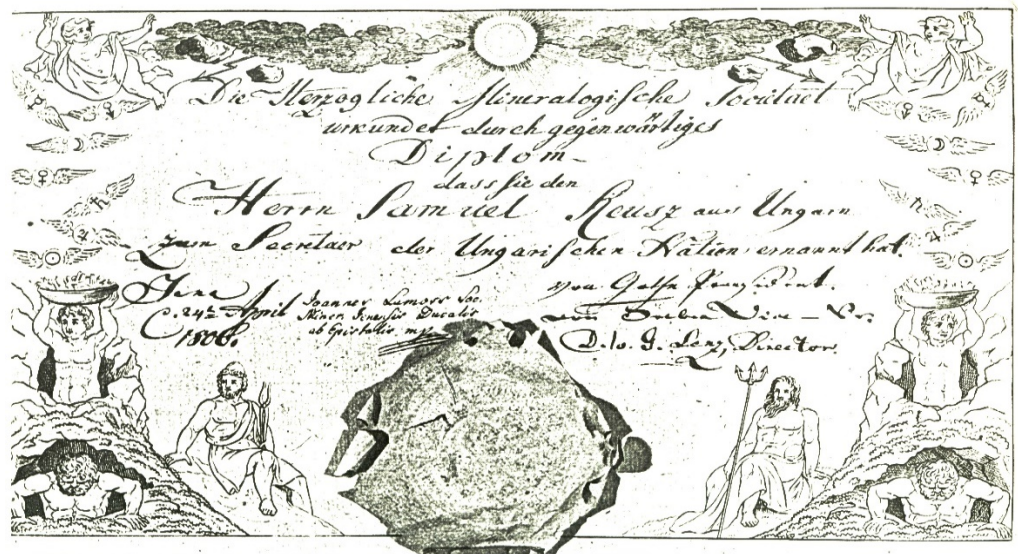
Hörk József, Az ev. Tisza-kerület püspökei. Kassa, 1888. 90. l.

Slovenské Pohľady 1888. 1. sz.

Abel-Mokos, Magyarországi tanulók a jénai egyetemen. Bpest, 1890. 92. l.

Reuss Sámuel munkáiról publikációk:

[Hammel Robert: On the problem of the quotations in Samuel Reuss](#)⁸⁴ commentaries on his Codexy revúcke. SLOVENSKÁ LITERATÚRA. 2018. 65, No. 4, p. 264 - 277. Hammel Robert tanulmánya a Reuss idézeteit vizsgálja kritikus kiadásuk szempontjából, és három kategóriát különböztet meg: 1. a forrásai helyesen szerepelnek; 2. a forrásokra való utalások hibásak ezért azokat helyesbiti; 3. az eredeti szöveg szabad átdolgozása, mely az érthetőséget tartja céljául. A cikk a Reuss által idézett források azonosításának lehetőségeit tárgyalja, és a kritikus kiadásban szereplő idézetek lehetséges megoldásait javasolja.

Reuss Sámuel jénai diplomájának a másolata. 1806. Dr. Reuss Annától kaptam. (Reuss Géza).

⁸³ Szinnyei József: Magyar írók és munkái. [Reuss Sámuel](#).

⁸⁴ Codex revúcky A. Slawische Volkssagen. Gesammelt in V. Revúca 1843. Codex revúcky B. Alt-slavische Sagen aus Pannonien. 1840. Codex revúcky C. Slawische Sagen. Rukopisy sú uložené v Literárnom archíve Slovenskej národnej knižnice v Martine (signatúra B465).

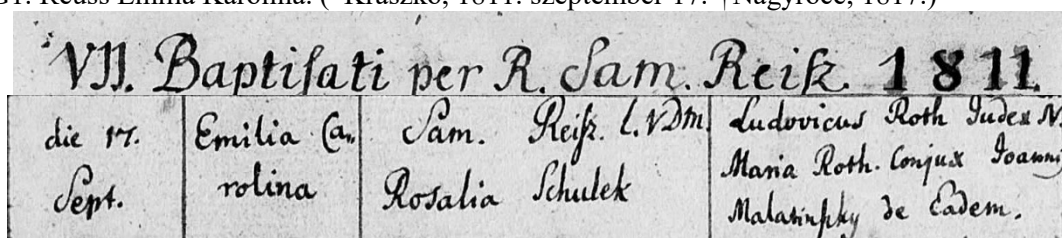

Reuss Sámuel és feleségének Schulek Rozáliának a sírja. Nagyrőcei sírkert. Felirat: Carae Matri. Rosaliae Reiss Natae Schulek. Nat. 1790. 18. Aug. Mor. 1838. 9. Oct. Patri Optimo Samueli Reiss Adm. Sup. Tibisc. Nat. 1783. 8 Sep. Mor. 1852. 22 Dec. A két sír között illetve mögött Reuss Gusztáv fiúk sírkövét helyezték el, miután sírját felszámolták. Dr. Gusztáv Reuss. *4.1.1818-†14.1.1861. Nagyrőcei sírkert. Sírkövét nemzeti kulturális emlékműnek nyilvánították. [Wikimédia](#).

Itt éltek és alkottak a szlovák népmesekincs első gyűjtői Reuss Sámuel és fiai: Gyula, Gusztáv, Adolf és Lajos. Nagyrőce. [Evangelikus paplak](#). A fényképet Dr Reuss Annától kaptam. (Reusz Géza)

G1. Reuss Emília Karolina. (*Kraszkó, 1811. szeptember 17.-†Nagyrőce, 1817.)

Kraszkó. Evangélikus keresztelési anyakönyv. 1811. szeptember 17-én Reuss (Reisz) Emilia Karolinát. Szülei Reuss (Reisz) Sámuel és Schulek Rozália. Keresztszülők: Roth Lajos, szolgabíró (judex nobilium) és felesége Mária, továbbá Malatinszky János.

G2. Reuss Karolina Ludovika. (*Nagyrőce, 1813. augusztus 25.⁸⁵-†Nagyrőce, 1886. k.) ♂ Lovcsányi Gyula I. (*1805.-†1869. k.) 1840. k. Főszolgabíró Nagyrőcén.

⁸⁵ Keresztszülők Bartófy András, nemes, Schulek Gáspár, Janko Zsuzsanna, nemes.

- H1. Lovcsányi Gyula II. (*1842.-†1876.) ♂ Törék Malvin (orlai és bakos-töréki⁸⁶)⁸⁷. (*1847.-†1921.)
- I1. Lovcsányi Gyula III. (*1870.-†1908) ♂ Pokorny Júlia (*1866.-)
- I2. Lovcsányi Malvin. (*1873.-) ♂ Bartel János Dr. (*1862.-)
- J1. Bartel Adrienne. (*1902.-†Budapest, 1984. október 24.⁸⁸) ♂ Klaniczay László II. (*1889.-) [Klaniczay László II. szülei Klaniczay László I. és Duda Friderika (*1865.-†Rimaszombat, 1944. április 24.⁸⁹)]
- K1. Klaniczay Sára. ♂ Dr. Marcsek Zoltán.
- L1. Dr. Marcsek Zoltán.
- L2. Dr. Marcsek Péter.
- L3. Marcsek Gábor.
- J2. Bartel Margit. (*1904.-) ♂ Dr. Lehel László orvos.
- I3. Lovcsányi Adél. (*1874.-†1904.) ♂ Hesp Lajos tüzérezredes.
- J1. Hesp Walter (Lovcsányira magyarosította a nevét) (*1900.-†Budapest, 1968. szeptember 29.⁹⁰) ♂ Reichelt Márta.
- H2. Lovcsányi Lipót.
- H3. Lovcsányi Gusztáv.
- H4. Lovcsányi Emília Adél. ♂ Schulek Ágoston. (*1820.-†1890.) Ratkói lelkész [Schulek Ágoston szülei Schulek József (*1794.-) nandrási lelkész ♂ Nagy Teréz.]
- G3. Reuss Gyula I. Gusztáv. (*Nagyrőce, 1816. június 7.⁹¹-†Nagyrőce, 1872. április 21.) ♂ Mihalik Karolina. Reuss Gyula 1833 és 1835 között a Pozsonyi Evangélikus Líceumban⁹² tanult. [Reuss Julius Gustav](#) „Tanulmányait követően a Muran Unió vasiparának mérnöke lett. Apjával és testvéreivel együtt részt vett a szlovák népmesék gyűjtésében és szerkesztésében, amelyek közül több a Codex Revúcky A, B, C kéziratgyűjteményének részévé vált. Reuss Lajos testvéreivel együtt kiadták az Unison alapszabályait, amelyekben matematikai törvényeket alkalmaztak a zene és a harmónia számára. Amikor úgy határoztak, hogy az 1870-es évek elején megkezdődik a Nagyrőcei (Revúca) szlovák evangélikus és gimnáziumának új földszintes épületének megépítése, megtervezte a két-szintes épületet. Oktatási tevékenységét elsősorban a szlovák egyesületekben, a kölcsönös segítségnyújtásban és a Revúca Élelmiszer Egyesületében fejlesztette ki. A Revúcka temetőjébe temették, sírját, amely még mindig fennállt az 1960-as években, nem tartották meg.”

⁸⁶ Törék István, Mátyás, Gáspár, Márton, András, György és másik István 1650. június 19-én kaptak III. Ferdinandtól nemességet. ...A család a nemességszerzés idejében már Gömörben szerepel. [Mihályfalusi Forgón Mihály](#). Gömör-Kishont vármegye családjai. I-II. Kolozsvár, 1909. Méry Ratio. 2001. Reprint kiadás. 661. [Áldásy Antal](#) szerint a nemességet Törék István és felesége Mária, továbbá gyermekeik Mátyás, Gáspár, Márton, András, György és István kapták. Kihirdetve Zólyom vármegyének 1651. március 30-án Zólyomban tartott közgyűlésén. Ezzel az armálissal Törék Gáspár fia Márton, Törék András fia id. János fia János és Miklós, István fia István fia N. nemességüket Gömör megyében igazolták.

⁸⁷ Testvére volt Greiner Lajosné, Törék Adél. [Halotti értesítő alapján](#): (*1845.-†Ipolynyék, 1912. május 18.) Gyászolták nővérei özvegy Márton Bertalanné, sz. Törék Irma és özvegy Lovcsányi Gyuláné, sz. Törék Malvin.

⁸⁸ [Halotti értesítő. Klaniczay Lászlóné, sz. Bartel Adrienne](#). Gyászolták lánya Dr. Marcsek Zoltánné, sz. Klaniczay Sára, unokái Dr. Marcsek Zoltán, Dr. Marcsek Péter, Marcsek Gábor. Testvére Dr. Lehel Lászlóné, sz. Bartel Margit. Sógora Dr. Lehel László. Dégunokái Bálint, Zsófi, Ingrid, Áron, Eszter. A Farkasréti temetőben nyugszik.

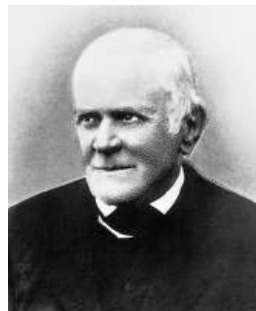
⁸⁹ [Halotti értesítő. Özvegy Klaniczay Lászlóné, sz. Duda Friderika](#) 80-ik évében örökre elszenderült. Gyászolták gyermekei Klaniczay Sándor, özvegy Bartholy Gyuláné, sz. Klaniczay Anna, Klaniczay László, Dr. vitéz Klaniczay Gyula, Valaszky Rezsőné sz. Klaniczay Jolán, Klaniczay Jenő. Menyei és vejei Klaniczay Sándorné sz. Horn Rózsi, Klaniczay Lászlóné sz. Bartel Adrien, Dr. vitéz Klaniczay Gyuláné sz. Heyszl Gizi, Valaszky Rezső, Klaniczay Jenőné sz. Kiss Anikó. Unokái Surányi Gyuláné sz. Bartholy Klára, Ferjentsik Béláné sz. Bartholy Edit, Dr. Thaly Tiborné sz. Klaniczay Magda, Vozáry Dénes, Vozáry Tibor, vitéz Klaniczay Tibor, Klaniczay Sárika, Klaniczay Juditka, Klaniczay Eszterke. Dédunokái Thaly Réka, Thaly Koppány, Ferjentsik Miklósa, Ferjentsik Évike. Unokavőői Dr. Thaly Tibor, Surányi Gyula, Ferjentsik Béla.

⁹⁰ [Halotti értesítő. Dr. Lovcsányi Walter](#). Gyászolták felesége sz. Reichelt Márta, fia Hernádi Sándor és felesége, testvérei özvegy. Klaniczay Lászlóné, sz. Bartel Adrienne, Dr. Lehel Lászlóné, sz. Bartel Margit. Unokahúga Dr. Marcsek Zoltánné, sz. Klaniczay Sarolta, sógora Dr. Lehel László. A Farkasréti Temetőben nyugszik.

⁹¹ Keresztstülők Bartofy András, Kozlik Dániel, Janko Zsuzsanna.

⁹² Ld. Id. mű. Durovics Alex-Keresztes Veronika: A pozsonyi evangélikus líceum felsőfokú hallgatói. 1714-1851. 385. 5899. Reisz, Julius, ev. 18 éves, sz. N. Rőcze (Nagyrőce 15, Revúca SK) apja Reisz Samuel, be: 1833. Prima 1; 1834. Prima 2; 1835 Prima 3.

Reuss Gyula I. Gusztáv 1870. k.

- H1. Reuss Gyula II. Kereskedő volt, fiatalon meghalt.
- H2. Reuss Klementina. (*1856.-) ⚭ Bottó Gyula. Ügyvéd volt, Nagyrőcén élt.
- I1. Bottó Milán I. (*1877. október 28.-†1938. k.) ⚭ Dedinszky Elza.
  - J1. Bottó Milán II. (*1908.-)
  - J2. Bottó László.
  - J3. Bottó Iván. (-†1938. k.) jogász, egyház-felügyelő Nagyrőcén. Öngyilkos lett mert 1938-ban Nagyrőcét nem csatolták Magyarországhoz.
- I2. Bottó Mariska. (-†fiatalon)
- I3. Bottó Anna. ⚭ Jeszenszky János cseh miniszter.
- G4. Reuss Gusztáv Márton Sámuel Dr. (*Nagyrőce, 1818. január 4.⁹³-†Nagyrőce, 1861. január 14.⁹⁴) ⚭ Sándor Teréz. (*1820.-†1865.) Orvos és botanikus volt Nagyrőcén. Reuss Gusztáv⁹⁵, orvosdoktor, született 1818. jan. 4. Nagy-Rőcén (Gömör.), hol atyja Reuss Sámuel ág. ev. lelkész és természetbúvár volt, ki fiát a fűvészet ismereteiben oktatta s előkészítette az orvosi pályára; Reuss Rozsnyón tanult, azután a humaniorákat Pozsonyban⁹⁶ (1833-1836) utána 1840-ben Bécsben bevégezve, Pestre jött az egyetemre, hol az orvosi tudományokat hallgatta, mellesleg azonban a botanikában is képezte magát. Diákként 4000 növényt gyűjtött össze és több mint 2000 vadon élő növényt azonosított a Felvidéken. Ezzel a munkával a szlovák botanikai terminológia első alkotói közé tartozott. Bécsben folytatta orvosi tanulmányait, hol orvosdoktori oklevelet nyert. Hazájába visszatérve, az orvosi gyakorlat mellett szenvedéllyel foglalkozott hazája flórájával. 1844-ben Moskoweczre ment orvosnak. 1848-49-ben a sűrűn jelentkező sebesültek gyógyításával volt elfoglalva. 1851-ben Nagy-Rőczére hívták meg városi tisztí orvosnak, hol súlyosan beteg atyját is ápolta; e mellett folytonosan foglalkozott fűvészeti tanulmányaival és számos ezen tudományágra vonatkozó cikket közölt. Meghalt 1861. január 12. Nagyrőcén. Munkája: Kveta slovenska čili opis všech jevnosnubných na slovenska divorostaucich a mnohý zachradnich zrostlin podlé saustavy De Candolle-ovy. S. připojeným zrostlinářským násvoslovím, slovníkem a návodem k určité zrostlin podlé saustavy Linné-ovy. Selmeczbánya, 1853. (Tót Flóra, az az a felső megyékben vadon termő 2000-nél több növénynek ismertetése.) Kéziratban tót etymologiai szótárhoz bő anyagot hagyott hátra, úgyszintén gazdag növénygyűjteményt. Kaniz, Aug., Versuch einer Geschichte der ungarischen Botanik. Halle, 1865. 229. l. Berich über die österr. Literatur der Zoologie, Botanik... Wien, 1855., 93., 115., 177. l. Slovenské Pohlady 1888. 1. szám. Petrik Bibliogr. Vlíček, Jaroslav, Dejiny Literatúry Slovenskej. Turócz-Szent-Márton, 1890. 116., 183., 271. l.

⁹³ Keresztstülők Baroffy András és Kardosch Zsuzsanna.

⁹⁴ Sírját felszámolták, de sírköve a szülei sírjára került.

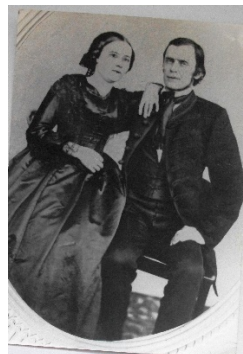
⁹⁵ Szinnyei József: Magyar írók és munkái. Reuss Gusztáv.

⁹⁶ Ld. Id. mű. Durovics Alex-Keresztes Veronika: A pozsonyi evangélikus líceum felsőfokú hallgatói. 1714-1851. 385. 5898. Reisz, Gustavus, ev, 17 éves, sz. N. Rőce (Nagyrőce 15, Revúca SK) apja Reisz Sámuel, be: 1833. Prima 1; 1834. Prima 2; 1835. Prima; 3; 1836 Prima 4, univ: Wien M 1840.

[Reuss Gusztáv Márton Sámuel dr.](#)

- G5. Reuss Lajos. (*Nagyőrce, 1822. április 18.⁹⁷-†Nagyőrce, 1905. szeptember 25.)⁹⁸
 ⚭ Krmann Kornélia (Nelli). (*1839.-†1915. október 23.) 1858. Nagyőrceén volt evangélikus pap haláláig, 57 éven át. Először 1848-ban mint segédlelkész keresztelt. Zeneművészettel is foglalkozott, könyvet is írt.

Reuss Lajos és Krmann Kornélia. 1865. k.⁹⁹

Reuss Lajos. 1895. k.

- H1. Reuss Kornélia Olga. (*[Nagyőrce, 1859. május 23.](#)-) ⚭ Bartholomaidesz Gyula (*1850.-†1896. december 29.) 1884. Ochtinai lelkész.
 I1. Bartholomaidesz Margit. ⚭ Lux Gyula. Miskolcon tanárnő volt.
 H2. Reuss Emil. (*[Nagyőrce, 1860. október 23.](#)-†1915. április 10.) ⚭ Schokket Anna (Nina). Gépészmérnök Vajdahunyadon.
 I1. Reuss Lajos. (*1895. k.-†Belgrád.)
 I2. Reuss Anna. (*1896. k.-) ⚭ Bibó Imre I. Kiskunhalason éltek.
 J1. Bibó Anita. (*1918.-)
 J2. Bibó Imre II. (*1921.)
 H3. Reuss Ödön, László. (*[Nagyőrce, 1862. április 20.](#)-)
 H4. Reuss Aranka. (*[Nagyőrce, 1863. április 4.](#)-†Nagyőrce, 1941. március 31.)¹⁰⁰

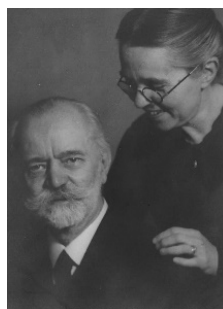
⁹⁷ Keresztszülők Baroffy AndrásAndrás, Kozlik Dániel, Janko Zsuzsanna, nemes.

⁹⁸ Halotti értesítő. Reuss Lajos 52 évi lelkészi működése után életének 84-ik, boldog házasságának 48-ik évében 1905 szeptember 25-én Nagyőrceén elhunyt. Gyászolják felesége özvegy Reuss Lajosné sz. Krmann Kornélia, gyermekei Reuss Kornélia, özvegy Bartholomaidesz Gyuláné, Reuss Emil és neje sz. Schokket Anna, Reuss Aranka, Simkovics Lajosné, Reuss Irén, Dedinszky Gyuláné, Reuss Jenő és neje sz. Schulek Márta, Reuss Valéria Balczó Lajosné.

⁹⁹ Tóth Lászlóné, sz. Reuss Éva küldte Reuss Andrásnak 1982-ben. Lefotóztam Reuss Andrásnál 2019-ben. S. B.

¹⁰⁰ Halálának időpontja a keresztelési anyakönyvében van beírva.

- Θ Simkovics Lajos I. (*1855.-†1928.) MÁV hivatalnok Pelsőcön.
 II. Simkovics Lajos II. (*1894.-†1920.) Katona volt.
- H5. Reuss Irén. (*[Nagyrőce, 1865. január 28.](#).) Θ Dedinszky Gyula (-†1913.)
 Nagyrőcei gyógyszerész.
- II. Dedinszky Elza. Θ Bottó Milán. (*1877. október 28.-†1938. k.)
 I2. Dedinszky Anna.
 I3. Dedinszky Irén. Θ Gedeon László.
- H6. Reuss Jenő. (*[Nagyrőce, 1867. január 14.](#).-†Budapest, 1941. december 14.¹⁰¹)
 Θ Schulek Márta. (*Budapest, 1876. november 25.-†Nagykanizsa, 1964. február 16.¹⁰²) 1898. október 13. Gépészmérnök volt, 1890-ben kapta meg a diplomát. 1898.-1908. a resicabányai Államvasutak Gépgyára mérnöke, 1909.-től a Fővárosi Gáz-művek főmérnöke, majd műszaki tanácsosa.
 [Schulek Márta szülei Schulek Frigyes (*Pest, 1841. november 19.-†Balatonlelle, 1919. szeptember 5.) a híres építész, Θ Riecke Johanna. (*1851.-†[Budapest, 1944. március 25.](#))]

Reuss Jenő és Schulek Márta.

- II. Reuss Endre.¹⁰³ (*Budapest, 1900. július 1.-†Budapest, 1968. május 10.¹⁰⁴
^{105 106 107}) 1. Θ Harmath Ilona. (*1905.július 15.-†1954. június 3.¹⁰⁸) Budapest, 1936. 2. Θ Chotvács-Herényi Aranka. (*Kispest 1914. június 6.-). Budapest, 1963. Harmath Ilona testnevelési tanár volt a Deák téri evangélikus gimnáziumban [1937-től](#). Az Evangélikus Gimnáziumot 1883-ban alapították, címe IV. kerület Deák tér 4. [1938. január 20-án](#) a Testnevelési Tanárok Egyesületének választmányára rendes tagnak felvette Dr. Reuss Endréné, Harmath Ilona testnevelési

¹⁰¹ [Reuss Jenő halotti értesítője](#). Özvegy Reuss Jenőné szül. Schulek Márta tudatja, hogy szeretett férje Reuss Jenő okl. gépészmérnök, Bp. Szföv. Gázművei ny. műszaki tanácsosa, 1941. december hó 14-én, életének 75-ik, boldog házasságának 44-ik évében, türelmes megadással viselt hosszas betegség után békességben elhunyt. A Farkasréti temetőben temették el az evangélikus egyház szertartása szerint. Gyászolják gyermekei: Dr. Reuss Endre, Reuss László, Reuss Éva, férj Tóth Lászlóné, Dr. Reuss Pál. Testvére özv. Bartholomaidesz Gyuláné szül. Reuss Kornélia. Menyei: Dr. Reuss Endréné szül. Harmath Ilona, Reuss Lászlóné szül. Burchard-Béla-váry Anna, veje: Tóth László. Unokái: Reuss Éva, Reuss Zsófia, Reuss Konrád, Reuss Mátyás, Reuss András, Reuss Piroska, Tóth Eszter, Tóth Márta, Tóth Péter.

¹⁰² [Özvegy Reuss Jenőné szül. Schulek Márta halotti értesítője](#). Áldásos életének 88. évében 1964. február 16-án csendesen elhunyt. A Nagykanizsai városi temetőben nyugszik. Gyászolják: testvérei: özv. Dr. Krompacher Ödönne szül. Schulek Erika, Dr. Kovács I. Istvánné szül. Schulek Iréne. Gyermekei: Dr. Reuss Endre, Reuss László, Tóth Lászlóné szül. Reuss Éva, Dr. Reuss Pál és családjaik 14 unokával és 7 dédunokával.

¹⁰³ Reuss Endre. Magyar Életrajzi Lexikon. 3. Kiegészítő kötet. 1981. [Reuss Endre](#). 654-655.

¹⁰⁴ [Dr. Reuss Endre halotti értesítő](#). Dr. Reuss Endre okleveles gépészmérnök, egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora, az MTA Elméleti Mechanikai Bizottságának alelnöke elhunyt. A Budapesti Műszaki Egyetem a képlékenységtan – elmélet világhírű tudósát, mérnöknevezeték önzetlen nevelőjét saját halottjának tekinti. A Farkasréti temetőben nyugszik.

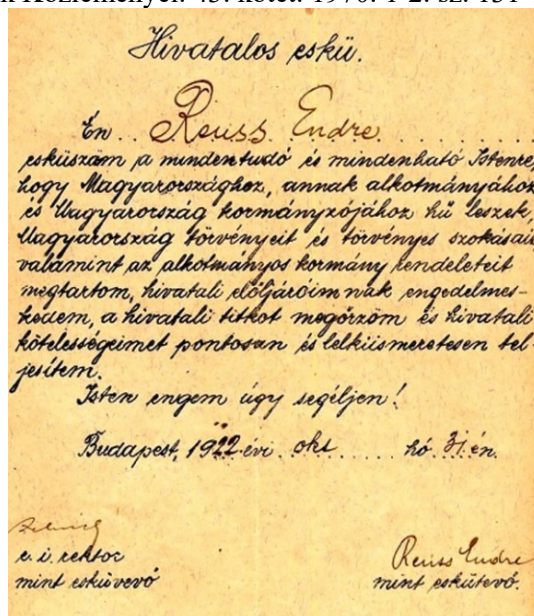
¹⁰⁵ Megemlékezés német nyelven Reuss Endréről: Acta Technica. 64. (1969) 3-4. szám. 257-258. [Endre Reuss†1900-1968](#)

¹⁰⁶ [Sírja a Nemzeti Sírkert részén](#). Sírkert: Református temető, Dunabogdány. Parcella, Szakas, Sor, Sír: bal, N/A, 5, 6
 Védett: HÉ 2012/56

¹⁰⁷ Megemlékezés magyar nyelven Reuss Endréről: Az MTA Műszaki Tudományok Osztályának Közleményei. 41. kötet. (1968.) 1-2. szám. Nekrológok. 9-10. [Reuss Endre. 1900-1968](#).

¹⁰⁸ [Reuss Endréné szül. Harmath Ilona halotti értesítője](#). 49 éves korában, 18 évi igaz szeretetben eltöltött házasság után csendesen elhunyt. Gyászolják férje Reuss Endre és gyermekei Éva és Zsófia. A Farkasréti temetőben temették el. Gyászolják testvérei: Harmath István és felesége Beretvás Erzsébet, Harmath Sándor és felesége Schmidt Mária.

tanárt. „Reuss Endre gépészmérnöki oklevelét 1922-ben a budapesti Műegyetemen kitüntetéssel szerezte meg. Itt 1932-ben műszaki doktori oklevelet, 1942-ben magántanári képesítést nyert. 1952-ben a Tudományos Minősítő Bizottság a műszaki tudományok doktorává nyilvánította. Az egyetem elvégzése után 1922-24-ben a budapesti Műegyetem Műszaki Mechanikai Tanszékén tanársegédként működött. Innen 1924-ben a Fővárosi Gázművek szolgálatába lépett, ahol 26 éven át fejtett ki értékes mérnöki tevékenységet. 1950-ben a Vegyiműveket Tervező Vállalathoz helyezték át, majd 1953-ban a Budapesti Műszaki Egyetem tanárává nevezték ki. Itt tanári tevékenysége mellett az 1955/56 és az 1956/57 tanévekben a gépészmérnöki kar dékáni tisztségét is ellátta.”¹⁰⁹) Tanulmányainak többsége német nyelven jelent meg. „A kontinuumtechnika problémaköréből a Zeitschrift für angewandte Mathematik und Mechanik c. folyóiratban 1930-ban megjelent tanulmányosorozatát a szakirodalom, mint „Reuss-Prandtl-elméletet” tartja számon. Későbbi kutatási terveinek megvalósítását váratlan halála megakadályozta. Az International Union of Theoretical and Applied Mechanics (IUTAM) m. nemzeti bizottságának elnöke, az MTA Elméleti Mechanikai Bizottságának alelnöke volt. – F. m. Berechnung der Fliessgrenze von Mischkristallen auf Grund der Plastizitätsbedingung von Einkristallen (Zeitschrift für angewandte Mathematik und Mechanik, 1930); Fliesspotential oder Gleitebenen (Zeitschrift für angewandte Mathematik und Mechanik, 1932); Über Lüders-Hartmannsche Linien (Zeitschrift für angewandte Mathematik und Mechanik, 1938); Die Stoffgleichung hochviskoser Flüssigkeiten und ihre Anwendung auf den Ultraschall (Acta Technica, 1953); Theoretische Untersuchung der inneren Spannungskonzentrationen (Acta Technica, 1961); A képlékenységtan módszerei (Bp., 1962).”¹¹⁰ A Zeitschrift für angewandte Mathematik und Mechanik c. folyóiratban 1930-ban publikált tanulmányosorozatával jelentősen hozzájárult a képlékenységtan matematikai megalapozásához. Az itt kifejtett alapvető jelentőségű, széles körben hivatkozott elméletet a szakirodalom, mint "Reuss-Prandtl-modellt" tartja számon. 50 évvel a halála után [2018. november 22-én](#) az MTA-n Reuss Endre Emlék- konferenciát rendeztek. Az előadók között Reuss Pál II. (*1943.) Reuss Endre, az ember címen tartott előadást. Hivatkozás: [V. Sz. Lensz-kij.](#) A Reuss-féle képlékenységtan elmélet egy változata. Az MTA Műszaki Tudományok Osztályának Közleményei. 43. kötet. 1970. 1-2. sz. 131-136.

[Reuss Endre. Hivatali esküokmány.](#) 1922. Forrás: BME Levéltár

¹⁰⁹ Id. mű. Az MTA Műszaki Tudományok Osztályának Közleményei. 41. kötet. (1968.) 1-2. szám. Nekrológok. 9-10. [Reuss Endre. 1900-1968.](#)

¹¹⁰ Id. mű. [Reuss Endre.](#) Magyar Életrajzi Lexikon. 1981.

[Reuss Endre](#)

- J1. Reuss Éva. (*Budapest, 1937. május 23.-†Budapest, 2003. július 25.).
Reuss Éva középiskolai tanár földrajz, biológia szakon. 1984.-től a Kiste-
nyésztők Lapja szerkesztői munkatársa.
- J2. Reuss Zsófia. (*Budapest, 1939. július 1.-) ♂ Móró Géza (*Kisújszállás
1934. július 27.-) Budapest, 1961. március 4. Reuss Zsófia látszerész 1974-
1982 OFOTÉRT vevőszolgálatában. 1984-től autóabroncs szakértő a családi
GMK-ban. Móró Géza gépészmérnök, 1964-1971 a Műegyetem Gépelemek
tanszékén adjunktus, 1971-1982 az Interrag Rt.-nél mérnök üzletkötő, gumi-
ipari szakértő, saját GMK-ban tanácsadó.
ABTL iratok.
Dosszié jelzete M-31390. „B” dossziészám: H-28019. Megnyitva 1961 VII
4. Dosszié tárgya „Szávai Károly” 1964 II 13. „Szávai Károly” jelentése Pa-
panek Gáborról, a Fórum volt tagjáról. Máhr Géza baráti körében elmondta,
hogy március közepén Papanek Gáborral, Tóbis Ferencsel, Reuss Zsófiával
és férjével elmentek a Tátrába egy hétre síelni. A Fórummal kapcsolatban az
ügynök semmit nem tudott jelenteni Papanek Gáborral kapcsolatban. Bak
István rendőr százados. Feladat Papanek és baráti körének további figyelése.
- K1. Móró Gábor. (*Budapest, 1963. február 15.-) ♂ Hock Márta (*Buda-
pest, 1967. április 4.-) Budapest, 1989. szeptember 16. Móró Gábor Du-
nabogdány faszobrász. Faipari Szakközépiskola, síoktató GMK-ban.
Műasztalos ipari vállalkozó. Hock Márta tanítónő, könyvelő.
L1. Móró Katalin. (*Budapest, 1991. január 6.-)
. Móró Balázs. (*Budapest, 1996. január 15.-)
- K2. Móró Klára. (*Budapest, 1965. január 9.-) ♂ Golyha Tamás (*Buda-
pest, 1963. szeptember 13.-) Budapest, 1993. június 26. Móró Klára
kertészmérnök, üzletkötő. Golyha Tamás Budapesten hídépítő techni-
kus, építésvezető.
L1. Golyha Noémi. (*Budapest, 1993. október 19.-)
L2. Golyha Zita. (*Budapest, 1999. február 6.-)
- I2. Reuss László. (*Resicabánya, 1901. november 3.-†Bécs, 1996. január 10.¹¹¹)
1. ♂ Burchard-Bélaváry Anna (*Székesfehérvár, 1903. június 24.-†Budakeszi,
1946. február 1.) Budapest, I. kerület, 1927. szeptember 4. 2. ♂ Krafft Gertrud
(*Moson. 1909. február 23.-†Budapest, 1989. január 8.¹¹²). Budapest, 1947.

¹¹¹ [Reuss László gyászjelentése](#). Reuss László aranydiplomás gépészmérnök 94. életévét betöltve, 1996. január 10-én el-
hunyt. A Farkasréti temetőben nyugszik. Gyászolják testvérei: Tóth Lászlóné, sz. Reuss Éva, Dr. Reuss Pál. Gyermekei:
Reuss Konrád, Reuss Mátyás, Reuss András, Schön (Reuss) Piroska, Nagy Miklósné, sz. Reuss Katalin, Zickert Hans-
Péterné, sz. Reuss Judit. Menyei: Anny Reuss (Beuthe), R. Fekecs Éva, Reuss Andrásné, (Urbán) Emma. Veje Erwin Schön.
Unokái: Annick Boreckmans, Benoit Reuss, Emmanuel Reuss, Vinciane Coppé, Michel Reuss, Holmanné, Reuss Erika,
Reuss Gabriella, Reuss Dániel, Bognárné Reuss Annamária, Reuss András, Reuss Péter, Csáyné Nagy Katalin, Nagy
Ákos, Zickert Claudia. Dédunokái: Benoit, Antoine, Valentine Boreckmans, Kim, Clovis, Virgil, Alvin Reuss, Jehan, László
Copé, Holman Anna, Péter, Ágoston, Bognár Benedek, András, Olga, Csány Zsófia, Bálint.

¹¹² Reuss Lászlóné, sz. [Krafft Gertud halotti értesítője](#). Önfeláldozó életének 80., házasságának 42. évében, hosszú betegség
után, 1989. január 8-án elhunyt. A Farkasréti temetőben temették el a római katolikus egyház szertartása szerint. Gyászolják
férje Reuss László, leánya Zickert Hans-Péterné Reuss Judit, gyermekei Reuss Konrád, Reuss Mátyás, Reuss András, Schön
(Reuss) Piroska, Nagy Miklósné, sz. Reuss Katalin. Menyei: Anny Reuss (Beuthe), R. Fekecs Éva, Reuss Andrásné, (Ur-
bán) Emma. Vejei Zickert Hans-Péter, Erwin Schön. ...Testvére Ungvári Lászlóné Krafft Ilse. Sógornői Koppány H. Já-
nosné Somody Klára, Krafft Walterné Decker Augusztá.

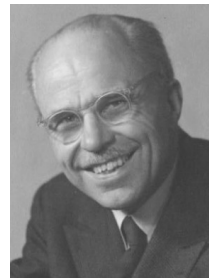

Reuss László és Burchard-Bélaváry Anna állami házassági anyakönyve.

[Krafft Gertrud szülei Dr. Krafft János és Fessler Hermin (*1876.-†Budapest, 1960. augusztus 30.¹¹³)]

Reuss László Okl. gépészmérnök. A Magyar Kábelművek főmérnöke, 1963-1973 a Posta Kísérleti Intézet műszaki főtanácsosa, valamint 1983-ig a jászberényi Műszeripari Szövetkezet tanácsadója. Első 5 gyermeke az első, 6-ik gyermeke a második feleségétől született.

Reuss László.

ÁBTL iratok

Dosszié jelzete M-39086 „B” dossziészám: H-48365. Dosszié tárgya „Horváth János” 98. Reuss Lászlóné. Jelentés 1967 IV 8. Garamvölgyi családról jellemzés, Kraft család rokonairól kiegészítés. Garamvölgyi Géza a szécsényi MNB-nél dolgozik mint főkönyvelő. Garamvölgyi Gabi a balassagyarmati gimnáziumban tanult. A Krafft család rokonai Magyarországon (egy kollegája mondta el Horváth János ügynöknek) Reuss Lászlóné, Krafft János édesapjának másik leánytestvére, német nyelvet kitűnően beszél, otthon német nyelvet tanít. 1945 előtt ment férjhez, egy leánygyermeke van, aki idén érettségizik. Férje nyugdíjas mérnök, aki jelenleg nyugdíját szünetelteti, dolgozik. Férje korábban a Kábelgyárban dolgozott, onnan került nyugdíjba. Horváth János a következő rokonokról közölt adatokat: Jeszenői Gyuláné, Krafftné húga, Ungvári Lászlóné, Krafft János édesapjának testvére. Kovács István r. hadnagy. Megjegyezi az ügynökkel másodszer találkozott. Pontos, rokoni, baráti köréről adjon folyamatosan tájékoztatást.

Folytatás ld.: Burchard-Bélaváry családfa.

- J1. Reuss Konrád. (*Budapest, 1929. június 6.-) ♂ Beuthe Anny (*Forest-Brüsszel 1929. április 8.-) Brüsszel, 1959. Reuss Konrád, Jogász és közgazdász. A Bank de Brüsszel tanulmányi osztályvezetője 1970-1974. Ligue de Cooperration Economique főtitkárhelyettese volt.

ÁBTL iratok.

Objektum dosszié. Szám: 15-00-4192/F. Az objektum megnevezése: „Eurocoop” VII kötet. Megnyitva 1983. Archiv szám: O-8-485/7. 4/7/5/86 SZT jelentés. 5-nek! ÁBTL-3.2.5.-0-8-485/7. Szigorúan titkos! Különösen fontos! Lévai elvtársnak. Kézírással Nyitrai et. Bp. Tárgy: Találkozó Conrad

¹¹³ Özvegy Dr. Krafft Jánosné szül. Fessler Hermin halotti értesítője. A Farkasréti temetőben nyugszik. Gyászolják gyermekei: Koppány H. János, Reuss Lászlóné és Ungvári Lászlóné. Veje Reuss László. Menyei özvegy Krafft Walterné és Koppány H. Jánosné és unokái.

Reuss úrral a BBL tanácsosával. Jelentés. Brüsszel. 1986 V 24. Reuss úrral hónapokkal ezelőtt egy fogadáson találkoztam, majd egy ügy kapcsán március 25-én meghívtam ebédre. Elmondta, hogy az 1950-es években hagyta el Magyarországot, egyetemre még Budapesten járt. Azóta itt él, pénzügyi szakember, a legnagyobb magánbank a BBL tanácsosa. Kifejezetten az ECU szakembere, erről cikkeket jelentet meg, előad egyetemeken esetenként. Reuss úr igen udvariasan viselkedett. Elmondta, hogy családi kapcsolatai miatt nem igen jár össze itt magyarokkal, bár személyesen ismeri a legtöbb itteni híres magyar közgazdászt. Reuss úr az ECU szerepe ügyében nagyon részletes információt adott és ígéretet tett arra, hogy a jövőben is bármiféle információt ezen a téren szívesen megad. A kapcsolatról a jövőben folyamatosan jelentek, mert itteni ismertsége, szakértelme, különösen az alakuló magyar-EGK kapcsolatainkban nagy segítségünkre lehet. Aláírta Lajtai.

- K1. Reuss Annick. (*Brüsszel, 1960. március 21.-) ♂ Borckmans Christian (*1961. július 22.-). 1984. február 4. Reuss Annick ápolónő. Borckmans Christian kereskedelmi képviselő.
 L1. Borckmans Benoit. (*Brüsszel, 1985. december 28.-)
 L2. Borckmans Antoine. (*Brüsszel, 1988. január 14.-)
 L3. Borckmans Valentine. (*Brüsszel, 1992. augusztus 17.-)
- K2. Reuss Benoit. (*Brüsszel, 1961. június 5.-) ♂ Sandra Victoria Rodriguez Balaguera. 1999. Mezőgazd. technikus. 10 rue Victor Vanderhoeft, 1030 Brüsszel.
 L1. Reuss Ilona. (*Brüsszel, 2000. szeptember 25.-)
 L2. Reuss Máté. (*Brüsszel, 2003. október 22.-)
- K3. Reuss Emmanuel. (*Brüsszel, 1962. július 29.-) ♂ Loiseau Ingrid. (*1957. szeptember 21.-) Reuss Emmanuel házrenováló és festőművész.
 L1. Reuss (Loiseau) Kim. (*1984. november 5.-) Reuss Emmanuel örökbe fogadott gyermeke.
 L2. Reuss Clovis. (*1986. január 27.-)
 L3. Reuss Virgile. (*1990. október 29.-)
 L4. Reuss Loiseau Alwine. (*1992. február 14.-)
- K4. Reuss Vinciane. (*Brüsszel, 1966. január 24.-) ♂ Coppé Bruno (*1963. december 7.-) 1989. július 1. Reuss Vinciane Brüsszelben közgazdász.
 L1. Coppé Jehan. (*1992. szeptember 2.-)
 L2. Coppé László. (*1994. június 21.-)
 L3. Coppé Vianney. (*1996. szeptember 26.-)
- K5. Reuss Michel. (*Brüsszel, 1969. május 2.-)
- J2. Reuss Mátyás. (*Budapest, 1931. február 10.-†Budapest, 2007. augusztus 7.) 1. ♂ Schneider Márta¹¹⁴ (*Budapest, 1938. szeptember 2.-†1994.) Budapest, 1958. 2. ♂ Fekecs Éva (*Pécs, 1939. november 30.-) Budapest, 1968.
 [Schneider Márta szülei Schneider Károly II. (*1906.-†Budapest, 1967. december 31.¹¹⁵) és Bertók Gizella, akinek apja Bertók Károly. Schneider

¹¹⁴ Egyik nagyapja Bertók Károly. (*1886.-†Budapest, 1971. december 8.) [Bertók Károly halotti értesítője](#). Bertók Károly az MNB szombathelyi fiókjának nyug. főnöke 85 éves korában Budapesten elhunyt. Sírja a Farkasréti temetőben van. Gyászolják, gyermekei: özvegy Schneider Károlyné szül. Bertók Gizella és Wyss Antalné szül. Bertók Márta. Veje: Wyss Antal. Unokái: Reuss Mátyásné szül. Schneider Márta, Schneider György, Erika Gallay-Wyss, Thomas Wyss. Dédunokái: Reuss Erika, Schneider Zoltán, Anne-Laure Gallay. Unokamenyei: Schneider György szül. Szabó Vera, Heléne Wyss-Hámory. Unokaveje Gerald Gallay.

¹¹⁵ [Schneider Károly halotti értesítője](#). Schneider Károly életének 62., boldog házasságának 31., évében 1967. december 31-én, hosszú betegség után nemes lelkét visszaadta Teremtőjének. A Farkasréti temetőben nyugszik. Gyászolják felesége Schneider Károlyné szül. Bertók Gizella. Gyermekei: Schneider Márta, Reuss Mátyásné és Schneider György. Testvérei: Dr. Sella Sándor és Dr. Selley Lajos. Apósa Bertók Károly. Menye Schneider Györgyné szül. Szabó Vera. Sógornője Wyss Antalné szül. Bertók Márta.

Károly II. szülei: Schneider Károly I. és Heuffel Mária. (*1785.-†Buda-
pest, 1858. november 2.¹¹⁶)

Reuss Mátyás építész-mérnök, a TTI tervező intézet osztályvezetője volt.
Első gyermeke az első, második és harmadik gyermeke a második felesé-
gétől született.

K1. Reuss Erika. (*Budapest, 1961. július 2.-) ⊕ Holman Attila (*Érsek-
vadkert, 1961. július 21.-) 1983. július 30. Reuss Erika építőmérnök az
Ipartervben 1985-1990. Holman Attila kivitelező vállalkozó a saját
Konfektor Kft.-ben. 1028 Budapest Tárkony u. 9.

L1. Holman Anna. (*Budapest, 1985. november 9.-)

L2. Holman Péter. (*Budapest, 1987. szeptember 6.-)

L3. Holman Ágoston. (*Budapest, 1992. szeptember 11.-)

K2. Reuss Gabriella. (*Budapest, 1970. április 5.-) ⊕ Bors Attila. 1995.
október 14. [Reuss Gabriella](#) egyetemi adjunktus egyetemi tanulmá-
nyait a szegedi József Attila Tudományegyetemen végezte magyar és
angol szakon, több évben Köztársasági Ösztöndíjjal; kétszakos MA
diplomáját 1995-ben szerezte. Diplomázása óta a Pázmány Péter Ka-
tolikus Egyetem Angol-Amerikai Intézetének előbb óraadó, majd
1999-től főállású oktatója, 2005 óta adjunktusa. 1997-98-ban So-
ros/FCO/ Chevening kutatói ösztöndíjjal 9 hónapot töltött az Oxfordi
Egyetemen, ezen kívül egy egyhónapos Soros-ösztöndíj (Oxford,
2000), a Society for Theatre Research (London, 2003) ösztöndíja, a
Pázmány BTK két oktatás nélküli kutatói fél éve, valamint a Nanovic
Institute, University of Notre Dame (Indiana, USA) egyhónapos Sum-
mer Grantja segítette munkáját. PhD fokozatát az ELTE Angol Rene-
szánsz és Barokk Doktori Programjának elvégzése után 2004-ben sze-
rezte summa cum laude minősítéssel. 2017-ben jelent meg könyve
Shakespeare Londonban és Pest Budán. Színházi előadások emléke-
zete címmel (Budapest: L'Harmattan) [Reuss Gabriella. Személyi adat-
lap. Publikációinak száma 40.](#) Reuss Gabriella. MTMT. 2019.
3 gyermeke született.

Reuss Gabriella és Bors Attila 3 leánya, Bors Luca, Júlia és Emma.

[Reuss Gabriella](#)

L1. Bors Luca Éva. (*Budapest, 1999. május 3.-)

L2. Bors Júlia Kinga. (*Budapest, 2002. október 1.-)

¹¹⁶ [Özvegy Schneider Károlyné szül. Heuffel Mária halotti értesítője](#). 73 éves korában elhunyt. A Farkasréti temetőben temették el. Gyászolják. Fiai: Schneider Károly, Dr. Sellei Sándor, Dr. Selley Lajos. Testvére: Heuffel Andor. Unokái: Schneider Márta, Reuss Mátyásné, Schneider György, Sellei Klára, Sellei Gusztáv, Sellei János. Menyei: Schneider Károlyné szül. Bertók Gizella, Dr. Sellei Sándorné szül. Ballassa Edith, Dr. Selley Lajosné szül. Tóth Eszter.

L3. Bors Emma Erzsébet. (*Budapest, 2005. május 13.-)

K3. Reuss Dániel. (*Budapest, 1972. március 18.-) Segéd munkás.

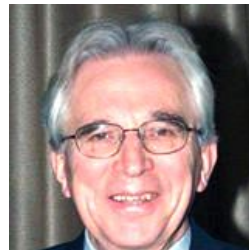
J3. Reuss András I. Dr. (*Budapest, 1938. július 11.-) 1. Θ Urbán Emma (*Budapest, 1940. szeptember 17.-†Budapest, 2006. november 1.) 1965. szeptember 12. 2. Θ Belák Erzsébet. Dr. (*Budapest, 1946. július 27.-) Budapest, 2008. január 24.

[Urbán Emma szülei Dr. Urbán Ernő és Balikó Eszter. (*1913.-†Sopron, 1980. január 10.¹¹⁷)]

Reuss András I. evangélikus lelkész, Dr. teol. 1970-1974, Bp. kelenföldi lelkész, 1973-1984 a Magyar Evangélikus Egyház külügyi titkára, 1985-1989, Bp. angyalföldi lelkész. 1989- Teológiai egyetemi tanár, 1992- dékán, 1992-1998 rektor, 1999- rektorhelyettes, a zsinat egyházi elnöke. Urbán Emma közegészségügyi- és járványügyi ellenőr.

Reuss András és Urbán Emma.

[Reuss András.](#)

[Belák Erzsébet apja Belák András Dr. (*Devecser, 1914. október 6.-†Budapest, 1997.) A Medve utcai általános iskolában rajzot tanított, tanárom volt 1956-1959 között.]

ÁBTL iratok.

Dosszié jelzete M-42184 „B” dossziészám H-48390. Megnyitva 1967 III 28. Dosszié tárgya „Kovács György” (6 kartonja meg van, Fedőnév: „Kovács György” Családi neve: Kendeh (korábban Kirchknopf) György, született Bp. 1943.) Kovács György” jelenti 1967 II 13-án. A Deákteri gyülekezetben működik az ország területén a legnagyobb és legaktívabb gyülekezeti ifjúsági kör. Keken András és Hafenscher Károly a fő szervezők. A résztvevők névsorának gyűjtését, személyi adatokkal kiegészítve elkezdtem. Reuss András Csöglei lelkész a Bp.-i Kelenföldi gyülekezetből is származik. Teológus éve alatt ismertem meg. Tanárai és a hallgatók elbeszéléseiből is az derül ki, hogy visszahúzó életet élt. Ez vonatkozik magánéletére, de elsősorban egyházpolitikai szereplésére is. A politikai kérdéseket minden esetben elválasztotta – és ma is – az egyháztól. „Nem politizálunk” jelszóval végezte tanulmányait. Ma is úgy tartják számon: jobboldali ember. Segédlelkész Sopronba, Ózdón és Rudabányán volt.

¹¹⁷ [Özvegy Dr. Urbán Ernőné szül. Balikó Eszter halotti értesítője.](#) Nyugdíjas tanár, életének 68. évében elhunyt. Sírja a soproni Evangélikus Temetőben (Balfi u. 135) van. Gyászolják testvérei Itzészné, Balikó Erzsébet, Balikó Zoltán, Balikó Ágnes. Gyermekai Magassyné, Urbán Margit, Némethné Urbán Ágnes, Reussné Urbán Emma, Urbán Eszter. Unokái: Szepesfalvyné Magassy Márta, Sándor, Zoltán, Éva, Gergely, Németh Ernő, Ágnes, Enikő, Ede, Reuss Annamária, András, Péter. Vejei: Magassy Sándor, Németh Ede, Reuss András.

Egyik bátyja nyugaton él, akinél volt már látogatóba. Járt ezenkívül NDK-ba is. Hevesi Károly r. hadnagy a jelentésből többek között kiemeli: Reuss András Csöglei lelkészt személyesen ismeri és így ad véleményt. Fontos információ Reuss Andrásról, egyik bátyja nyugaton él, akinél volt már látogatóba. Feladat: a Deák téri gyülekezet tagjainak beazonosítása. Kapja: Deák téri papka. Reuss András papka (valószínűleg Reuss András kapcsolattartója Hevesi Károly hadnagy, akihez Kovács György ügynök is tartozott). 1970 VIII 31. Kovács György jelenti kézírással: Az elmúlt évben külföldön volt Reuss András, hazaérkezéséről még nem halottam semmit. Reuss András Fedőneve: „Veszprémi”

Dosszié típusa 3.1.2. Dosszié jelzete M-32400/6. Dosszié tárgya „Papp István”. (Váradi Lajos 1951-től Budavári lelkész, 1959-től esperes volt az ügynök) 1967-1968. Javaslat ösztöndíjasokra nyelvi csoportosítás szerint. Német nyelvterületen: Indoklás, 1945 óta mindössze 5 lelkész kapott ösztöndíjat, a német nyelvtudásban való lemaradás katasztrofális. Az első négy lelkészt (Cserhádi Sándor, Dóka Zoltán, Muntáng Andor, Keveházi László) kimondottan támogatja az előterjesztő, komoly tanulmányokat folytatnak, Reuss András az 5-ik helyen szerepelt. 1956 év óta végzett fiatal lelkészek névsora és helyzete. Részletek: Reuss András, (*1938) gyülekezeti lelkész Csöglén, nős.

Dosszié jelzete M-42184/1. „B” dossziészám H-48390. Megnyitva 1976 XI 12. Dosszié tárgya Kovács György. Kovács György” jelenti Békéscsaba, 1985 X 11. Reuss András volt egyházi külügyi titkár, jelenleg angalföldi lelkész november 3-án Gyulára látogat. Reuss az LVSZ idején a szervezőbizottság irányítója volt, Káldy püspökhöz közelálló személy, akinek ugyanakkor jelentős kapcsolatai és ismerete van az egyházvezetéssel nem mindenben egyetértő lelkészekkel. Értékelés Kuti Péter r. főhadnagy: A Reuss látogatástól az egyházi ellenzék és a fiatal lelkészeket befolyásoló személyekre várható információ. További feladat a Reuss féle látogatás során szerezzen információt, elsősorban a teológián tevékenykedő, egyházvezetéssel szembenálló lelkészekről.

Dosszié jelzete O-13523 Szám: CS-741. Megnyitva: 1969 II 11. Szolgálati jegy, Bp. 1969 I 22. Kiss Ervin r. alezredes kéri az alább felsorolt személyek útlevél anyagának kiadását 1969 I 23-tól 25-ig tanulmányozás céljából. A listán 6 név szerepel. Dosszié tárgya "Hittevők" Reuss András. Anyja neve Buchard-Bélaváry Anna. Bp. I Táncsics Mihály u. 28 sz. alatti lakos, útlevél – anyagának a száma 72.326.

O-20023. Budapesti Evangélikus Teológia területén jelentkező ellenséges tevékenység felderítése. Irat évkör: 1983. 1985.-1986.1988.-1989. Kivonat. A dossziében található többek között: az Evangélikus Egyház 1981-es név és címtára. 145 személyről található jelentés, köztük: 102. Reuss András evangélikus lelkész, külügyi titkár.

Dosszié típusa 3.1.2. Dosszié jelzete M-31390 Dosszié tárgya Szávai Károly. Adta „Szávai Károly” ügynök, vette Simon József rendőr főhadnagy. 1961. június 18- Az ügynök kapcsolatai akikről jelenteni tud. Gimnáziumi osztálytársak között Reuss András.

Dosszié típusa 3.1.5. Dosszié jelzete O-13523 Dosszié tárgya Hittevők" Ágoston Sándor volt a mozgalom elindítója. Szolgálati jegy. Budapest, 1969. január 22. Kérjük engedélyezni az alább felsorolt személyek útlevél anyagának kiadását 1969. január 23-tól 25-ig tanulmányozás céljából. Reuss András, született 1938. július 11. Anyja neve Burchard-Bélaváry Anna. Lakik Budapest, I. kerület, Táncsics Mihály u. 28. Útlevél anyagának a száma 72.326. Geréb Sándor rendőr alezredes, osztályvezető, Kiss Ervin rendőr alezredes, alosztályvezető. Adta „Veszprémi”- Reuss András ügynökjelölt. Vette Hevesi Károly rendőrfőhadnagy. 1969. március 14. „Alba Regia” fn. T 1. Tárgy Ágoston Sándor kiadványa. Jelentés:

A „Pénzt vagy életet” című gépelt anyag és külön elkészített vázlata tulajdonképpen fő menetét és egyes kifejezéseit tekintve a Biblián alapul. Az egész írás alig más, mint hivatkozás bibliai mondatokra, némi összekötő szöveggel. Nincs benne az írásban, de tartalmát nézve az lehet a szándéka, hogy keresztény hit- és erkölcsant adjon. Jellemzője általában a Biblia primitív és naiv értelmezése, melynek során teljesen figyelmen kívül hagyja a történeti összefüggést és a szöveg összefüggését. Hasonlónak tűnő helyzeteket minden további gondolkodás nélkül mai körülményekre ért. Kifejezetten nem mondja meg, hogy kit vagy kiket ért „Anti-Krisztusokon, hamis profétákon” (71. oldalon pl.) de ezekre sokkal nagyobb hangsúly esik, mint más felekezeteknél. Szektáknál pedig régtől fogva hagyomány, hogy ezeket a kifejezéseket konkrét személyekre értelmezzék (Hitler, pápa.) vagy konkrét mozgalmakra (egyházak, kommunizmus) értelmezzék. Ez a kifejezés (Anti-Krisztus) csak egy jele a mindennapi élettel kapcsolatos felfogásuknak. Az életet, a világot nagyon kevésre becsülik. „Minden testi és lelki kapcsolat megszűnik” (81. old.) stb. Ez önmagában igaz, mindenki tudja, de ezzel ezeknek ők hátat fordítani igyekeznek és erre szólítanak fel. Az emberi élet dolgait minden további nélkül az állatvilág jelenségeiben hasonlítják. (82. old.) Itt még a Bibliára se hivatkoznak, nem is tudnának és itt komolyan eltérnek az egyházak felfogásától. Ezek a szavak mai körülményekre utalnak, társadalmi élet, gazdasági tevékenység, konferenciák. Az élet dolgainak pl. „Fészekrakás” pozitív értékelése teljesen hiányzik. Az intelmekre és tanításokra hallatlan szigorúság és keménység jellemző. Derűnek, örömnak nyoma alig tapasztalható. Élesen szemben állnak a hivatalos egyházzal. Kimondatlanul is magukat tartják az igazi egyháznak. „Veszprémi” Reuss András. Értékelés „Veszprémi” fn. ügynökjelöltünk, teológiai szempontból értékelte Ágoston Sándor által szerkesztett Pénzt vagy életet című sokszorosított, ágostonos szektáns irányú tanítás értelmezését, és a ezzel összefüggő bibliai vázlatot. Jelentősége abban van, hogy a Biblia primitív és naiv értelmezésén keresztül szándékosan eltekint a történeti összefüggésektől, ezeket viszont a mai helyzetre vonatkozóan alkalmazták és felhasználják „a társadalmi helyzetünk” elleni izgatásra, lejáratásra, szovjetellenesség, szocializmus ellenesség... Ezt bizonyítják a III/e rendszabály útján nyert anyagok, melyek az egyes témák bibliai kapcsolódása során kifejtettek. Feladat más irányú. Hevesi Károly rendőr főhadnagy. Nyitószám 1/14-375. Kapja „Hittevék” M. d. Tájékoztató. 1969. április 17. „Veszprémi” ügynökjelölt értékelte az Ágoston Sándor által írt „Állj ki vagy” tanulmányt, ami az Evangélikus Belmissziói Munkaprogramban jelent meg. A tartótsízt véleménye szerint „Veszprémi” bemutatja az ágostoni tanok szembenállását a hivatalos evangélikus egyház tanításával. A bibliát primitíven értékeli. Az Ágoston Sándor elleni nyomozást 1969. december 12-én lezárták. Javaslat az Állami Egyházi Hivatalnak az volt hogy bomlasszák az „ágostonista” szektás irányzat résztvevőit, akik az egyház lojális vezetőit lejáratták, maguk köré tömörítették az evangélikus egyházból kivált reakciós elemeket. Összejöveteleik során államrendünk, pártunk, kormányunk vezetőire ellenséges és gyűlöletre alkalmas kijelentéseket tettek. Az ÁEH a bomlasztást sikeresen végrehajtotta. (A bomlasztás a résztvevők megfenyegetését jelentette az akkori szóhasználatban. Ha ez nem járt eredménnyel, akkor jött az állásvesztés, börtönnel való fenyegetés stb. S. B.)

K1. Reuss Annamária. (*Celldömölk, 1966. augusztus 29.-) 1. Θ Bognár Zoltán (*1958. március 1.-) 1985. 2. Θ Kupovits Attila. (*Budapest, 1969. március 7.-) Budapest, 2001. május 18. Bognár Zoltán lakatos. Reuss Annamária Euronetnél operatőr.

L1. Bognár Benedek. (*Budapest, 1986. január 13.-)

L2. Bognár András. (*Budapest, 1987. december 28.-)

- L3. Bognár Olga. (*Budapest, 1989. szeptember 19.-)
 L4. Kupovits Dóra. (*Budapest, 2004. június 15.-)
 L5. Kupovits Laura. (*Budapest, 2005. augusztus 12.-)
 K2. Reuss András II. (*Celldömölk, 1968. január 13.-) Θ Kamenik
 Klaudia. (*Budapest, 1970. október 21.-) Budapest, 2006. október 16.
 Reuss András II. középiskolai tanár francia-portugál szakon. Tertains-
 tal Kft.

Kamenik Klaudia.

- L1. Reuss Timur. (*Telki, 2002. október 24.-)

Reuss Timur.

- K3. Reuss Péter. (*Budapest, 1972. november 26.-) Θ Hambek Aranka
 (*Győr, 1974. július 15.-) Ravazd/Sikátor, 2000. július 1. Reuss Péter
 informatikus mérnök a Kereskedelmi Bankban.
 L1. Reuss Míra. (*Budapest, 2002. február 26.-)
 L2. Reuss Barnabás. (*Budapest, 2004. január 29.-)
 L3. Reuss Domonkos. (*Kerepestarcsa, 2006. június 3.-)
 J4. Reuss Piroska. (*Budapest, 1940. január 13.-) Θ Schön Ervin. (*Gallenfens,
 Jugoszlávia, 1943. augusztus 2.-†Bécs, 2003. június 10.) 1978. Reuss Pi-
 roska külkereskedelmi levelező. Schön Ervin műfordító, Távirati Irodai
 tisztviselő Bécsben.
 J5. Reuss Katalin. (*Budapest, 1942. július 23.-) Θ Nagy Miklós (*Békéscsaba,
 1936. szeptember 2.-) 1962-1977. Reuss Katalin óvónő, a Látóhatár c. fo-
 lyóirat technikai szerkesztője. Nagy Miklós villamosmérnök, a Duna Bi-
 zottság alkalmazottja.
 K1. Nagy Katalin. (*Budapest, 1966. március 11.-) Θ Csány End-
 re (*1965. november 11.-) Budapest, 1990. szeptember 8. Nagy Kata-
 lin nyelvtanár. Csány Endre magyar-német tanár a kecskeméti piarista
 gimnáziumban.
 L1. Csány Zsófia. (*Budapest, 1992. szeptember 9.-)
 L2. Csány Bálint. (*Budapest, 1994. június 3.-)
 L3. Csány Júlia. (*Kecskemét, 1996. augusztus 3.-)
 L4. Csány Ambrus. (*Kecskemét, 1998. augusztus 20.-)
 K2. Nagy Ákos. (*Budapest, 1967. december 29.-) Θ Turgján Zsuzsanna.
 (*1975. k.) Budapest, 2007. Gépészmérnök. Informatikus a Plaut Hun-
 gária Kft.-nél. 1026 Budapest, Guyon Richárd utca 19.
 J6. Reuss Judit. (*Budapest, 1948. június 21.-†Tahi, 1998. január 28.)
 1. Θ Koch Helmer (*Klosterlausnitz, NDK, 1944. május 17.-) 1973-1982. 2.
 Θ Zickert Hans-Peter. (*Rodorsdorf, 1953.-) 1982. Reuss Judit óvónő, köny-
 vesbolti eladó Nieskyben (NDK) Zickert Hans-Peter technikus, épülettata-
 rozást végző kisiparos. Elvált.
 K1. Zickert Claudia. (*Annahütte (Németország), 1975. június 22.-)
 Θ Kühne Detlef. Neu-Anspach, 2008. május 10.
 I3. Reuss Éva. (*[Resicabánya](#), Krassó-Szörény vármegye Románia, 1903. június 16.

-†Budapest, 1999. március 22.¹¹⁸) Θ Tóth László. (Rimaszombat, 1902. december 6.-Nagykanizsa 1988. december 16.¹¹⁹) [Budapest, I. kerület, 1932. december 21.](#) Reuss Éva gyors- és gépíró tanár 1929.-1932. Vas. U.-i Felsőkereskedelmi Iskolában. Tóth László gépészmérnök, 1945-ig téglagyáros Rimaszombaton. 1949-1959 a Zala Megyei Téglagyári Egyesülés főmérnöke. [Tóth László szülei Tóth Béla (*Rimaszombat 1870. március 20.- †Rimaszombat, 1939. február 16.¹²⁰) Θ Schulek Vilma. (*Budapest, 1868. október 16.- †Nagykanizsa, 1959. december 10.)]

ÁBTL iratok.

Dosszié jelzete. M-31390. „B” dossziészám: H-28019. Megnyitva 1961 VII 4. Dosszié tárgya „Szávai Károly” (az ügynök 6 dossziéját kikértem) „Szávai Károly” 1962 III 21 jelentése Kohányi László 30 éves gépészmérnökről, aki az Autóközlekedési Kutató Intézetben dolgozik. Kohányi a Krisztina téri templom kórusának tagja volt. Kispolgáriasság jellemző rá, politikai nézeteiről nem beszél. Kohányi László kapcsolatba állt a Reuss, Veress stb. családokkal. Kohányit ügynöknek akarták beszervezni, de ettől elálltak, nem alkalmas operatív munkára. Simon József r. főhadnagy. Jelentés Bp. 1962 III 21. „Szávai Károly” Tárgy Bánszky Balázs. 1962 II 17-19-re Simon József r. főhadnagy. a Nagyhideghegyre síelésre hívta több barátját, ismerősét, köztük volt pl. Papanek Gábor, Reuss Éva, Reuss Zsófi és férje, de Ők nem mentek el. A társaság tagjai sétáltak, beszélgettek. Megjegyzés a volt „Fórum” újból elkezdte tevékenységét, egyelőre kirándulások keretében. Ennek nem volt tagja Reuss Éva és Zsófi. (A Fórum miatt ellenőrizték Bánszky Balázst és barátait, de nem derült ki mi a Fórum bűne. S. B.) Simon József r. főhadnagy.

J1. Tóth Eszter. (*Zalaegerszeg, 1933. november 16. -) Θ Petheő Endre re (*Szombathely, 1933. február 5.-) 1960. Tóth Eszter építészmérnök, vízellátási, csatornázási és egészségügyi szakmérnök, Zala Megyei Tervező Vállalatnál, majd KÖJÁL főmérnök. Petheő Endre épületgépész technikus, munkahelyek: Zalaterv, MESZÖV Tervező Vállalat.

K1. Petheő András. (*Nagykanizsa, 1960. december 8.-) Szerszámkészítő, vitorlás- és szörf-oktató.

K2. Petheő Csilla. (*Nagykanizsa, 1962. december 3.-) 1. Θ Sipos Csaba. (*Zalaegerszeg. 1958. január 29.-) 1982-1987. 2. Θ Fischer László. (*1964.-) Sipos Csaba szobafestő és mázoló, gépkocsivezető. Fischer László esztergályos.

L1. Sipos Ilka. (*Zalaegerszeg, 1983. január 24.-)

L2. Sipos Ákos. (*Zalaegerszeg, 1986. március 1.-)

L3. Fischer Adél. (*Zalaegerszeg, 1993. április 6.-)

L4. Fischer Anett (Panci). (*1994. október 3.-)

J2. Tóth Márta. (*Budapest, 1935. július 23.-) Középiskolai tanár, matematika,

¹¹⁸ [Tóth Lászlóné szül. Reuss Éva halotti értesítője.](#) Rövid betegség után Budapesten, 1999. március 22-én, életének 96. évében csendesesen elhunyt. A Nagykanizsai temetőben nyugszik. Gyászolják gyermekei: Eszti és Bandi, Márta, Péter, Bence és Jutka. Unokái: András, Csilla, Kinga, Gergő és Kriszta, Hajnalka, Zsombi, Roni. Dédunokái: Ilka, Ákos, Adél, Panci, Szandra, Dia, Lidia.

¹¹⁹ [Tóth László halotti értesítője.](#) Tóth László ny. téglagyári főmérnök, az Építőipar Kiváló Dolgozója és a Munka Érdemrend bronz fokozatának tulajdonosa 86 éves korában, 56 éves boldog házasság után elhunyt. A Nagykanizsai temetőben nyugszik. Gyászolják. Felesége Tóth Lászlóné szül. Reuss Éva. Testvére Tóth Zoltán és Anelise Tóth sógornője (Karlsuha, NSZK) Gyermekei: Petheő Endréné szül. Tóth Eszter, Tóth Márta, Tóth Péter, Tóth Bence. Menyei: Tóth Péterné szül. Pócsai Mária, Tóth Bencéné szül. Bátki Judit. Unokái Petheő András, Siposné Petheő Csilla, Fülöpné Tóth Kinga, Tóth Gergely, Tóth Hajnalka, Tóth Zsombor, Tóth Veronika. Dédunokái Sipos Ilka, Sipos Ákos, Fülöp Alexandra.

¹²⁰ [Tóth Béla halotti értesítője.](#) Tóth Béla nyugdíjas városi mérnök életének 69-ik, boldog házasságának 39-ik évében Rimaszombaton váratlanul elhunyt. Gyászolják. Felesége Schulek Vilma. Gyermekei: Tóth Zoltán, Tóth László, Tóth Sándor, Dr. Werner Gyuláné szül. Tóth Bella, Tóth Vilmos. Veje Dr. Werner Gyula. Menyei: Tóth Zoltánné szül. Technau Annelise, Tóth Lászlóné szül. Reuss Éva, Tóth Sándorné szül. Csákány Etelka, Tóth Vilmosné, szül. Zsiak Anikó. Unokái Werner Oszwald, Tóth Eszter, Tóth Zsuzsanna, Tóth Márta, Tóth Pál, Tóth Péter.

fizika szakon, női szabó, 1962-1973 a 15. sz. Szakmunkásképző tanára, 1973-1980 Országos Ruhaipari szakfelügyelő.

- J3. Tóth Péter. (*Százhalombatta, 1938. július. 23.-) ☉ Pocsai Mária (*Békés. 1936. november 10.-) 1963-1998. Tóth Péter vegyipari gépészmérnök, közgazdasági mérnök, a Százhalombattai Szénhidrogén Kutató-intézet osztályvezetője, a Magyar Olaj Rt. főmunkatársa. Pocsai Mária vendéglátóipari technikus, a Százhalombattai Kőolajipari V. titkárnője.
- K1. Tóth Kinga. (*Budapest, 1964. szeptember 1.-) ☉ Fülöp Antal. 1986. Fülöp Antal Mosonmagyaróváron szerszámlakatos.
L1. Fülöp Szandra (Alexandra). (*Budapest, 1987. december 7.-)
L2. Fülöp Dia (Diana). (*Budapest, 1990. július 5.-)
- K2. Tóth Gergely. (*1968. szeptember 1.-) ☉ Beringer Krisztina. 1994. Tóth Gergely elektroműszerész.
L1. Tóth Lídia. (*1996. május 23.-)
- J4. Tóth Bence. (*Nagykanizsa, 1944. december 28.-) ☉ Bátki Judit (*Nagykanizsa, 1948. december 2.-) 1969. Tóth Bence vegyipari gépészmérnök a Tungsram Rt. Nagykanizsai Gyáregységénél. Bátki Judit óvónő.
- K1. Tóth Hajnalka. (*Nagykanizsa, 1971. december 8.-) Német tolmács a Cipőipari Kft.-nél.
- K2. Tóth Zsombor. (*Nagykanizsa, 1973. július 3.-) Kőműves a ZAÉV Rt.-nél
- K3. Tóth Veronika. (*Nagykanizsa, 1987. szeptember 16.-)
- I4. Reuss Pál I. (*Resicabánya, 1905. február 19.-†Budapest, 1997. november 1.¹²¹) ☉ Mózi Anna. (*Soltvadkert 1914. október 11.-†Budapest. 1977. november 2.). 1942. Reuss Pál középiskolai tanár német, francia és olasz szakon, az aszódai Petőfi gimnáziumban 1931-1957 között szakfelügyelő. Mózi Anna tanárnő.

Reus Pál I. Reuss Lajos (†Nagyrőce, 1905.) síremléke előtt

- J1. Reuss Pál II. (*Kiskunhalas, 1943. október 7.-) ☉ Molnár Rozália (*1947. január 12.-†Budapest, 2005. június 27.) 1972. Reuss Pál II. gépészmérnök, Dr. techn. műszaki tud. kandidátusa, a Műegyetem Vegyiparigépek tanszékén docens.
- K1. Reuss Péter. (*Budapest, 1973. március 13.-) Angol-magyar fordító.
- K2. Reuss Ágnes. (*Budapest, 1976. március 25.-) Külkereskedelmi főiskolát végzett. 1999-ben a Miniszterelnöki Hivatalban kezdett el dolgozni, 2000-ben családi segítséggel megalapította az első cégét, (Business Provider Group) amelynek jelenleg is társtulajdonosa és ügyvezetője. [Reuss Ágnes. Példakép blog.](#)

¹²¹ [Reuss Pál I. halotti értesítője](#). Id. Dr. Reuss Pál rövid betegség után 1997. november 1-én, 92 éves korában csendesen elhunyt. A Farkasréti temetőben nyugszik. Gyászolják gyermekei Dr. Reuss Anna, Dr. Reuss Pál és felesége Molnár Rózsa; testvére Tóth Lászlóné, unokái Péter és Ágnes.

[Reuss Ágnes](#) 2013.

- J2. Reuss Anna. (*Budapest, 1947. január 12.-) Építészmérnök, Dr. techn., a Középület Tervező Vállalatnál, majd az Építéstudományi Intézetben Szentendrén dolgozott.
- H7. Reuss Vilma. (*[Nagyrőce, 1869. január 25.](#) - †1874.)
- H8. Reuss N. (*[Nagyrőce, 1871. július 23.](#) - †Nagyrőce, 1871. július 23.)
- H9. Reuss Valéria. (*[Nagyrőce, 1872. december 23.](#) - †1937. április 6.) ☉ Balczó Lajos Ozdini lelkész.
- I1. Balczó Erzsébet. ☉ Kisfaludy Lajos I.
J1. Kisfaludy Endre.
J2. Kisfaludy Lajos II.
- I2. Balczó Miklós. (*Komárom, 1903. - †1996. december 19.) ☉ Balczó Edit.
J1. Balczó Edit.
- G6. **Reuss**¹²² **Adolf Titus**. (*Nagyrőce, 1823. december 6.¹²³ - †Nagyrőce, 1902. január 21.¹²⁴)
☉ **Terray Mária Lujza**. (*Galsa, 1839. december 28. - †Miskolc, 1920. március 1.¹²⁵).
Kézsmárk, 1858. augusztus 1.

¹²² Reusz.

¹²³ Kereszt szülők Kozlik Dániel és Kardosch Zsuzsa nemes.

¹²⁴ Reusz Adolf Titus hamvai a Nagyrőcei sírkertben, felesége hamvai a Miskolci Evangélikus temető T.f.j. (I/II. 9/3-4 TK 23) sírkertjében nyugszanak. Ezen a miskolci sírhelyen Terray Mária Lujza, és a lányai özvegy Faludi Károlyné sz.: Reusz Nelli. Kökényesdi Pálné sz.: Reusz Hermina, fia.: Reusz Gusztáv, unokája: Reusz László hamvai is nyugszanak. (A temetési nyilvántartás adatai is ezt bizonyítják. S. B.) Reuss Adolf halotti értesítője. Reuss Adolf hites ügyvéd és nyugalmazott főszolgabíró példás és boldog házassága 44-ik, munkás élete 79-ik évében rövid szenvedés után 1902 január 21-én Nagyrőcén elhunyt. Gyászolják felesége özvegy Reuss Adolfné, sz. Terray Lujza, gyermekei Anna, férjével Almásy Lajossal és gyermekeivel, Malvin, férjével Dr. Fodor Bélával és gyermekeivel, Hermin férjével Kökényesdy Pállal, Mariska férjével Baráth Jánossal és gyermekeivel és Gusztáv. Testvére Reuss Lajos.

¹²⁵ A halál oka stroke.

mafolat (1844.)

15

Kivonat

a' Nagy-Röcsei ágostai hitvallású evangélica
anyaegyháznak kereszteleji anyakönyvéből.

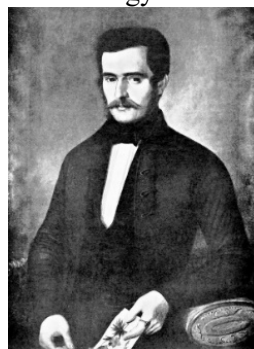
Kabbisati sub ministerio Sam. Reisz 1823.

<i>Tempus nati- vitas</i>	<i>Nomen infan- tis</i>	<i>Parentes infan- tis</i>	<i>Susceptores</i>
1823. d. 6. Február	Adolphus Titus	Samuel Reisz loc. v. D. M. Rosalia Schulek.	Rev. Dan. Kozlik chirurgus. nob. Susanna Kardos.

A' fennvezetett anyaegyháznak kereszteleji anyakönyvéből
kiírta és az egyház pecsétjével megerősítve kiadta
kell Nagy-Röczen Febr. 18^{én} 1853.
Reusz Lajos s.é. a N. Röcsei anyaegyháznak
administrátora (F. H.)

Reuss Adolf születési anyakönyve. Nagy-Röcze. Szülei Samuel Reisz és Rosalia Schulek. Kiállítva 1853. február 18.

Reuss Adolf Löcsén, Pozsonyban, Halle-ban, Württembergben, Hohenheimben is tanult 2 évig főiskolán, kitüntetéssel. Okl. gazdász és jogász. 1843 és 1845 között édesapja munkáját segítette, szlovák tündérmeséket gyűjtött. [Bach](#) abszolutizmusa idején 1850-1858 között jurátusként tevékenykedett Jólsván. 1858.-1859. Kézsmárkon, (Szepes megye) 1860. Nagyröcén, majd Tornallján, 1861-1867, Ratkón volt szolgabíró. Nagyröcén 1862-ben nyílt meg az első szlovák gimnázium és a szlovák kulturális élet egyik központja lett. A gimnázium egyik alapítója volt és pénzügyileg is hozzájárult a gimnázium megalapításához. Nyugdíjba 25 évi szolgálat után 1867-ben Tartdonára (Borsod megye) vonult, kis birtokot vett, onnan 1893-ban vissza Nagyröczére.

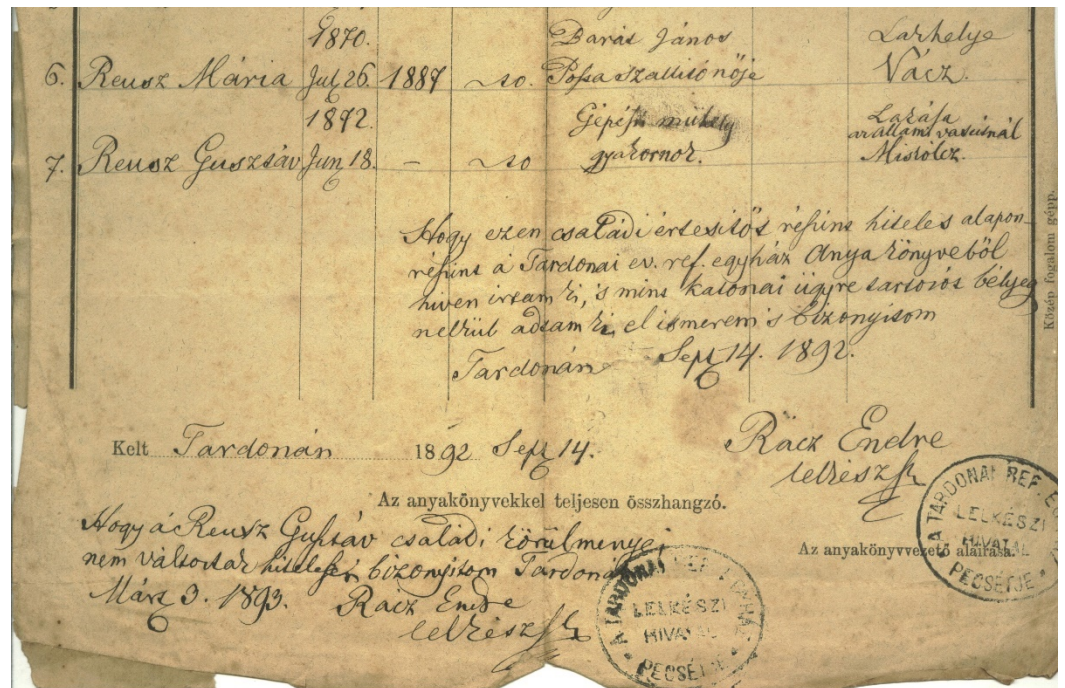

[Reuss Adolf Titus 1849. k.](#)

Reuss Adolf és Terray Mária Lujza, valamint gyermekeik anyakönyvi adatai. Tardona, 1892. szeptember 14. Kiállította Rác Endre evangélikus lelkész.

Reuss Adolf Tituszné, sz. Terray Lujza 6 gyermekével. Első sorban: 1. Almássy Lajosné, sz. Reuss Anna Terézia, 2. Reuss Adolf Tituszné, sz. Terray Lujza, 3. Dr. Fodor Béláné, sz. Reusz Malvin Lujza. A második sorban: 1. Kökényesdy Pálné, sz. Reuss Hermin, Lujza, 2. Baráth Jánosné, sz. Reuss Mária, 3. Faludy Károlyné, sz. Reuss Kornélia Emília 4. Reuss Gusztáv Adolf. 1919. k.

- H1. Reuss Emma Mária. (*Késmárk, 1859. június 7.-†Szilvás (Borsod m.) 1879. október 1.) ☉ Feyr József I. (szatmári és kékedj¹²⁷) (*1847. december 6.-†1915. április 10.) Tardona, 1875. Feyr József I. 2. ☉ Valkó Erzsébet. (*1850.-†1936. augusztus 29.) 1881. Feyr József I. gyógyszerész Szilváson. Első két gyermeke az első, harmadik és negyedik gyermeke a második feleségétől született.
- I1. Feyr Gyula. (*Szilvás, 1876. augusztus 3.-†Nádudvar, 1884. december 17.)
- I2. Feyr Géza. (*Szilvás, 1877. december 8.-†Nádudvar. 1884. december 10.)

¹²⁷ Kempelen Béla szerint: [Feyr](#) Czímeres nemeslevelet III. Ferdinándtól 1653. ápr. 15. Feyr Pál, testvérei és fia kaptak. Kihirdette 1654. máj. 7. Tornamegye.

I3. Feyr József II. (*1883. k.-)

I4. Feyr Jolán. (*1884. december 17.-)

H2. Reuss Anna Terézia. (*Nagyőrce, 1861. január 29.-†Miskolc 1948.) ⚭ Almássy Lajos I. Almássy Lajos I. (szentkereszti) (*1844.-†1906. december 12.) Tardona 1882. március 1. Almássy Lajos I. lelkész és földbirtokos Szendrőládon. 1906 után özv. Reuss Anna Terézia Miskolcon lakott, előbb a Kont utcában, majd a Kartács utcai házban.

Almássy Lajos I. és felesége Reuss Anna Terézia 1885. k.

Almássy Lajosné, sz. Reuss Anna, Anna és Gizella leányaival. 1906. k.

Almássy Anna és Gizella. 1918. k.

I1. Almássy Ilona. (*Szendrőlád, 1882. december 31.-†Szendrőlád 1898. április 6.)

I2. Almássy Lajos II. (*Szendrőlád, 1884. november 13.-) ⚭ Szücs Ilonka. 1907. október 28. Ref. lelkész Meszesen, borsod megye északi részén, neje Debrecenből származik.

J1. Almássy Ilonka. (*Meszes, 1908. szeptember 28.-)

J2. Almássy Olga. (*Meszes, 1910. november 25.-)

J3. Almássy Lajos III. (*Meszes, 1912. december 12.-)

J4. Almássy Árpád. (*Meszes, 1920. január 10.-)

- J5. Almássy Béla. (*Meszes, 1922. március 10.-)
- I3. Almássy Béla I. (*Szendrőlád, 1886. január 18.-†Nekézseny¹²⁸, 1953. február 15.¹²⁹) ☉ Fazekas Irén. (*1889.-†Budafok, 1977. augusztus 18.¹³⁰) 1913. Állatorvos volt előbb Sajószentpéteren, majd Kassán és Budapesten.

Almássy Béla I. 1906 március 23.

Almássy Béláné, sz. Fazekas Irén. Miskolc, 1913. k.

[Fazekas Irén szülei Fazekas József (*1856.-†[Nekézseny, 1919. október 8.](#)) műcsónyi jegyző ☉ Négyessy Erzsébet. 1888.]

J1. Almássy Béla II. (*1914. június 10.-†1921. március 11.)

J2. Almássy Irén. (*1916. december 28.-†Budapest, 2010. április 15.) ☉ Jávor¹³¹ Alajos. (*1910.-†1981. október 13.¹³²¹³³) Szikszó, 1938. augusztus 22. Jávor Alajos bányamérnök Sajószentpéteren és az ózdi járásban. A Műszaki Tudományok Doktora (1941), vezető főmérnök az Ózdi Szénbányászati Trösztnél majd Budapesten, végül a Miskolci Műszaki Egyetemen a Bányaműveléstani Tanszék professzora.

Könyve:

Dr. Jávor Alajos. Bányaművelés II. Szellőztetés, Műszaki, Budapest. 1977.

K1. Jávor Zoltán. (*Sajószentpéter. 1939. május 17.-†2021. január 15.) ☉ dr. Kolozsváry Judit. (*Szenc, 1943.-) Budapest, 1966. Jávor Zoltán 1965-ben zenetanár, 1970-től főiskolai adjunktus, majd docens, majd tanár Baja, Kecskemét, Zsámbék, Esztergom, 1999-től főiskolai oktató.

¹²⁸ Nekézseny község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az Ózdi járásban.

¹²⁹ [Dr. Almássy Béla](#). Halotti értesítő. Gyászolják özvegye Fazekas Irén, gyermekei Almássy Barna, Jávor Alajosné, született Almássy Irénke, veje Jávor Alajos, unokái Jávor Zoltán és Jávor Eszter.

¹³⁰ [Dr. Almássy Béláné, született Fazekas Irén](#). Halotti értesítő.

¹³¹ Jávor eredetileg Jirasek (lengyel származású) volt, Jávorra magyarosított. Jávor Alajos dédapja Alois Jirasek cseh író volt. Alois Jirasek (*Hronov, 1851. augusztus 23.-†Prága, 1930. március 13. cseh regényíró. Történelmi regényei tették ismertté. Számos művét megfilmesítették. A cseh realista dráma megteremtőjének tartják.

¹³² [Jávor Alajos Dr. techn.](#) Halotti értesítő. Gyászolják felesége Almássy Irén, gyermekei Zoltán és Eszter, menyee Jávorné dr. Kolozsváry Judit, veje Schmidt Ferenc, unokái Jávor Barbara, Jávor Nóra, Schmidt Olivér, Schmidt Dániel, Jávor Adrien. Testvérei Ugray Béláné, Jávor Antal és Jávor Ernő. Sógora Almássy Barna és családja.

¹³³ [Dr. Jávor Alajos](#). Halotti értesítő. A Budafoki temetőben nyugszik.

☉ Aczél Erzsébet. A Kossuth Lajos Tudományegyetem gazdasági rektorhelyettese, illetve főigazgatója volt.

J3. Tatár Zoltán. (*Sárospatak, 1920. október 8.-)

J4. Tatár Géza. (*Sárospatak, 1923. április 7.-)

Tatár Géza. 1927. k.

J5. Tatár László. (*1927. k.-)

I5. Almássy Gizella. (*Szendrőlád, 1896. június 25.-†Miskolc, 1921. április 6.)

☉ Molnár István I. 1916. február 1. MÁV hivatalnok volt.

Almássy Gizella. 1905. k. 1916. k.

J1. Molnár István II. (*Miskolc, 1916. december 5.-)

H3. **Reuss Malvin Lujza.** (*Ratkó, 1862. november 28.-†Rimaszombat 1941. október 7. Sírja Kolozsváron a Házsongárdi temetőben van.¹³⁵) ☉ **Fodor Béla I. Dr.** (*Mélykút, 1846. november 25.-†Rimaszombat, 1918. szeptember 29.) Tardona 1882. szeptember 26. Fodor Béla Dr. orvos volt Ózdon, Dobsinán, Baranyaselyén, majd Rimaszombaton.

Fodor Béla I. és Reuss Malvin Lujza

¹³⁵ Halotti értesítő. Özvegy Dr. Fodor Béláné, sz. Reuss Malvin életének 80-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Gyászolják leánya márkosfalvi Sipos Béláné sz. Fodor Malvin, veje, márkosfalvi Sipos Béla nyugdíjas műszaki főtanácsos, unokái Dr. márkosfalvi Sipos Béla királyi ügyész, márkosfalvi Sipos Géza református lelkész, dédunokái, Sipos Géza gyermekei Gézú és Kati, testvérei özvegy Almássy Lajosné, sz. Reuss Anna, özvegy Baráth Jánosné, sz. Reuss Mária, özvegy Faludi Károlyné, sz. Reuss Nella. Sógornője özvegy Reuss Gusztávné, sz. Holubek Zsófia. Unoka menyje márkosfalvi Sipos Gézáné, sz. Csathó Irénke. A sírt 2000-ben kiváltottam, 2016-ban felújítottam, most intézem, hogy 2020-ban is 20 évre kiváltva legyen.

II. Fodor Malvin. (*1884. szeptember 16.-†Kolozsvár 1962. november 20.

Férjével, édesanyjával a Házsongárdi temetőben van a sírja) **Θ Sipos Béla I.** (márkosfalvi) (*Márkosfalva, 1875. szeptember 16.-†Székely udvarhely, 1967. december 3. Sírja a Házsongárdi temetőben van) Rimaszombat, 1903. szeptember 16.

Sipos Béla I. Sipos Géza I. Sipos Béla II. Fodor Malvin és testvére Fodor Béla II. 1907. körül.

J1. Sipos Béla II. Dr. (*Rimaszombat, 1904. augusztus 8.-†Budapest, 1980. szeptember 17.) **Θ Szakács Dóra** (*Fellak, 1914. október 19.-†Budapest, 1998. május 28.) Sajóudvarhely 1944. május 25.

J2. Sipos Géza. (*Rimaszombat, Gömör megye, 1905. november 8.- -†Székelyudvarhely, 1993. április 16.) **Θ Csató Irén** (*Székelyudvarhely, 1911. július 14.-†Székelyudvarhely, 1992. január 4.) **Θ Székelyudvarhely.** 1934. szeptember 23.

H4. Reuss Hermina Ludovika. (*Ratkó, 1864. december 8.-†Miskolc 1932. január 3. **Θ Kökényesdy Pál II.** (*1860.-†Vadna, 1911. április 7.) Tardona, 1887. május 2. ¹³⁶) Kökényesdy Pál református tanító volt Vadnán.
[Kökényesdy Pál II. apja Kökényesdy Pál I. pap.]

H5. Reuss Kornélia, Emília. (*Ratkó, 1866. október 24.-†Miskolc, 1948. szeptember) **Θ Faludy Károly.** (*1860. november 4.-†1918. december 8.) Miskolc. 1914. június 20. Faludy Károly pénzügyi számtanácsos volt. 1917-ben elváltak. Reuss Kornélia 1918-ban visszaköltözött Miskolcra és édesanyját ápolta.

H6. Reuss Mária Róza (Mariska). (*Tardona, 1870. július 26.-†Vác 1966. április 28. ¹³⁷) **Θ Baráth János I.** (szentmártoni) (*1856.-†Vác, 1920. március 7.) Tardona, 1887. május 2. Baráth János I. posta szállítása volt majd betegsegélyezőben pénztáros lett.

Reuss Mária Róza (Mariska)

II. Baráth Katalin. (*1890. szeptember 18.-) Dezső Dezső. Vác, 1917. június 2. Dezső Dezső állatorvos volt Vácon.

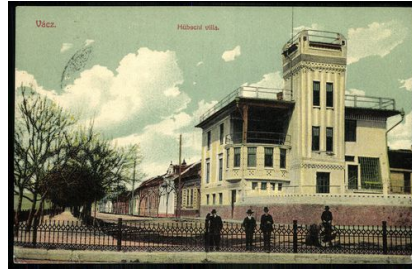
¹³⁶ Szélhűdés, stroke volt a halálának az oka.

¹³⁷ [Özvegy Baráth Jánosné szül. Reuss Mária halotti értesítője](#). 1966. április 28-án 96 éves korában meghalt. Gyászolják gyermekei Dezső Dezsőné szül. Baráth Katalin és Dr. Baráth János. A Váci alsóvárosi temetőben nyugszik.

Fodor Malvin és Baráth Katalin.

- J1. Dezső Katinka. (*Vác, 1916. július 14.-) Bartos Imre I. Dr.
 K1. Bartos Katalin. (*1942.-) Főápolónő.
 K2. Bartos Zsófia. (*1944.-)
 K3. Bartos Imre II. (*1946.-)
- J2. Dezső Zsiga. (*Vác, 1920.-) Θ Hohshasser Erzsébet.
 K1. Dezső Zsigmond. (*Pécel, 1946.-)
 K2. Dezső Viktor. (*Pécel, 1958.-)
- J3. Dezső Klára. (*Vác, 1923.-) Θ Váczy-Hübschl Antal II. (*1915.-
 †[Esztergom, 1975. február 12.](#)) Okleveles építészmérnök, régész. [Váczy-Hübschl Antal II. szülei Váczy Hübschl Kálmán I. építészmérnök. (*Esztergom, 1877.-Vác, 1946.) Θ Váczy Anna. (*1883.-†[Vác, 1928. június 14.](#)) 1905. Hübschl Kálmán apja Hübschl Alajos, telekkönyvvezető Esztergom-ban, akinek apja Hübschl Antal szűrszabó mester volt Vácon.]

[Vác, a Hübschl villa. Az építés éve 1909-1910.](#) Tervezte Váczy Hübschl Kálmán I. egykori városi főmérnök.

[Váczy Hübschl Kálmán I.](#)

- K1. Hübschl Ildikó. (*1943.-) Θ Oroszlán Ádám. (*1941.-†2015.)
[Hübschl Ildikó](#) okleveles mérnök tanár volt.
 L1. Oroszlán Zsolt Dr. Θ Vitos Krisztina.
 L2. Oroszlán Dóra. Θ Tóth.
- K2. Hübschl Kálmán. (*1945.-) Építészmérnök.
 K3. Hübschl István I. (*Esztergom, 1946.-)
 L1. Hübschl István II. (*Karcag, 1972.-)
- J4. Dezső György. (*Vác, 1925.-) Θ Payer Ilona.
 K1. Dezső Gyöngyi. (*1955.-)
 K2. Dezső Enikő. (*1959.-)
- I2. Baráth János II. Dr. (*1903.-) Θ Éder Márta. Baráth János II. Budapesten jogot végzett, pénzügyi fogalmazó volt.
- I3. Baráth Mariska. (*1904.-)

- H7. Reuss Gusztáv Adolf. (*Tardona, 1872. június 18.-†Miskolc, 1920. szeptember 6.)
 ⚭ Holubek Zsófia Borbála Róza. (*Végles, 1877. május 7.-†Miskolc, 1959. április 1.) 1905. k. Reuss Gusztáv Rozsnyón járt gimnáziumba, majd a Kassai gépészeti iskolát végezte el, ezután tengerész önkéntes volt. A MÁV-nál szolgált Miskolcon 27 évig. [Holubek Zsófiaszülei Holubek Lambert (*1850.-†1936. július 11.) ⚭ Beze Rozália]

Reuss Gusztáv Adolf és felesége Holubek Zsófia. 1910. k.

Holubek Lambert és felesége Beze Rozália

- I1. Reuss László Adolf. (*Miskolc, 1906. május 25.-†Miskolc, 1945. február 13.)
 I2. Reuss Sarolta Róza. (*Miskolc, 1907. augusztus 29.-†Miskolc, 1928. május 8.)
 I3. Reuss Géza I. (*Miskolc, 1913. július 25.-†Miskolc, 1988. október 22.¹³⁸)
 ⚭ Oránszky Ilona (*Miskolc, 1917. június 3.-†Miskolc, 2011. december 28.)
 Miskolc, 1940. június 15. Reuss Géza I. a Magyar. Királyi Állami Felső-Ipariskolában Szegeden tanított 1937-1959 között. Ezt követően a Nehézipari Műszaki Egyetem Miskolc Gépgyártás-technológiai Szakon volt tanár. A MÁV-nál a 424-es gőzmozdonyok reszortfelelőse volt. A gőzmozdonyvezetői tanfolyamoknak több éven keresztül előadója volt. Oránszky Ilona Polgári Leányiskolában és a Női Ipariskolában tanult.
 [Oránszky Ilona szülei Oránszky Emil (*Zólyom-Lipce 1865. október 18.-†Miskolc, 1955. november 12.) ⚭ Kovács Erzsébet (*Sajóvamos, 1876. szeptember 7.-Miskolc, 1950. május 14.)]

Reuss Géza I. és felesége Oránszky Ilona

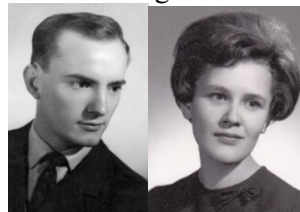
- J1. Reuss Géza II. Emil. (*Miskolc, 1944. október 20.¹³⁹-) ⚭ Peiszerle Zsuzsanna. (*Halmaj, 1941. február 16.-†) Miskolc, 1971. március 31. Reuss Géza II. Vegyipari automatizálási üzemmérnök (Kazincbarcika) 1969-1983.

¹³⁸ Reuss Géza és feleségének a hamvai a Miskolci Katolikus Temető XV.07.06 sorszám alatti sírhelyen nyugszanak.

¹³⁹ Keresztszülők Szikszai Dezsőné, sz. Oránszky Mária és Szikszai Dezső.

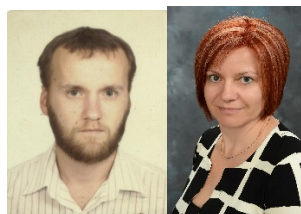

Gépészmérnök Gépgyártástechnológia Szak (NME Miskolc) 1977. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Moziüzemi Vállalat műszaki osztály vezetője 1983-1990 között. Borsodi Vegyi Kombínát 1969-2002. üzem- mérnök; gyáregységtechnológus, karbantartás szakértő; kompresszor szakértő; gépszerelő üzem részleg vezetője; Kompaund Gyár; Szolgálati Igazgatóság gépészeti berendezéseinek létesítmény főmérnöke. 2002-ben nyugdíjba ment. Peiszerle Zsuzsanna középiskolai tanár (magyar; történelem; pedagógiai szak) Tanulmányok Debreceni Tudomány Egyetem Bölcsészettudományi Kar. Munkahely Kossuth Lajos Gimnázium és Óvónő képző Szakközépiskola Miskolc. óvónőképző szakmai részlegvezető.

Reuss Géza II. és felesége Peiszerle Zsuzsanna. 1972. k.

K1. Reuss Géza III. Dr. (*Miskolc, 1971. október 11.¹⁴⁰.) ♂ Molnár Márta Dr. (*Tiszafüred, 1974. március 19.-) Eger, 1999. június 19. Mindketten orvosok.

Reuss Géza III. Dr. és felesége Molnár Márta Dr. 2000. k.

L1. Reuss Dóra. (*Eger, 2000. február 8.-)

Reuss Dóra

L2. Reuss Réka. (*Eger, 2006. október 25.-)

Reuss Réka

K2. Reuss Gábor. (*Miskolc, 1974. március 11.¹⁴¹.) ♂ Orosz Krisztina (*1972. július 19.-) Kisterenye, 1996. augusztus 24. Reuss Gábor bölcsész, Orosz Krisztina angol szakos középiskolai tanár.

¹⁴⁰ Keresztszülők Peiszerle Pálné sz. Fridinger Teréz és Peiszerle Pál.

¹⁴¹ Keresztszülők Komárominé Dr. Oláh Katalin és Oláh István.

Reuss Gábor

L1. Reuss Anna Zorka. (*Pásztó, 2000. július 12.-)

Reuss Anna

- F2. Reuss¹⁴² János III. (*Zólyom-Lipcse, 1785. március 24.-† Zólyom-Lipcse, 1815. augusztus 31.¹⁴³)
 F2. Reuss¹⁴⁴ Pál. (*Zólyom-Lipcse, 1787. február 19.-)
 F3. Reuss¹⁴⁵ Mátyás. (*Zólyom-Lipcse, 1789. február 21.-†Zólyom-Lipcse, 1825. március 20.¹⁴⁶)
 F4. Reuss¹⁴⁷ Dániel. (*Zólyom-Lipcse, 1791. március 16.-†Zólyom-Lipcse, 1804. április 22.¹⁴⁸)
 F5. Reuss¹⁴⁹ Benjamin I. (*Zólyom-Lipcse, 1795. január 2.-†Zólyom Lipcse, 1795. augusztus 3.¹⁵⁰)
 F5. Reuss¹⁵¹ Benjamin II. (*Zólyom-Lipcse, 1797. január 4.-)
 F6. Reuss¹⁵² Anna. (*Zólyom-Lipcse, 1800. március 12.-) Mária ikertestvére.
 F7. Reuss¹⁵³ Mária. (*Zólyom-Lipcse, 1800. március 12.-) Anna ikertestvére.
 E3. Reuss Jakab. (*[Szepesbela, 1755. május 5.](#)¹⁵⁴.)
 E4. Reuss Dániel. (*[Szepesbela, 1757. október 31](#)¹⁵⁵.)
 E5. Reuss Katalin. (*Szepesbela, 1758. november 9.¹⁵⁶.)
 E6. Reuss Mária. (*[Szepesbela, 1761. január 12.](#).)
 D5. Reuss Katalin. (*[Szepesbela, 1732. szeptember 24.](#).)
 D6. Reuss Mihály. (*[Szepesbela, 1736. szeptember 27.](#)-†Szepesbela, 1787. június 15.)
 D7. Reuss Mária II. (*[Szepesbela, 1742. augusztus 29.](#).)
 C2. Reuss Krisztián. (*[Szepesbela, 1707. október 23.](#)-†Szepesbela, 1789. november 15.)
 C3. Reuss György. (*[Szepesbela, 1710. február 20.](#).)
 C4. Reuss Mária. (*[Szepesbela, 1712. április 11.](#)-†Szepesbela, 1713. április 23.¹⁵⁷)
 C5. Reuss Sámuel. (*[Szepesbela, 1715. október 23.](#).)
 B2. Reuss Zsuzsanna. (*Szepesbela, 1685. június 24.¹⁵⁸.)

¹⁴² Reisz.

¹⁴³ Szülei Johannes Raißz senator és Mária.

¹⁴⁴ Reisz.

¹⁴⁵ Reisz.

¹⁴⁶ Meghalt Mathias Raisz, szülei Johannes Raisz és Mária Corony.

¹⁴⁷ Reisz.

¹⁴⁸ Szülei Johannes Reisß és Mária.

¹⁴⁹ Reisz.

¹⁵⁰ Szülei Johannes Reisß és Mária.

¹⁵¹ Reisz.

¹⁵² Reisz. Az anya Korony Mária.

¹⁵³ Reisz.

¹⁵⁴ Keresztszülők Roth Jakab és Meyer Mária.

¹⁵⁵ Keresztszülők Reisz János és Oczowsk Katalin.

¹⁵⁶ Keresztszülők Meyer Jakab és Frank Zsuzsanna.

¹⁵⁷ Reuss (Reis) Mária egy éves volt. Apja Reuss Reuss (Reis) Tóbiás, sutorius, cipész, foltozó varga.

¹⁵⁸ Anyja N. Márta (Martha). Keresztszülők Meyer György és Roch Anna.

B3. Reuss János. (*Szepesbela, 1687. november 17.¹⁵⁹-†Szepesbela, 1741. december 3.¹⁶⁰)

Családi feljegyzés. Írta 1936-ban Fodor Béláné, Reusz Malvin családtörténete. ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³

Mészáros Anna festménye Reuss Malvinról 1932.

A családi fotó 1936 elején készült. A fotón alul nagyanyám Sipo Béláné, Fodor Malvin, Fodor Béláné, Reuss Malvin, dédnagymamám, Sipo Gézáné, Csató Irén, Gézú fiúkkal, felül nagyapám, Sipo Béla I. Müller Ica, apám Sipo Béla II, apám testvére Géza.

¹⁵⁹ Anyja N. Márta (Martha).

¹⁶⁰ Lutheránus, evangélikus vallású.

¹⁶¹ Fodor Béláné nem jegyezte fel, hogy mikor írta a családtörténetét, de a szöveg elemzéséből kiderül, hogy „6 éve Kolozsváron laknak” Sipo Béla I. családtörténetében leírta, hogy 1930-ban költöztek Kolozsvárra, így 1936. lehet a naplórás ideje. Sipo Géza II. dédunokájáról írta, hogy 1935 nov. 6-án született ...- most már 3 hónapos, szép egészséges gyermek, tehát a feljegyzést Fodor Béláné 1936 februárjában írta. A fényképen alul középen Fodor Béláné dédnagymama. A kiegészítő jegyzeteket az eredeti anyakönyvek és Terray Gyula családtörténete alapján írtam.

¹⁶² Dr. Fodor Béla (1846. XI. 25. - 1918. IX. 29.) felesége Reuss Malvin Lujza (Ratkó (Ratkova) 1862. XI. 28.- Kolozsvár, Házsongárdi temető 1941. X. 7.) írta a családtörténetet, leányuk: Fodor Malvin (1884. IX. 16. - 1962. XI. 20.) Sipo Béla I. (1875. IX. 16. - 1967. XII. 3.) felesége.

¹⁶³ Ratkó (szlovákul Ratková) község [Szlovákiában](#) a [Besztercebányai kerület Nagyrőcei járásában](#). A trianoni békeszerződésig Gömör-Kishont vármegye Ratkói járásának székhelye volt.

Édes Anyám nagy apja Dr. Johan Péchy¹⁶⁴ városi orvos volt Jólsván (Gömör és Kishont vm.) egyetlen leányuk Mária Lujza Terray Pál erdőmérnökhöz ment férjhez, ki Coburg¹⁶⁵ herceg főerdőmestere volt, Vizesréten¹⁶⁶ (Gömör és Kishont vm.) lakott. Édes anyám Lujza Mária 1839-ben született - testvéröccse Jani 6 éves korában difteritiszben (diftériában) halt el. A kis András csak pár hetes volt, a mamája korán kelt fel a gyermekágyból, nagy beteg lett és meghalt, a kicsi Andris bélhurutot kapott szintén meghalt. Édes anyám még nem volt négy éves mikor árvaságra jutott, - édes apja egy éven belül újra nősült, az ottani papnak a 17 éves (leányát) Koriczánsszky Emiliát vette nőül, a ki igazi mostoha anyának vált be. Nagypapának előbb két fia Gyula, Béla volt és 10 év után még Mili,¹⁶⁷ Pali született. Édesanyámnak 19 éves korában 1858 aug. 1.-én volt az esküvője Reuss Adolf főszolgabíróval, Késmárkon¹⁶⁸ (Szepes m.) laktak egy ideig, azután Ratkón volt főszolgabíró. Édes Apám jogot végzett és Gonfnumba¹⁶⁹ gazdasági iskolát végzett, oklevele volt. Sokan voltunk testvérek 6 leány a legkisebb fiú.¹⁷⁰ Emma Mária, Anna Terézia, Malvina Ludovika, Ludovika Hermina, Kornélia Emília, Mária Rozália, Gusztáv Adolf. Ha sokan voltunk is mind egyforma szeretetbe részesültünk, nagy gonddal és jósággal neveltek minket, - 1867-ben édes Apám nyugdíjaztatta magát, szép kis birtokot vettek Tardonán (Borsod m.) oda jöttünk lakni, édes Anyám akivel kesergett, hogy falu helyen annyi apró gyerekekkel különösen orvos nélkül hogy bírja ki, - de a jó Isten megsegítette szépen felnevelte a gyermekeit, és dacára annak, hogy falun laktunk, és talán túl szegények voltunk, - (vagy éppen azért) hat leányát adta férjhez egy sem érte el a 20 évet: Emma Mária, Kékedy Feyr József,¹⁷¹ gyógyszerész, Anna Terézia¹⁷², Szentkereszti Almássy Lajos lelkész, Malvina, Ludovika, Dr. Fodor Béla orvos, Ludovika Hermina,¹⁷³ Kökényesdy Pál, tanító, Kornélia Emília Nelli¹⁷⁴, Faludy Károly pénzügyi számtanácsos, Mária Rozália Mariska¹⁷⁵, Szentmártoni Baráth János beteg segélyező pénztáros vette nőül. Gusztáv¹⁷⁶ gépészeti szakiskolát végzett Kassán, Miskolcon a vasútnál volt ellenőr, fiatalon halt el. Feyér Józsiék Szilváson laktak, nagy szeretet és egyetértésben, 1875-ben boszniai ocupacionál¹⁷⁷ Józsit mint tartalékost behívták, ő Zarában¹⁷⁸ a fő gyógytárból escpeditált¹⁷⁹, szegény Emma testvérem annyira el volt keseredve, hogy nem látja többet Józsiáját, hogy bele betegedett, sárgaságot kapott, egy napi fekvés után meghalt. Két kicsi fia Gyula másfél éves, Géza fél éves volt, édesanyám Tardonára hozta, el lehet képzelni azt a bánatot, lelki állapotot mit mindnyájan de különösen édes anyám szenvedett, Józsi meg éppen majd megőrült fájdalomában, - később a két kis fiát magához vitte, a nővére gondozta, két év múlva megnősült egy gyógyszerész leányát vette el, de házassága nem volt boldog, a két kis fiú 6-7 éves korában difteritist kapott és egy hét alatt nemcsak a két kis fiú, de volt egy fél éves kisleányuk az is meghalt.¹⁸⁰ – Almássy Lajosék Szendrő Ládán laktak, bizony mint falun sokat küszködtek, dolgoztak, de jó módba voltak, született előbb egy leány, két fiú, azután

¹⁶⁴ Pécsy (Péchy) János, Ádám (*1785-†1859 augusztus 15), akinek leánya Pécsy (Péchy) Mária Lujza (*1816 április 21-†1843 április 12) férje Terray Pál, Mihály (*1809. Szeptember 26-†1890. IV 17.) Házasságkötés: 1838. február 19. Leányuk Terray Mária Lujza, (*1839. december 28-†1920. március 1.) Férje: Reuss Adolf, Titusz, (*1823. december 6.-†1902 január 21) Leányuk dédnagymamám Fodor Béláné, Reuss Malvin Lujza (*1862. november 28-†1941. október 7) aki a naplót írta 1936 – ban.

¹⁶⁵ „Egyike a legvirágzóbb fejedelmi herceg családoknak.” írta Nagy Iván.

¹⁶⁶ Vizesrét (szlovákul Mokrá Lúka, németül Nassewiese): falu Szlovákiában, a Besztercebányai kerületben, a Nagyrőcei járásban. Nagyrőcétől 3 km-re délkeletre a Murány partján fekszik. 1910-ben 770, többségben szlovák lakosa volt, jelentős magyar kisebbséggel. A trianoni békeszerződésig Gömör-Kishont vármegye Nagyrőcei járásához tartozott.

¹⁶⁷ Emília.

¹⁶⁸ Késmárkon.

¹⁶⁹ Nehezen olvasható, Gonfnum nevű települést nem találtam. Terray Gyula adatai alapján: Reuss Adolf Württembergben, Hohenheimben is tanult 2 évig főiskolán, kitüntetéssel. Okl. gazdász és jogász. S. B.

¹⁷⁰ 1. Reuss Emma Mária *1859., 2. Reuss Anna Terézia *1861., 3. Reuss Malvin Lujza *1862., 4. Reuss Hermina Ludovika *1864., 5. Reuss Kornélia Emília *1866., 6. Reuss Mária Róza *1870., 7. Reuss Gusztáv Adolf *1872.

¹⁷¹ Reuss Emma Mária (1859-1879) és szatmári és kékedi Feyr József (1847-1915)

¹⁷² Reuss Anna, Terézia (1861-1948) és Almássy Lajos (1844-1906)

¹⁷³ Reuss Hermin, Lujza (1864-1932) és Kökényesdy Pál (1860-1911)

¹⁷⁴ Reuss Kornélia, Emília (1866-1948) és Faludy Károly (1860-1918)

¹⁷⁵ Reuss Mariska, Róza (1870-1966) és szentmártoni Baráth János. (1856-1920)

¹⁷⁶ Reuss Gusztáv, Adolf (1872-1921) és Holubek Zsófia (1877-1959)

¹⁷⁷ Okkupáció, más állam területének katonai megszállása hódító szándékkal.

¹⁷⁸ Zadar, régiesen Zára (horvátul Zadar, olaszul Zara, latinul Iader) város Horvátországban, Dalmácia fővárosa. Az Adriai-tenger partján egy földnyelven fekszik.

¹⁷⁹ Expediál, elküld, kidob, kiteszi a szűrét.

¹⁸⁰ Feyer Gyula (1876-1884), Feyer Géza (1877-1884). A második feleség: Valkó Erzsébet (1850-1936 után) két gyermek: Feyer Jolán és József.

még két kis leány,¹⁸¹ - legidősebb Iluska, igen kedves jó kis leány volt, Miskolcon végezte a polgári iskolát, - de azután beteges lett, teljesen lesoványodott és 16 éves korában meghalt; mindnyájunk, de különösen az édes anyja végtelen bánatára. Almácssy Béla, Pesten végezte az egyetemet állatorvos lett, Sajószentpéteren lakik, Fazekas Irén a felesége, jó módban saját házában lakik, egy kis fiuk Béla meghalt, - azután született még Irénke és Barnus, még kiskorúak. Almácssy Lajos, Debrecenben végezte a teológiát lelkész lett Meszesen, (Borsod vm.) Szücs Ilonát vette feleségül 2 leánya és 3 fia van, Ilona, Olga még nem ment férjhez, Lajcsi, Árpád, Béla még tanulók. Almácssy Annuska Sárospatakra ment férjhez, - özvegyember(hez) két fiával - Tatár Lajos bankhivatalnokhoz. - jó módban éltek gyermekük Zoli és Géza gimnazisták, édes anyjuk elbetegesedett és tüdőbajban elhalt. Almácssy Gizi, Molnár Pistához ment férjhez Miskolcon vasúti ellenőr, kis fia született Pityuka, mamája elbetegesedett és igazán szép és jó fiatal asszony és meghalt, úgy Tatár mint Molnár újra nősült, egy egy fiuk született, az árvák elég jól vannak a mostoha mamákkal; de szegény Anna testvéremnek örökös gyász, és fájdalom a szép és fiatal leányai elvesztése. Annus most Miskolcon lakik a Herminke házában, többnyire egy egy iskolázó unoka van nála ellátáson. 1920-ban az ötödik testvérünk is özvegy lett; - azóta Hermin meghalt; még négyen vagyunk, - bizony már előregedve. Malvin (azaz hogy én) 19 éves koromban volt az esküvő Dr. Fodor Béla ózdi gyári orvossal 1882 szeptember 26-án, jó egyetértésben boldogan éltünk, - túlhalmozott dolga miatt Dobsinára pályázott, hová meg is választották, ott született Malvin leányom; Később Baranyaselyére¹⁸² pályázott hol gróf Dráskovics Iván uradalmába lett orvos, - szép jövedelme volt, ötet nagyon megszerették, - de én megszokni nem tudtam, - olyan alföldi poros volt a levegő, távol a Szüleimtől és testvéreimtől, - pedig Nelli testvérem olyan önfeláldozó volt, hogy velem jött, és mindenben nagy segítségemre volt, különösen mikor ágyban fekvő voltam; - mert Dec. 5-én Béla fiam született, - (1886-ban). Bélámat addig kérleltem, hogy lemondott; - nagyon csodálkoztak azon, s azt mondták, ha a jövedelmet kevesli, adjon be egy kérvényt, a pénz nem határoz mert a grófi család is igen megkedvelte őt; de mink nem tágitottunk, annyival inkább is, hogy hírül vettük otthonról, hogy Hermin és Mariska testvérünk menyasszony lett. - Téli idő lévén még nem is volt minden kicsomagolva, újra pakoltunk és januárban útra keltünk, a két gyermekkel Tardonára mentünk Mamáékhoz. Bélám rimaszombati¹⁸³ járás orvosnak lett kinevezve, hol előbb lakást béreltünk, három év múlva Bélám szülei pénzt adtak vegyünk házat, - sikerült is egy alkalmas telken két házat venni, némi átalakítással igen kényelmes, jó lakásunk lett, a melyben azután mind végig ott laktunk; - a gyermekeket nagy gonddal nevelve, tanítva. Maja (Malvin) nagyon élénk, kedélyes jó kis leány volt. 19 éves korában volt az esküvője 1903. szeptember 16-án márkosfalvi Sipos Béla állami építészeti mérnökkel, kivel jó egyetértésben boldogan éltek, Rimaszombatban, két fiuk Béla és Géza született. Házat építettek és kényelemben éltek, gyermekbetegségeknél volt elég aggodalom is, hurut, tüdőgyulladás, difteritisz, - az volt a megnyugvásuk, hogy a közelükben és segítségükre voltunk. Később Dévára, onnan (Székely) Udvarhelyre költöztek, hol csinos és kényelmes házuk volt, - 6 éve Kolozsváron laknak¹⁸⁴, igen jó beosztású kényelmes lakásban: úgy hogy én is velök vagyok, együtt lakunk. Sipi kifogástalan jó vő, - Manyi meg éppen igen jó lelkű, gondos házi asszony, - jobb bánásmódot nem is kívánhatok: - a jó Isten áldja meg érte! Béla unokám erős, egészséges ifjú, jogot végzett és doktorált, Pesten van a városnál, ügyvédi oklevele is van, várja a kinevezését, ami igen nehezen és lassan indul: karácsonykor jegyet váltott Müller Icával¹⁸⁵, igen kedves jól nevelt leányka, mi is szeretjük őt. Géza unokám, gyengébb szervezetű, egy veséjét kioperálták, most egészséges és igen szorgalmas, kötelességtudó, ref. teológiát végzett, most már felszentelt pap, itt Kolozsváron a belvárosi parochián segédlelkész és hitt oktató, vagy 200 gyermeket tanít vallásra. 1934 szept. 23-án volt az esküvője Csathó Irénkével, árvaleány, igen élénk, szorgalmas, tevékeny és értelmes kis nő, - 1935 nov. 6-án már fia született, fejlett gyermek volt, - de az első napokban görcsei voltak, nagyon lassan erősödött, - most már 3 hónapos, szép egészséges gyermek¹⁸⁶, kimondhatatlanul szeretik, Irénke maga táplálja és nagyon gondozza. Adja a jó Isten, hogy úgy nekik, mint nekünk is sok örömünk legyen benne. Géza falura

¹⁸¹ Almácssy Ilona *1908, Almácssy Olga *1910., Almácssy Lajos *1912., Almácssy Árpád *1920., Almácssy Béla *1922.

¹⁸² Sellye város Baranya megyében, a Sellyei kistérségben. Baranya megyében, Szigetvártól délre, Bogdása és Csányoszló között fekvő település.

¹⁸³ [Rimaszombat](#) Rozsnyótól 60 km-re délnyugatra fekszik. Alsó- és Felsőpokorágy, Bakti, Dúsa, Mezőtelkes, Kurinc, Rimatamásfalva, Szabópuszta, Szabadkapusztá és Méhes tartozik hozzá. 1883-tól 1922-ig, majd 1938-tól 1944-ig Gömör-Kishont vármegye székhelye volt.

¹⁸⁴ 1930 óta 1962-ig laktak Kolozsvárt a Grozavesku 7-ben szép családi házban, amikor Sipos Béláné Fodor Malvin nagymamám meghalt, utána Sipos Béla I. maradt a házban 1965-ig, de betegsége, agyvérzést kapott, lebénult, emiatt 1965-től Székelyudvarhelyen, Sipos Géza fiánál lakott haláláig, 1967-ig.

¹⁸⁵ Apámról és Müller Icáról fénykép is megmaradt, de miután apámat megcsalta a házasság is elmaradt.

¹⁸⁶ Sipos II. Géza (1935-1975)

készül papnak menni, épp ma van kint Peteken¹⁸⁷ egy próba beszédet tart, adná a jó Isten, hogy jó helyre jusson, ahol megbecsüli a nép. Bélám 1915-ben a lábán, vagyis a sarkán egy nem gyógyuló sebet kapott, - Pestre mentünk, a szanatóriumban a híres dr. Borszéký sebész orvos azt mondta, hogy érelmeszesedési üszkösödés, le kell a lábat amputálni, - engem annyira megrendített a kijelentés, hogy gyomoridegesség következtében vért hánytam, - szegény Manyi¹⁸⁸ ott volt velünk, - az orvosok sem tudták melyiken halunk meg előbb. Bélámnak a bal lábát fél combig leamputálták, a láza megszűnt, egészséges vére lévén hamarosan gyógyulni kezdett, - nekem is erős szervezetem lévén csak hamar lábra kaptam, úgy hogy két hét múlva haza mentünk, - lehet gondolni azért milyen nagy, és pótolhatatlan egy láb hiány, - de szegény Bélám nem panaszkodott, - sőt igyekezett kedélyes lenni, - miután nyugdíjban volt, sokat időztünk Manyiéknál Déván, igen szerették őt az ösmörösök, sokat kártyáztunk „ramsli” járt szinte nap nap mellett. 1918-ban a régi szívbaja újult meg szegénynek, - és az érelmeszesedést sem bírták gátolni, úgy hogy egész nyáron átfeküdt, míg szept. 28-án vasárnap déli 12 órakor kiszenvedett,¹⁸⁹ - el is búcsúzott tőlem szegény, és mondta, hogy ő engem nagyon szeretett és velem igen boldog volt. Hermin testvérem következik, 1886-ban volt az esküvője Kőkenyesdy Pál tanítóval, - Herminke nagyon értelmes, rendszerető, szorgalmas nő volt, Tardonán¹⁹⁰ laktak békeségben de nem nagy boldogságban, ő bizony kevesellte helyzetét, - gyermekük nem volt, 1911-ben Pali elbetegesedett és meghalt, - akkor már Vadnán¹⁹¹ laktak, Herminke ott házat vett, később eladta és Miskolcra vett házat, - szegényt szélhűdés érte a jobb karját nem tudta mozdítani, nagyon sajnálatra méltó volt szegény, még kézimunkázni sem lehetett, - néhány évig élt még így, míg egy újabb szélhűdés következtében elhalt szegény. Nelli testvérem esküvője 1915-ben volt, Faludi Károly pénzügyi számtanácsossal Pesten laktak, de csak 3-4 éven át, mert a férj pénzt követelt, úgy hogy azután különválva éltek, - Faludi hamarosan meghalt. Nellinek sok után járással és bajjal járt, amíg a nyugdíját kieszközte, - de sikerült neki, s így biztosította a megélhetését, - visszajött Miskolcra édes anyámmal, őtet mint azelőtt is igen gondozta, ápolta.

Szegény édes anyámat is szélhűdés érte, s a második szélhűdésben 1920 márc. 1-én esti 6 órakor kiszenvedett. Áldás lengjen porai felett.

Mariska testvérem ő volt a legkisebb leány, igen ügyes kedves kis gyermek volt, - szép hajadonná fejlődött, 17 éves korában volt az esküvője Baráth Jánossal ki Tardonán egy birtokot bérelt, később Vádra mentek lakni, ott posta szállítása volt, aztán betegségyezyében pénztáros lett, két leánya egy fia született, Jani 1920-ban szívshűdésben meghalt. Katinka esküvője 1917-ben volt Dezső Dezső állatorvossal, Vácon laktak, saját házukban jó egyetértés és jó módban, - két fiók és két leányuk van a nagyobb 17 éves, karácsonykor jegyezte el Balló Tibor orvos ki most fog doktorálni, a három gyermek még tanuló. Mária Vácon a betegségyezyében pénztáros, igen szorgalmas kötelesség tudó, daczára annak, hogy több kéroje volt, nem ment férjhez, az édes anyjával lakik, Vácon szép kényelmes saját házuk van, igen jó lelkű, jó szívű leányka. Jani Pesten pénzügyi fogalmazó, - ő jogot végzett doktorált, megházasodott Éder Mártát vette nőül, kedves csinos nőcske, - nagy boldogságban élnek, és nagy érdeme, hogy szerény jövedelmükből jól ki tudnak jönni, - gyermekük nincsen.

Béla¹⁹² az én jó fiam, Baranya Selyén született 1886 december 5-én vasárnap reggel, sovány de nagy fejlett gyermek volt, - Rimaszombatban iskolázott, később Egerben hallgatta a jogot, s mint jogvégzett a rimaszombati törvényszéken volt mint joggyakornok alkalmazva. Mint önkéntes Losoncon volt, - az erős gyakorlatozás és rohamozás úgy megártott neki, hogy vért hányt, s mint súlyos beteget a katona kórházban találta az édes apja, - haza sem lehetett hozni, csak két hét múlva; mikor kissé megerősödött, a budakeszi tüdőbeteg szanatóriumba ment, - ott egy ideig jól volt, sokat erősödött, de később mint orvos fiát agyonra dolgozták, a sok erős injekciótól újra tüdővérzést kapott és nagy beteg lett; én Vácson Mariskakénál tartózkodtam s minden nap meglátogattam őt, végre jobban kezdett lenni, míg annyira javult, hogy haza mehettem vele, - míg kissé erősödött. Novemberben felpakolva Olaszországba Szan-Rémóba vittük őt, - nagyon jót tett neki a tengeri sós levegő, - Áprilisban Manyiék mentek érte mikor megjöttek nagy kövér egészséges, szép fiatalember volt. Szanrémóban megösmerekedett egy temesvári kis leánnyal Kudelich Irmuskával, az roppant szerelmes lett belé, - Irmus édes anyja asztmás

¹⁸⁷ [Petek](#) (románul Petecu) falu Romániában Hargita megyében. A Székelyföld egyik peremfaluja. Székelyudvarhelytől 18 km-re délre, a Verőfény-tető lábánál fekszik, Kányádhoz tartozik, melytől 5 km-re délre van.

¹⁸⁸ Manyi: Sipos I. Béláné Fodor Malvin.

¹⁸⁹ A megmaradt halotti értesítő szerint Dr. Fodor Béla 1918 szept. 29-én halt meg.

¹⁹⁰ [Tardona](#) község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Kazincbarcikai kistérségben. A megye nyugati részén, a Bükk északnyugati lábánál, a településről elnevezett dombság területén fekszik. Kazincbarcika és Dédestapolcsány irányából közelíthető meg.

¹⁹¹ [Vadna](#) község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Kazincbarcikai kistérségben. A település a Sajó folyó és a Bán-patak összefolyásától délkeletre fekszik a Sajó-völgy kistáján, 141 méteres tengerszint feletti magasságon. Délről a Tardonai-dombság, délnyugatról az Upponyi-hegység, északról a Putnoki-dombság határolja.

¹⁹² Ifj. Fodor Béla * Baranya Selye 1886. XII. 5.-†Rimaszombat 1911. XI. 19.

volt, vele időzött ott a tenger parton. Bélust nehezen lehetett felmenteni a katonai önkéntességből, azután megint a törvényszékre járt, de nyaralni a Tátrába ment, - a kis mennyasszony jelölttel sokat levelezett, úgy volt, hogy Áprilisban Béla napkor lesz a jegyváltás. Bélus Iglófüredről¹⁹³ haza jött, egészsége igen megvolt rongálva, lesoványodott, köhögős lett, arra számítottunk ha kissé megerősödik Meránba¹⁹⁴ vagy Lussin pikalába¹⁹⁵ megyen télbe de odáig nem jutottunk, mert ágyba került, nagy orr vérzései voltak, az annyira legyengítette, hogy 1911-ben nov. 19-én csütörtökön este éjjel 12 órakor megszűnt élni. Jaj de borzasztó volt,- olyan volt nekem mintha a menybolt szakadt volna le,- a temetésre kis Irmuskája is eljött az édes anyjával, szép menyasszonyi csokrot hozott a ravatalára.---

Én megint ágyban fekvő beteg lettem, de a jó Isten akarata volt, hogy újra jobban lettem, - kellett is hogy szegény Bélám gondozzam kissé, mert ő is nagyon elvolt keseredve az édes jó fiának elvesztése miatt. Mi továbbra is Rimaszombatban laktunk, 1915-ben Bélám nyugdíjaztatta magát,- a lábfájása miatt is, 1918-ban elhalálozása után szegénynek, én Manyiékhoz mentem Dévára, honnan csak egy év múlva nagy nehezen tudtam vissza jönni Miskolcra, 1919-ben ott a csehek, itt a románok törtek be, úgy hogy két heti utazás után tüdő gyulladással értem édes Anyámékhoz, nagy beteg voltam, de erős szervezetem és a doktorom segítségével jobban lettem, leginkább Nelli testvérem gondozásának köszönhettem, hogy meggyógyultam; szegény édes anyámmal örvendtük, hogy még látjuk egymást, ő bizony a szélhűdés következtében nagyon tehetetlen volt,- ő is csak a Nelli gondozása mellett tudott még élni,- meg voltunk csendben. Herminke is gyakran eljött pár napra;- míg március 1-én újabb szélhűdés érte édes jó anyánkat és az végzetes volt este 6 órakor kiszenvedett;- a temetésre Marcsi is megjött, s így 6 gyermek kísérte utolsó útjára a 80 éves jószágos édes anyát. Én Nellinél maradtam, együtt laktunk; nagyon keservesen tudtam megszerezni az útlevelet, mellyel Rimaszombatba mehettem; oda érve Lúcsiáék igen örvendtek, de a házamba alig tudtam eligazodni, az ebédlőben egy özvegy lakott, a hálószozában egy cseh tisztviselő, a kis házban meg egy suszter, az én holmim a nagy szobában volt felhalmozva, meg a rendelő szobában, bizony nehezen tudtam eligazodni, - az volt a szerencsém hogy az ezüstmű, és a fehérműnek nagyobb része Lúcsiánál volt megőrzés végett;- én aztán neki fogtam - nem csak rendezgetni de csomagolni is, mert a házat eladóvá tettem, a bútorok nagy részét is eladogattam,- végre sikerült a ház eladása is jó közép áron kelt el. Megsegített a jó Isten mindent elrendeztem, még a nyugdíjamat is kieszközölni, melyhez a kiutasítás kellett, nehezen ment de nem sajnáltam a fáradságot, addig jártam az irodákat hogy jára jöttem, míg ingyen vagont is kaptam mely Miskolcra szállította a még megmaradt bútort és ládákat, nem is volt semmi baj; hiány nélkül jött meg minden.- Nellivel sikerült sok keresés után egy jó beosztású házat venni,- akkori időben igen nehéz volt a laktól szabadulni, de valahogy lakás csere által két szoba konyhába bejutottunk és ott édegléltünk Nellivel együtt;- később Herminke is eladta Vadnán a házat, Miskolcon vett jó belsőséget, ott is jött hozzánk közel lakni. Bizony elég szorosan de megfértünk, közben őt szegényt szélhűdés érte, a jobb oldalát, bizony nagyon keserves lett az élete, ő meg türelmetlen is volt, nem tudott megnyugodni a változhatatlanba;- nekem is előjött a gyomorfájásom, nagyon lesoványodtam, ágyban fekvő voltam, Herminke bár keservesen de elment a saját házába lakni egy jó házvezetőnővel. Azután a házat mely a Manyi nevére volt írtatva, eladóvá tettük és sikerült is készpénz fizetéssel elég jó árban eladni. Nelliék még fél évig maradtak ott, azután Herminkéhez költöztek. Én Manyiékkal mentem és végleg náluk maradtam,- ők is még akkor adták el házukat és bejöttek Kolozsvárra lakni, részben azért mert Géza itt járt teológiára és beteges volt, az egyik veséjét kioperálták, nagy gondozásra volt szüksége. Édes Apámnak az édes Atyja Reusz Sámuel lutheránus püspök volt,- Nagyrőczen lakott, neje Sulek leány volt,- testvére a híres Sulek Ágoston szemorvosnak és Sulek Frigyes műépítésznek, aki Pesten a halászbástyát tervezte; és Kmetty György tábornok édes anyja is a testvére volt;- és így édesapám ezekkel első unokatestvér volt, édes Apámék négyen voltak fivérek, és egy leány testvérük volt,- ki Lovesányi főszolgabíróhoz ment férjhez, Nagy-

¹⁹³ Iglófüred. Szepes vmegyében, Igló városától DNy-ra, 5 km.-nyi távolban, a régi Iglóhutta helyén legújabban keletkezett nyaralótelep, kies fenyves erdők közepett, hidegvízű-gyógyintézettel; részvénytársaság tulajdona. Itt főszgyár van. Forrás: Pallas Nagylexikon.

¹⁹⁴ [Meránia](#). Történelmi tájnév a német Meer („tenger”) szó latinositott középkori változatából, tulajdonképpen „Tengermellék”. Főleg a 11-13. században, a Német-római Birodalomban használták az Adriai-tenger keleti partvidékének arra a hosszú szakaszára, amely az Isztriai-félszigetet és az egykori Dalmáciát (azaz a mai Horvátország tengerparti vidékeit) foglalta magában. A merániai herceg címe az ezen területek feletti uralkodói jogokra vonatkozott. (A Meránia nevet tévesen a dél-tiroli Meran (olasz Merano) város nevéből is szokták eredeztetni.)

¹⁹⁵ Lussin-piccolo (Mali-Losinj), város és Lussin kerületi kapitányság székhelye, a Quarnerói-öböl szigetein a legfontosabb piac, Lussin szigetén, annak D-i részén gyönyörű, hegyektől környezett öböl D-i végén, (1890) 7634 lak., hajósiskolával, hajóépítéssel; mint Schrötter bécsi tanár által megalapított téli klimatikus gyógyhelyet újabban sokan keresik föl, többek közt itt időzött 1895. nov.-ben Ferenc Ferdinánd trónörökös is, kinek nevéből a város rakodópartját «Riva archiduca Francisco Ferdinando»-nak nevezték el. - Forrás: Pallas Nagylexikon.

röczen lakott, egy leányuk Sulek paphoz ment férjhez Ratkóra, egyik fiok jegyző volt, a másik ügyvéd,- Nagyröczen laktak. Gyula városi mérnök volt Nagyröczen, Mihalik leány volt a felesége, egy leányuk egy fiok volt. Klema Botto Gyula ügyvéd vette el, gyermekeik: Milán ügyvéd, Dedinszky Elza unoka testvérét vette el, Nagyröczen laknak három fiok van.- Klema testvére Gyula fiatalon halt el. Lajos (szintén apám testvére) pap volt, Nagyröczen lakott Kmann Nelli volt a neje, két fiok s leányuk volt, Emil gépész mérnök Vajdahunyadon lakott, családját nem ösmertem, Jenő szintén gépészmérnök, Sulek leányt vett el Pesten, a rózsza dombon van szép saját háza. Nelli Bartholomaidesz papnál volt férjnél, egy leányuk Margit tanárnő, nem ment férjhez. Aranka Sinkovics mozdonyvezetőhöz ment, Iván fiok volt, fiatalon halt meg. Irén Dedinszky gyógyszerésznél volt, egy leányuk meghalt, egy Botto Milánhoz ment férjhez, egy gyógyszerészhez. Vilma leányuk fiatalon halt meg. Vali Balczó Lajos paphoz ment férjhez, egy leányuk volt, a ki fiatal asszony korában meghalt. Gusztáv (édes apám harmadik testvére) orvos volt Röczen, Sándor leány volt a testvére, gyermekük nem volt, fiatalon haltak el; nem ösmertem őket. Adolf (az édes Apám volt, a legkisebb fiú) mikor ő nősült az édes anyjuk már nem élt,- mi testvérek ezt a nagyapát nem ösmertük, - még egész kicsinyek voltunk mikor meghalt. Mondják, hogy családunk Reusz herczeg leszármazottai, édes Apámék nem kutatták, - nagyobb gondjuk is volt annál. – lehet hogy még egyszer kiviláglik. Kmetty György tábornok édes anyja Sulek (Schulek) leány volt, testvére édes Apám anyjának, Rimaszombat közelében Pokorágyon pap volt az édes apja Kmetynek, két fiok volt, Pál jó nevű orvos volt, Debrecenben lakot, Kmetty György 48-ba a vértanúk között volt, de sikerült megmenekülnie, ki ment Törökországba, az ottani állam szívesen látta, sőt hercegséget ajánlott fel neki, ha ottani polgárrá lesz, de ő inkább az állást utasította vissza és hű maradt Magyarországhoz, számítván arra hogy még vissza jön, de közbe jött halála miatt, többet nem tért vissza. Gusztáv fivérem volt a legkisebb gyermek, elég lassan fejlődött, Kassán gépészeti iskolát végzett, azután Miskolcra állapodott meg, vasúti műhelyen ellenőr lett, Holubek Zsófiát vette nőül, jó egyetértésben éltek,- két fiú egy leányuk született, igen csinos kényelmes saját házuk van, Gusztai 1920-ban gyógyíthatatlan betegségben néhány heti fekvés után meghalt. Laci fiok előbb a technikát tanulta, most orvos növendék, bizony ez is igen nehéz pálya, lassan halad a tanulással. Sárika leányuk igen kedves, bájos élénk kis leány volt, tüdő bajt kapott és 19 éves korában elhalt. Géza fiok, nagy, erős, egészséges ifjú, a gépészeti tanfolyamon van, már nősülni szeretne.

Ezzel beveződnek a közvetlen családi feljegyzések, még az édes Anyám és édes Apám testvéreiről írok. Még azt nem írtam meg, hogy édes Apám Ratkón mint főszolgabíró nyugdíjaztatta magát és Tardonára ment lakni, hol 1866-ban szép kis földbirtokot vett, megfelelő belsőséggel, vagy 30 éven át laktak ott, szép vadregényes helyen. Azután eladták és Nagyröczére mentek, édes Apám ősi fészkebe lakni, még rokonai, sőt testvér bátyja is élt ottan, később szélhűdés következtében meghalt szegény, testvérei mellé került a temetőbe. Terray Gyula¹⁹⁶ az édes anyám féltestvére volt, lutheránus teológiát végzett, felszentelt pap, és tanári oklevele volt, megnősült Galánffy Emmát vette nőül, igen szép fiatal 17 éves volt, Rimaszombatban laktak, ott tanár volt a Fábry leány intézetben, és segédlelkész a parókiáján. Kis fiok született a kis Aladár, szép fejlett gyermek volt, de az anya valami ideg bajt kapott, hisztérikus lett, a kis gyermek sem részesült kellő gondozásban, rövidesen elhalt, nem is volt több gyermekük, később Süvetére választották papnak, a fiatal asszony annyira ideges volt, hogy Pesten kezelte magát, míg idegessége vagy látva, hogy nem javul, a harmadik emeletről leugrott és koponyarepedésben csak hamar kiszenvedett. Gyula bácsit Rozsnyóra választották meg, ott már főesperes és püspök helyettes volt, másodszor is megnősült, Lám Reginát szép leányt vett feleségül, de ő vesebajt kapott, mindig betegeskedett és meghalt. Gyula bácsi udvari tanácsos lett, méltóságos címmel, harmadszor is megnősült, Kotel Lenkét özv. Szomornét vette feleségül, az is szép asszony volt, öltözni, mulatni szeretett, egy fia volt, talán vasúti hivatalnok lett, Gyula bácsi előregedett, megbetegedett és meghalt szegény. Terray Béla (az édes anyám fél testvére volt) Gömörpanyiton lakott, teológiát végzett, felszentelt pap volt és tanári oklevele is volt, Kiss Ida volt a felesége, három gyermekük volt, Jolán, Aladár és Zoltán, a kis Zoli 6 éves korában meghalt, Jolán skarlátban megsüketült, nagyobb korában betegápoló volt, de nagyon ideges, megmérgezte magát, Aladár tüdőbajos beteges, rossz tanuló volt, fiatalon halt el. Ida is tüdőbajos volt meg halt. Béla Dobsinára ment lakni, ott tanár volt a leány polgári iskolában, másodszor nősült Halassy Piroskát vette el, kedélyesen éltek, egy Béla fiok volt az 20 éves korában megnősült, Mesko Ilonát vette el. Bélát szélhűdés érte hirtelen meghalt. Milike (az édesanyám féltestvére) Vizesréten laktak, és az ottani papnak a fia Chotvács Gusztáv gimnáziumi tanár vette feleségül, Nyíregyházán laktak, gyermekük nem volt, öreg korukban haltak el. Pali (az édesanyám féltestvére) orvos volt Pesten, a Poliklinika kedvelt orvosa, idősebb korában nősült, Horváth Erzsébetet vette nőül, jó egyetértésben éltek, Palcsi udvaros tanácsos címmel méltóságos úr lett, 75 éves korában meg betegedett, ő is a Poliklinikán feküdt, hol

¹⁹⁶ Terray Gyula magyar nyelvű életrajza megtalálható az EOL-ban, Martica Ordinatum ab anno 1836-1953. VII. NO 2. 72. Terray Gyula 1844 nov. 16-án született Vizesréten, apja Terray Pál ottani hercegi erdőmester és anyja Koricsánszky Emília.

József főherceg is meglátogatta őt, rövid betegeskedése után meghalt, a klinika temette el és a Kerepesi temetőben disz sírhelyet kapott. Terray Pál nagyapámnak egy nővére és két fivére volt, Terray Karolina Kazlik főszolgabíróhoz ment férjhez, férje korán elhalt, mint özvegy Nagyrőczén éledgett, gyermekük nem volt. Terray Mihály a Szepességre ment lakni, keveset érintkezett testvéreivel, én sem ösmertem őt. Terray Károly Losonczen képezde igazgató, köztisztviselőben álló egyén volt, neje Adriányi Lujzával boldog házasságban éltek, két leányuk és két fiok volt. Ilona Krman Ernő bisztrói paphoz ment férjhez. Egy leányuk és két fiok volt, Margit Holéczy Imre paphoz ment férjhez, a két fiut nem ösmertem. Irma Zaizon Dénes tanárhoz ment férjhez, Losonczen laktak, egy leányuk volt Erzsike tanárnő, nem ment férjhez, később öngyilkos lett. Pista Ózdon lakott, a gyárnál pénztáros volt, neje Mikola Izabella igen kedves jó asszony volt, leány korában sokat időztem nálok, két fiok volt, Dezsőke 6 éves korában difteritiszben elhalt, Gyula erdő tanácsos Miskolczen lakik, neje Lolival egy leány és négy fiok van, Piri kereskedelmet végzett, hivatalba jár, Pisti jogvégzett doktorált, ügyvédnél van alkalmazva, Zoli Ludovikai tanuló, a két kicsi gimnazista. Lajos orvos Brennerbányán lakott, első felesége Freizeizen Paula, a második Hoffman Ilonka igen mutatós asszony volt, attól elvált, harmadszor Gregus Ilonát vette feleségül, idősebb korában meghalt, az első nejétől egy fia él Terray Lajos, Pesten lakik, Ő fedezte fel, hogy déd nagyapánk gróf volt, Párizsban lakott, hol szép kastélya sok lakája volt, a család fán be van vezetve leszármazásunk.

Fodor Béláné (sz. Reuss Malvin) Az én naplóm. 1886-1888.

1886 évben.

Jan. 1. Dél előtt Dobay úréknál voltam Bélámmal, boldog újévet kívánni, - délután az én kedves jó Bélámtól kaptam szép posztó ruhát próbáltam fel.

2-án Bélám Hanvára¹⁹⁷ ment, én az új ruhámat igazítottam, most már egészen jól áll,- Ilka a nagyszobát súrolta ki.

3-án Vasárnap volt, csak a rendes házi teendőket végeztük, este az öt órai vonattal Bélám haza jött.

4-én Délelőtt a hetivásárban voltam cserépedényt venni, délután itt volt Jani, kit malac pecsenyére hittam meg, ki este el is jött, 10 óráig fel voltunk kártyázva, beszélgetve.

5-én Bélám a 11 órai vonattal Ráhóra¹⁹⁸ ment, délután a kis Malvinomnak¹⁹⁹ egy ruhát szabtam és varrtam össze.

6-án Vízkereszt volt, a Karácsony fácskáról leszedtem a sok mézes kalácsot s aranyos diót, s a vizit szobát²⁰⁰ alaposan kitakarítottam, délután kis lányom ruhácskáját varrtam, este az ötórás vonattal Bélám haza jött.

7-én Bélám korán reggel az Alsó-Sajói lelkészhez ment ki, aki súlyos beteg, onnan Rédovára, csak este jött haza, éjszakára, megint a lelkészhez ment, én a kis Malvinom ruháját varrtam meg. Mamáéktól őz és nyúl húst kaptunk, s levelet is, úgy Annus, valamint Hermin is írtak, Ilka a pokrócokat mosta ki.

8-án Bélám Alsósajóról reggel 5 órakor jött haza nagyon fáradtan s átfázva, fél tízig aludt, akkor ismét jött érte a kocsis, felöltözött s megint ment Buzák lelkészhez, este jött haza, vacsora után ismét elment, s csak éjfélkor jött, én Mamáéknak levelet írtam.

9-én Reggel a 6 órai vonattal megint Alsósajóra ment Bélám, honnan csak du. négy órakor jött haza, azon hírrel, hogy szegény Buzák meghalt, - én a kis Malvinomnak egy matracot készítettem a kis kocsiba, este az ágyat húztam tisztába.

10-én Vasárnap volt d. u. Dobayéknál voltam, onnan visszajöttemkor itt találtam Bélát és Piroskát, kik nem soká az után haza mentek.

11-én A tizenegy órai vonattal Bélám Hanvára ment, én a pokrócokat szegtem be, Ilka ablakot mosott.

12-én Nagy mosás volt két napszámos jött reggel 4 órakor, a fehérneműt kimosták, kiöblögették, s éjszakára tiszta vízbe áztatták, én a Bélám ingeiről a gallért s kézelőt fejtettem le, mást kell rá varrni. Bélám este az ötórás vonattal jött haza Hanváról.

13-án A fehérneműt kikékitették és teregették délig, én a spájzt rendeztem és separtam, de itt volt Gyula, nem soká mulatott, mondta, hogy d. u. eljön a felesége is Piroskával, kik d. u. 3 órakor beállítottak, nagy uzsonnát adtam mód nélkül, szívesen láttam őket,- vacsorára meghívtak minket, Bélám elment, s én a kis Malvinomnál maradtam.

¹⁹⁷ Hanva Gömör és Kishont vm. Putnoki járás.

¹⁹⁸ Ráhó Máramaros vm. Tiszavölgyi j.

¹⁹⁹ Fodor Malvin (Sipos I. Béláné) nagymamám született Dobsinán (Gömör és Kishont vm.) 1884. IX. 16.-án, tehát a naplórész idején egy éves múlt.

²⁰⁰ Fodor Béla orvos volt, megmaradt gyógyszerládája titkos fiókokkal és egy másik gyógyszerláda, a Sipos család címe-rével. Mindkettőt felújítva megőriztem. S. B.

14-én Dél előtt porcukrokat készítettem, d. u. Bélám ingeire a kézelőt vagy négy ingre körül varrtam a gépen, kis Malvinomnak a nyolcadik fogacskája jött ki, Ilka és Mari a pokrócokat mangorolták²⁰¹.

15-én Dél előtt pinczében az almát rendeztem, a jeges alma 250 darab, a boralma 50, sávári 360, s az átrányoknál 120 darab, azután a tyúkoknak fészket készítettem, e héten 4 kezdett tojni, - délután Bélám ingeire gallért s kézelőket varrtam meg. Mari, mint mindig is a kis Malvint mulattatta. Ilka ablakokat mosott.

16-án Bélámnak egy inget igazgattam meg. Ilka a konyhát takarította. Bélám vacsorára Endrődyékhez ment névestére, honnan csak éjjel fél négy órakor jött haza, kártyáztak Bélukám bizony....(kitörölt szöveg)...én hiszem is, hogy megtartja, s az nagyon megvigasztal. Ki örülne jobban, mint én, ha a férje társaságokban részt vesz, s az estét kellemesen tölti? de ha annyi pénzen egy csomó bosszúságot és főfájást szerez, s még aztán magának is szemrehányást tesz e miatt, bizony inkább mellettünk maradjon kik őt oly forrón és igaz szívvel szeretjük.

17-én Vasárnap volt a nap egész csendességben folyt le. Bélám kissé álmos és bágyadt volt az éjszakai fellét miatt, én kis Malvinomat mulattattam ki még 19-én megfázott szegényke, mikor Gyuláné és Piroska itt voltak cselédre hagytam a kis lelkemet, most nagy náthája s köhögése van a kis babukámnak, Marit délután haza eresztettem, estéig volt szabad ideje.

18-án Kis babám még mindig náthás és köhög, hasmenése is volt, de azért vidám, jókedvű, talán csak nem lesz komolyabb baja? délelőtt két malackát vettem, azt tisztogattuk majdnem egész délután, nem jól forráztuk hát igen rosszul jött a szőre, az egyiket Mamáéknak fogom küldeni. - Este itt volt Musnyony Jani búcsúzni, a távirát másnak adta át s ő haza ment édes Anyához Miskolcra.

19-én Kis Malvinom már sokkal jobban érezte magát éjjel is jól aludt. Reggel előtt a Vasaláné délig a ruhát hajtogatta s amangorálták, délután kivasalta csak a Bélám ingei maradtak meg. Mamáéknak elküldtem a malacot.

20-án A Vasaláné eljött s ki vasalta a Bélám ingeit is, dél után a vizit szobát szépen kitakarítottuk, este Bélám Almássyéktól levelet hozott, melyben nagy örömünkre Arról értesít Lajos²⁰², hogy 18-án egy ép egészséges fiók született, Annuska szerencsésen túl van a bajon, a keresztelőt 24-én tartják meg melyre, ha csak lehet Bélám is el fog menni.

21-én Kis Malvinom már nem beteg, én Dobayékhoz készültem délutánra, de Bélám nagy gyomor és hass fájást kapott, nem akartam a Mócsit rá hagyni, hát haza maradtam, Bélámnak egy inget varrtam meg.

22-én Dél előtt herőczét²⁰³ és süteményt készítettem. Bélám Annusékhöz a keresztelőbe készül menni, hát vigyen a két gyerkőcnek.²⁰⁴ Dél után 3 órakor Dobayék a szánkát küldték értem melyjen el is mentem hozzájuk csak esti fél hatkor jöttem vissza, szintén szánon. Vilma már fel van, még gyenge, de különben nincsen baja a kis babája is egészséges, délutánt beszélgetve kellemesen töltöttük.

23-án Éjjel Endrődyéktől jöttek Bélámért csak két órakor jött haza, az asszony beteg. Délig én kalácsot s pogácsát sütöttem, leginkább azért, hogy Bélám ha megyen Annuskáékhoz vigyen belőlük, Ilonkának és Lajoskának.

24-én Reggel a hat órai vonattal Bélám csakugyan el ment Ládra²⁰⁵ Annuskáékhoz a keresztelőbe, én az ötödik inget varrtam meg Bélámnak, délutánra Pirost vártam de nem jött el.

25-én Dél előtt Bélámnak két pár cipőt rendeltem Krousztól, azután a postára küldtem honnan Apáéktól egy levelet kaptam, melyben nagy meglepetésemre írja Apa, hogy Hermin²⁰⁶ talán mennyasszony lesz, még nem biztos s így a nevet is csak később írom fel, adná a jó Isten, hogy szerencsésen férjhez mehetne, hisz ő jó leány, meg érdemelné, én tiszta szívből kívánom, hogy olyan boldog és megelégedett legyen a házasságban mint én, ennél jobbat nem kívánhatok. Bélám éjjel a vonattal megérkezett, mondja hogy Annus már fel van szegény: jó még most neki, hogy Hermin nála időzik mert mindenben behelyettesíti, szóval ő vezeti most a háztartást, beszéli Bélám, hogy csakugyan szóba van a Hermin férjhez menetele de még semmi sem biztos. Malvinomnak igen szép ruhácskát és gallérkát küldött szegény Annus.

26-án Annusnak levelet írtam, harisnyákat javítottam, és Bélám 6 pár kézelőjére bevégeztem a gomblyukak varrását.

²⁰¹ mángorló = vászonruhák simítására szolgáló faeszköz, mángorol = frissen száradt kemény vásznat kisimít.

²⁰² Reuss Malvin testvére: Reuss Anna, Terézia (1861-1948), akinek a férje: Almássy Lajos (1844-1906) 1886. I. 18-án született fiúk Almásy I. Béla.

²⁰³ Herőcze: Csöröge- vagy forgácsfánk.

²⁰⁴ A két gyermek, Almásy I. Béla testvérei: Almássy I. Ilonka sz. 1882. XII. 31. Almássy II. Lajos sz. 1884. XI. 13.

²⁰⁵ Szendrőlád, Borsod vm., ahol Almássyék laktak.

²⁰⁶ Az esküvő egy év múlva megtörtént. Reuss Hermin Lujza sz. 1864. XII. 8. Ratkón, megh. 1932. I. 3. Miskolc. Férje: Kökényesdy II. Pál ref. tanító Vadnán Borsod vm.-ben (Kökényesdy I. Pál pap fia) sz. 1860., megh. 1911. IV. 7. Vadnán, 51 évet élt. Esküvő 1887. V. 2. Tardonán. Gyermeük nem volt.

27-én Bélámnak két ingére varrtam gallért és kézelőt, - délután Pirosához akartam vagy egy órára át menni, de eljött Tavassý lelkész Bélámhoz, rendelne neki valami orvosságot mert rosszul érzi magát, hosszabb ideig itt maradt, aztán én sem mentem el.

28-án Bélám Rédivára ment honnan csak este jött vissza, - én délután Pirosához mentem át egy óracsákára, leginkább a Gyuláné divatjáról beszélgettünk, mert nem csak Pirosnak de nekem is még mindig zúg a fejembe az általa elmondott sok ostoba beszéd, „mi a divat és mi most a szokás”.-

29-én Bélámnak két inget készítettem el, Kis Malvinom már mindent ért, de beszélni még nem tud, csak egyes szavakat kimondani, fel is áll már magában, de két három lépésnél nem bír többet tenni, most már megint egészséges, arcocskája olyan piros pozsgás, hogy öröm rá nézni.

30-án A Bélám ingeit már bevégeztem, most 22 igazított jó inge van. Este Bélám a polgárbálba ment, honnan éjfélkor haza jött.

31-én Vasárnap volt, én Móczimnak egy ruháját igazítottam, s egyet meg hosszabbítottam, délután Pirosát vártam, kinek vendége érkezett nem jött el.

Február hó 1886

1-én Bélámnak négy hálós inget (készítettem) varrtam. Bélám mint rendesen este a postán volt, de nem hozott semmit, pedig már olyan nehezen várok Mamáéktól, s úgy Annustól is levelet, régebben nem kaptam tőlük; most meg kétszeresen jobban várom mint máskor is, hogy Hermin felől semmi biztosat nem tudunk; azt sem tudom, hogy Tardonán az 1-jére tervezett bál létre jött – e vagy sem.

2-án Kis Malvinomnak vászon bartichliket szabtam ki, - este felé eljött Piroska egy órára, beszélgetni,- alig tudott eljönni, oly nagy víz van olvad a hó.

3-án Nagy havazásra ébredtünk fel, mely egész nap tartott, oly sok hó leesett, s az idő kissé hidegebbre fordult, ma semmit nem olvadt a hó, inkább elporlott a nagy szélben, - én Móczimnak a kiszabott bartichliket varrtam meg.

4-én Délelőtt a piros ruhámat fejtettem szét, dél után a kis Malvinnal is Dobay úrékhoz mentünk, honnan csak fél hat órakor jöttünk vissza szánon.

5-én A piros ruhámat át vasaltam s a szoknyát összeállítottam. Mamáéktól levelet még mind eddig nem kaptunk, pedig már igen nyugtalankodom hosszú hallgatásuk miatt.

6-án Annustól és Hermintől levelet kaptunk, nincsen semmi bajuk írják, hogy Tardonán a bál nem jött létre. Móczikámnak a kilencedik vagyis az első zápfoga jött ki bal oldalt felül, igen dagadt a foghúsa jobb oldalt is, a fogacska egészen át fehérlik, úgy látszik, hogy most rövid időn több foga át vágódik.

7-én Délután Dobay úréknál keresztelő volt, uzsonnára miértünk is elküldték a szánt, a kis Fialka leány Sarolta nevet kapott, nagy uzsonna után hat órakor haza jöttem a kis Malvinnal együtt. Bélám ott maradt 11-ig a két lelkésszel s Fialkával beszélgetve „vizstezve”²⁰⁷.

8-án Nagy mosás volt, két napszamos nem végezte el. Bélám Dobay úrékhoz ment, vacsorára is ott tartották.

9-én Délelőtt itt volt Vilma, nagyon örül, hogy már járhat a szabad levegőre, - a ruhát délig ki teregették.

10-én Bélám Rédiván volt Bélával honnan csak este jöttek haza, én a bélés és sifen darabkákat vasaltam s szépen rendbe hoztam a sifen alját, délután Pirosához mentem egy két órára, ki ígérkezett s aztán el is jött estefelé, az ezen udvarba hozott Keiser mennyasszonyát nézni, az öt órai vonattal megjött a nász nép, este fél nyolckor 16 tagból álló dalárda üdvözölte az új házasságokat, két magyar s egy német dalt eldalolva. T. Béla szép felkészítőt mondott, s azzal véget ért a dalárda, éljent kiáltásokkal s mindenik kezében tartva egy egy lampionnal elhagyták az udvart.

11-én Bélám éjjel felső Sajóra ment egy beteghez, én házi cernát gombolyítottam s aztán Malvinkát mulattattam mert Mari a városba ment el hívni a vasalónét.

12-én Dél előtt a dívány rugóit igazgattam, Ilka a vasalónéval mángorolni²⁰⁸ ment, délben jöttek haza, estig vasaltak; Bélámért megint eljött délben a kocsis Felsőhajósról, hová Bélám amint megebédelt mindjárt elment, én

²⁰⁷ [Whist](#). Angol földről származott társasjáték, melyet francia kártyával játszanak.

²⁰⁸ Mángorló: kb. 60–70 cm hosszú, 10–15 cm széles, a felső vége felé néha szélesedő vagy hosszú, téglalap alakú fából faragott eszköz, alsó végén rövid nyéllal. Alsó lapjuk rendszeren bordázott, felső lapjuk gyakran véséssel, ékrovással, karcoslással, spanyolozással díszített. A vászonneműek mosás utáni kisimítására, fenyésítésére, mángorlására a paraszt- és pásztorcsaládokon kívül a városi polgárság is használta. A simítandó vásznat nyújtófára tekerték, majd a mángorló bordázott felével görgették, a gombos ingek múlt századi divatba jöttével tértek át a sima aljú mángorlók használatára, melyek nem törik a gombot. Készítésével mesteremberek, bognárok, molnárok és falusi faragók, pásztorok egyformán foglalkoztak. Faragtak megrendelésre, eladásra vagy ajándékkul. A nálunk ismert mángorlók – főként véssett díszítéssel és domború faragással – Európa nagy részén használatosak voltak. – Irod. Bátky Zsigmond: Mángorló lapickák (Népr. Ért., 1905); Hahm, Konrad: Deutsche Volkskunst (Berlin, 1928); Václavík, A.: Tradicia ludovej drevorezby (Bratislava, 1936); Szentmihályi

Vilma kis lányának ruhaformát csináltam, arra már többször megkért Vilma, tetszik neki Malvinomnak varrt ruha, hogy jól áll.

13-án A vasalóné eljött a felmaradt ruhát bevasalni. Bélámnak 28 fehér s 6 színes inge volt a mosásban, melynek vasalása sok munkát ad s lassan megy. Bélám a 11 órai vonattal Hanovára ment honnan csak vasárnap az esteli vonattal jön vissza, én a spejzt kezdtem rendezni, a polcokon levő üvegeket törülgettem meg.

14-én Vasárnap volt, délig a spejzt rendbe hoztam kisépitem, Bélám nem volt hon s így rá értem, délután 2 órakor a kis Malvinnal Laszynyéhoz mentem ki szerencsémre nem volt hon, egy kicsit sétáltunk, azután haza jöve a Móczimnak uzsonnát adtam, amint evett össze szedtük magunkat s elmentünk Dobay úrékhoz egész délutánra,- öt órakor leginkább azért jöttem haza mert Bélámat vártam a vonattal, de bizony nem jött el, csak a 10 óráival, a mikor Ilkát kiküldtem az állomásra, ki haza jöve a bundát elhozta, kérdezem hol maradt az úr ? – csodálkozva mondja hiszen jóval előbbre jött, azt hittem már rég hon van, gondoltam hogy valamely betegéhez ment be, majd eljön rövid időn, s folytattam az Annus is Bélának kezdett levél írását, a 12 órát is bevártam Bélám még sem jött aggódni is kezdtem miatta nincsen e valami baja hogy nagyon késik, 1 óra is elmúlt a ő még sem volt hon,- akkor eszembe jutott hogy itthon létekor emlegette, Bömernek névestje lesz hová öt meghívták,- nem oda ment e ? – azzal nyugtatva magamat, hogy az én jó Bélám talán ott mulat lefeküdtem, de bizony aludni nem tudtam, a legkisebb neszre vagy beszédre fel ültem az ágyban s hallgatództam nem e Bélám jön, két óra három óra is elmúlt mégsem jött, bizony mondhatom hogy igen csak aggodalmat állottam ki míg végre fél négy órakor haza jött csakugyan a névestén volt, gondolta, hogy én azt fogom tudni, ezért nem üzent meg,- kár volt annyira félni miatta,- hiszen azt én is gondoltam, de mit tehetek róla ha öt olyan igazán szeretem, még az életemnél is jobban! – hiszen talán mindjárt megrepedne a szívem, ha a Mindenható őrizze, az én drága jó Bélámat valami baj érné.

15-én A spejzt kisürolta Ilka én meg az élésládát s a polcokat mosogattam, délután a haj pomádét ²⁰⁹ kezdtem csinálni, a szép tiszta zsírt jól eltörtem.

16-án A haj pomádét készítettem el peruvianer balzsammal, este Bélám azzal jött haza, hogy itt van mostoha Nagyanyám, s egy levelet hozott Apáéktól, írja Mama, hogy Ládón járt s Herminát haza hozta, szegény Annus most magára maradt a három csep gyerekekkel.

17-én Délelőtt a Móczimnak süteményt készítettem s magunknak is délre úgy hogy uzsonnára is maradt belőlük, mert nagyanyám csakugyan eljött, már dél után félhárom órára itt volt Pirossal, beszélgettünk minden féléről, neki ugyan nem nagyon tetszett, de én azért nem féltem neki az igazat megmondani,- node aztán adtam olyan nagy és édes uzsonnát, hogy minden keserűséget elfelejtett,- még a sok ránc is kezdett kisimulni, szegénynek zsugorodott arcán, mondta hogy szombatig fog Piroséknál időzni, hívtak mennék át én is még addig.

18-án Délig a ruhadarabkákat, foltnak valókat vasaltam, Bélámért még tíz órakor jöttek Felsősjóról, mondta hogy délre hon lesz, de bizony hiába vártam nem jött el, csak dél után fél négy órakor.

19-én Dél előtt a felvágott 25 kiló szappant rendeltem a spájzban, dél után Piroshoz mentem át. Nagyanyám még ott volt, s így mindenféléről beszélgettünk.

20-án Bélám a 11 órai vonattal Rozsnyóra ment, honnan este jött haza, odafelé Nagyanyámmal ment ki hazautazott,- én a harisnyát és fuszekliket²¹⁰ stoppolgattam meg, egyet megkezdtem kötni.

21-én Vasárnap volt, dél után Lángné jött el, a délutánt beszélgetve töltöttük, 6 órakor ment haza.

22-én Vásár volt, dél előtt én is ki mentem cserép és faedényt venni. Délután Mamáéknak levelet írtam, aztán kis Malvinra ügyeltem fel, mert mind két cselédet a vásárba eresztettem.

23-án Kis Móczimnak egy paplant varrok, abba a gyapotot igazgattam el, s át férceltem.

24-én Dél előtt Lángnétól névjegyet kaptam, kérdi mennék e Vilmához vele, én megígértem, dél után 3 órakor jött Lángné, én is felöltöztem s együtt mentünk, ott öt óráig maradtam, haza jöve itt volt Béla és Nemes egész 8-ig el kvaterkáltak egy kis disznósajt és jó fagyott szalonna mellett.

Imre: A göcseji múzeum mángorló-gyűjteménye (A göcseji Múz. jubileumi (1960. évi) emlékkönyvéből); Fél Edit–Hofer Tamás–K. Csilléry Klára: A magyar népművészet (Bp., 1969).

²⁰⁹ Pomádé: (franc. pomádé). A franciák megkülönböztetik a keményebb, viaszt tartalmazó, főleg szépítő vagy illatosító (pomádé) és a lágyabb, egyszerűbb kenőcsöt, mely inkább gyógykezelésre szolgál (onguent). Régebben főleg állati és növényi zsíradékokból készítették (faggyú, velő, disznózsír, viasz, kókuszvaj, kakaóvaj, olíva, mandula, ricinus-olaj stb.), melyet illatos anyagokkal, festékekkel kevertek, hogy tetszetősebb külsejű legyen. Ma csaknem kizárólag petróleumból előállított zsírszerű anyagokat (vazelin, paraffin, cerezin), részben a gyapjú zsírából kivont ú. n. lanolint használnak Pomádé készítésére, amelyhez a különböző célok szerint (brillantine, haj-Pomádé, bajuszpedrő, crème, jelly, arcfesték stb.) különböző anyagokat (glicerint, hűsítő, összehúzó, takaró, hámlasztó szereket stb.) kevernek. Forrás: Révai lexikon.

²¹⁰ Fuszekli: zokni régiesen

25-én A kis paplant gépen kezdtem varrni, de bizony délután mind ki kellett fejteni, mi elég munkát adott, ahhoz járult még nagy fogfájás is, bizony elég bosszús voltam, hogy az egész napot olyan hiábavaló dologgal töltöttem, este a fogfájás kissé szűnt, de az arcom dagadt meg.

26-án Éjjel az arcom még jobban megdagadt, úgy hogy reggelizni is alig tudtam, - később a fejem is nagyon kezdett fájni, nem is dolgoztam semmi kézi munkát, örültem, ha csendesen lehetek, délután a díványon feküdtem, igen fájt az arcom, de a fejem még jobban, este is előbb feküdtem le a szokottnál, Mócimat is csak az ágyban mosdattam meg.

27-én Éjjel is igen nagy fejfájásom volt, az arcom kissé lohadt, a fogam sem fájt nagyon, délután elő vettem a paplan varrást, de nem sokra haladtam, este felé eljött Vilma, nagyon megörültem neki, mert Bélám sem volt hon, Oláh patakra ment szénát venni, hát hogy egyedül voltam jól esett Vilmával el beszélgetni, megkínáltam őt a Danitól kapott kitűnően jó déli gyümölcscsel, datolya, füge, narancs, igen jó szőlővel, - egy órai időzés után haza ment, - Bélám csak 9 órakor jött haza, mert Oláhpatakról 6 órakor jöttek Bélával, hanem megállottak Detvay előtt hol 9-ig borozgattak.

28-án Éjjel megint nagyon rosszul éreztem magam, igen fájt az arcom s a foghúsom, egész éjjel aludni sem tudtam reggel néztem hát meg volt az igen gyűlve, s úgy megdagadva, hogy három fogam ki se látszott, 10 órakor kifakadt, a nagy fájdalom is szűnt, nappal még meggyült néhányszor, egy egy kicsit, délután megint a paplanon varrtam, este műkedvelői színi előadás volt, mi bizony egyikre sem mentünk, leginkább azért mert a fogam fájt.

Márczius hó 1886.

1-én A paplanvarrással foglalkoztam, - kis Mócikám már szépen jár, egész egyedül háromszor is körül megy az asztalnál, én Mamáéknak bornyú és marhahúst pakoltam el is küldöttük.

2-án A paplankát bevégeztem le vettem a rámáról, szépen kikefélve el is tettem. - Bélám estefelé a hámorba ment egy beteghez.

3-án Mócikámnak süteményt készítettem, s magunknak is kétfélét sütöttem, mert estére Veiszék, Czundlák és Bélákék ígérkeztek, vacsora után el is jöttek, kilenc órakor adtam be a teát, s fél 11-ig mulattak itt, mikorra ki takarítottunk mindent, s ki szellőztettük a szobát a nagy dohány füsttől egy óra volt, akkor felébredt Móczim s nem aludt el csak félőtkor reggel.

4-én Bélám a 11 órai vonattal Hanvára ment, én meg dél után a paplan rámát küldtem vissza, s kérdeztem Dobay úrékat hon lesznek e ? Vilma írt, hogy 3 órakor értünk küldik a kocsit, mely meg is érkezett s én Móczimmal elmentem, igen szívesen láttak, 6-ig elbeszélgettünk, akkor haza jöttünk ismét kocsin, mert nagy hó van.

5-én Móczimnak egy ruháját és Bélámnak két lábravalóját foldoztam meg, este az ötőrai vonattal Bélám haza jött, - vacsora után felment még Dobay úrékhoz, névjegyen tudatták velünk, hogy kis unokájuk Arady Erzsébet hirtelen meghalt, mikor Bélám haza jött mondta, hogy nagyon búsultak, igen el vannak keseredve szegények, - a kis leány difteritiszben halt meg, másfél napi betegség után.

6-án Bélám Rádovára és Felsőhajórára ment, csak este jött haza, én Móczimnak egy ingecskéjét foldoztam meg.

7-én Bélám reggel a masába ment, délután levelet írt Daninak²¹¹, én is írtam neki és Sándornak²¹² is, Apák és Lajos nevében kértem tőle alma és körteoltó gallyakat, aztán kalapomon a tollat igazgattam, mert az egér össze rongálta, kis kaszninak²¹³ a lába kiesett hát azon a lyukon jutott fel a kalapomhoz.

8-án Bélámért reggel megint kocsival jöttek a háorból, hová el is ment, s mindjárt akkor Rádovára is jöttek érte, 10 órakor oda is elment, s csak estefelé jött haza, én ruhát mostattam, reggel négy órakor eljött a két nap-számos mosni, én Maméknak s Annusnak²¹⁴ levelet írtam, délután pár percre itt volt Dobayné, Bélának szerette volna mondani, hogy a két Arady fiú jobban van, - s ép mikor lement érkezett Bélám s így vele is beszélhetett.

9-én Dél előtt a ruhát kékítette a napszámos, s aztán teregette Ilkával, én a magvakat néztem s feljegyeztem a megrendelni valót. Bélámat éjjel 1 órakor felkeltették, el is ment, 4 órakor jött vissza, a nagy és igen hideg szél miatt át fázva szegény.

10-én Reggel megint a hámorba ment Bélám, amint megebédeltünk Rádovára kellett mennie honnan csak este jött vissza, akkor felment Dobay úrékhoz, hová vacsorára hívták meg. Ákos betegen jött haza, Bélám vette gyógykezelés alá. - én a kályhát tapasztottam.

11-én Bélám megint a háorban volt reggel, én harisnyát kötöttem, és kis Malvinomra ügyeltem fel ki már egész biztosan lépked, mindig jár és szaladgál egész nap.

²¹¹ Fodor Béla testvéréről lehet szó, Fodor Dániel, akiről több adatunk nincs.

²¹² Fodor Béla testvéréről lehet szó, Fodor Sándor (1860-1887).

²¹³ Kaszni, német, láda, szekrény.

²¹⁴ Annus valószínűleg Reuss Malvin testvére Anna.

12-én A Bélám eszközeit hoztam rendbe s a könyvtárban a könyveket és a polcokat törülgettem a portól, délután a megkezdett fuszekli²¹⁵ fejelést folytattam.

13-án Az igen hideg s nagyon szeles idő után melyben Bélám is megfázott, köhög és náthás, az idő megenyhült, szélsend van és nap süt,- én harisnyát kötöttem.

14-én Vasárnap lévén dél előtt süteményt és aranygaluskát készítettem, fél 12 tökkor Keizerék tettek látogatást, dél után Piroska jött át, s itt maradt fél hétig.

15-én Bélámnak bevégeztem egy fuszekli (zokni) fejelést, s mást kezdtem meg, más három párnak lefejtettem a talpát.

16-án Reggel eljött a vasalóné, délig a ruhát vasalta, hajtogatta s mángorolták (préselték, simították), dél után Ilkával együtt vasaltak,- én kötöttem.

17-én Reggel megint eljött a vasalóné, s délig bevégezték a vasalást, én Józsinnak levelet írtam, aztán kötöttem.

18-án A fehérneműt számoltam át, és a sifonba (fiókos szekrénybe.) rendeztem, délután a harisnyákat stoppoltam, és a tányértörőket foldoztam, este Bélám névestére ment egy vasúti tiszthez, honnan éjfél után négy óraker jött haza. (egy mondatot Reuss Malvin kitörölt)

19-én A Bélám zsebkendőit javígtattam,- Bélám dél után a díványon aludt, nagyon álmos, bágyadt volt, az éjjeli fellét miatt.

20-án A zsebkendők stoppolását folytattam, mert volt 20 darabon felül javítani való, s a Móczikámra is ügyeltem, Mari a fát sightelte Ilkával.

21-én Bélámnak a második fuszekli kifejelését is bevégeztem, s hogy vasárnap lévén dél után sétálni mentem a Móczival, aztán elhívtam Pirost egy kis kávéra, ki édes örömet jött,- Bélája is itt volt, boroztak Bélámmal, kártyázás mellett, melynek pénzre csak ceruzával jegyezve folyt. Nagyon okosan és bölcsen.

22-én Mángorló ruhákat varrtam, Annusnak írtam a Sándortól kapott oltó gallyak végett, és Kunztól paplan kelme mintákat kértem.

23-án Az ágyneműt ki hordtuk szellőzés és porozás végett, a nagy szobában a képeket leszedtem, faltól minden bútordarabot elhúztunk, s alaposan ki separtunk leporoltuk a portól.

24-én Ilka a nagy szobát súrolta a skatulyákat rendeztem s aztán kötöttem,- dél után Béla eljött Bélámért, s együtt mentek le Endrődyhez, csak esti fél hétkor jött haza Bélám, már akkor kocsi várta őt, hogy a hámorba vigye, épp felült a kocsira, mikor egy küldönc azzal jött, hogy az oly hosszasan súlyos beteg meg halt, így Bélám nem ment el.

25-én Ünnepe volt, dél után, Bélám Oláh patakra ment, én meg a nagy temetést néztem az ablakon át, egy fiatal-ember temetése volt, temérdek nép kísérte a temetőbe, a tavitai kar is énekelt, s két pap végezte a szertartást, három óra után Dobay úrékhoz mentem, honnan csak fél hétkor jöttem haza.

26-án Dél előtt egy süveg cukrot vágtam fel, két kilót portöröttem,- még a szoba zsurlásakor kis Malvinom megfázott, nagy náthája van, köhög szegényke.

27-én Móczimnak süteményt készítettem, tíz óraker Bélám azzal jött haza, hogy Nagyapa itt van, tizenegy óraker is jött Bélával, nagyon szívesen elbeszélgettünk fél óra hosszúra, dél után eljöttek Nagyapa s Béla, estig kártyáztak, öt óraker jó tormás füstölt kolbászt hoztam az asztalra, melyet igen jó ízűen el is fogyasztottak, én vászonra s a magvakra a megrendelést írtam meg.

28-án Vasárnap volt, Bélám dél után Oláh patakra ment Dobay úrékkal, én a harmadik fuszeklinek a fejelését végeztem be, és aztán Móczim napernyőjét kezdtem bevonni arasz vászonnal, szélére kék satin széles pántot varrtam.

29-én A napernyőt összeállítottam, mely elég jól sikerült, a kék pánttal s fent kék karikával csinosan néz ki.

30-án Bélámat este Dobayné békacombra hívta meg, hová szívesen el is ment, s haza jöve nem győzte eléggé dicsérni mily kitűnően jó volt a béka comb.

30-án Moczimnak egy harisnyát kezdtem kötni, rövid időre be megyen Bélám Rozsnyóra, s vesz neki cipőcskét, mert még eddig mindig mezítlábaskodott a kis lelkem.

31-én kötöttem s az „Ország Világ” szépirodalmi lapból olvasgattam.

Április hó

1-én Bélám Ózdra ment, Pistáékat meglátogatni, kiket már rég nem látott, onnan más nap Hanvára himlőt óltani még Hanvaynének is. Délután Pirossal a papnéhoz mentünk, hol az ott lévők kivételével, más mindenkit meg-rostáltak, én bizony nem a legjobban éreztem magam körükben, s el is jöttem még hat óra előtt.

2-án A kis harisnyát bevégeztem s mást kezdtem. Bélám az éji vonattal jött haza, 11-ig én is fel voltam vártam őt, már azt hittem, hogy nem jön csak más nap, mert fél tizenegykor kellett volna haza jönnie, épen lefeküdtem, mikor megérkezett, mondta, hogy a vonat késett, sokat beszélt Bellánéről, dicsérte két fiúkat, hogy egészséges s jól szoktatott két gyerek.

²¹⁵ Fuszekli a bokán felül érő, zoknitartóval a lábhoz erősített rövid harisnya.

3-án Kötöttem és olvastam, Móczinak a harmadik zápfoga vágódott át baloldalt az alsó szemfoga helyén is igen duzzadt a foghús, de még fogat nem látni.

4-én Vasárnap volt, de én nem mentem sehová, itt sem volt semmi, olvasgattam és kötöttem, három órákor Bélám Dobayékhoz ment, este vártam őt a vacsorával 8-ig de bizony nem jött el, aztán a Móczimat altattam el, s fél tízig vártam Bélámat, ki csak tíz órákor jött haza.

5-én A szokott házi teendőmet végezve a vásznat s pamutot néztem át, mely szombaton érkezett Kunztól, 50 ffrt árát rendeltem volt, mindent pontosan kaptam meg, csak Bélám lábravalójára a vászon bizonyosan tévedésből, egy számmal vastagabb, melyet becserélés végett visszaküldtük.

Megjegyzés: Az 1886-as napló itt véget ért, még egy napló maradt meg, ez 1886. szeptember 1-én kezdődik, így hiányzik az 1886. április 6. és augusztus 31. közötti időszak. Ez a következő napló terjedelmesebb, tartalmazza 1886. szeptember 1-től 1886. novemberig, továbbá az 1887. januártól ápriliséig terjedő időszak eseményeit, majd Fodor Béláné, Reuss Malvin megjegyzi, hogy az említett időszakban nem írt naplót és 1888. január 1-től folytatta a naplót 1888 áprilisáig. Feltételezhető, hogy 1886. április 6 és augusztus 31. között szintén nem írt naplót. Sajnos az már nem deríthető ki, hogy írt-e még naplót, mindenesetre ezt a két kötetet Nagymamám Fodor Malvin (akit a dédnagymama Malvinnak, Móczimnak hívott naplójában) 1958. körül fiának, édesapámnak Sipos Bélának átadta és Tőle került hozzám. Kiszámoltam ez időszak alatt hétszer költözködtem, de sikerült a családi iratokat megőrizni. (S. B.)

Az én naplóm 1886-ban írta Fodor Béláné.

Szeptember

1-én A rendes házi teendőkön kívül, fekete félig testhez álló ruha derékre gomblyukakat varrtam, dél után Piroshoz mentem át rövid időre.

2-án Dél előtt paprikát tettem ecetbe, s Dobayéknál voltam, d. u. Manyám vasalt ruháit igazítottam.

3-án Ócska ruhából egy derekat kezdtem varrni.

4-én A derekat megvarrtam, még gomblyuk és gomb kell rá.

5-én Vasárnap, dél előtt itt volt Kármánné, Bélával, Ilonkát dél utánra is meghittam, ki el is jött Piroskával együtt, később, Fialkáné és Aradiné jöttek uzsonnára nem akartak maradni, csak egy óra hosszat mulattak itt.

6-án A szombaton kapott, Dobaynéától kapott sok szép uborka közül 100 darabot két pohárba télire ecetbe beraktam. S a derékon a gomblyukakat varrtam ki, a cselédek a krumplit kezdték ásni.

7-én Vagy 30 uborkát besavanyítottam, s még mindig maradt vagy 35 darab. D. u. Móczi pici paplankáit stoppoltam, és 2 ½ kilo cukrot vágtam fel.

8-án egy szoknyámra fodrot varrtam, és az egész ruhát kivasaltam, Móczimnak harisnyát kezdtem kötni, estefelé Dobayékhoz mentem Manyukával.

9-én Fuszekli és harisnyákat stoppoltam, este a postáról Bélám azon szomorú és megható hírrel jött, hogy Gyuláné Budapesten Orient szálloda első emeleti ablakából lezuhant. Gyula egy hónappal ezelőtt mint beteges nejét Budapestre vitte s ott az orvosnak gyógyszerelés végett át adta, most 8-án érte ment, s ugyan az nap valószínűleg sok betegeskedése miatt öngyilkossági szándékból ugrott le, más nap 9-én a Rókus kórházban meghalt, szegény asszony, én nekem van fogalmam arról mennyit szenvedett, mert lány koromban többször hosszabb időnkig voltam nálok, s képzelődő rossz betegsége nem csak rá nézve de környezetére is igen ki nos, fárasztó volt. Vasárnap 12-én lesz a temetése, melyre Bélám is megyen Terray Bélával.

10-én Az ingeimet szedtem elő javítás végett, háromnak az úját fejtettem ki, újat kell varnom, Ilka a krumplit kiásta.

11-én Bélám Rédiván és Felső Sajón volt, én az ingeimet stoppoltam s új gombokat varrtam fel, délután át mentem Piroshoz a Gyulánénak kötött koszorút néztem meg mely szépen sikerült, élő virágokból.

12-én Bélám reggel a 6 órai vonattal indult Süvetére az öngyilkossá lett szegény Gyuláné temetésére, este a 10 órai vonattal jött haza, én három ingre való újat varrtam. Vasárnap lévén estefelé el jött Keiczerné 1 ½ óra hosszat beszélgettünk.

13-án Az ingeimet rendbe hoztam, véka krumplit vettünk 35 krjával.

14-én Délutánra Dobayékat vártam, egyet most készítettem az uzsonnához, de bizony nem tudom mi ok miatt nem jöttek el, estefelé a paradicsom alma ágait szedtük le Bélámmal, hogy a gyümölcse jobban éredjen. Ilka 24 inget mosott ki Bélámnak.

15-én Dél előtt paprikát tettem ecetbe, és a savanyított uborkát át mostam, meg tisztítottam a penésztől, délután uzsonnára itt volt Vilma, Piroska és Langné.

16-án Délig Manyámnak a fehér ruhácskáját vasaltam, d. u. eljött Piros értem és együtt mentünk Dobayékhoz. Később Bélám is feljött, fél hétkor jöttünk haza. A kis Malvinom most szept. 16-án múlt két éves.

17-én Vörös elasztisból harisnyakötőt varrtam magamnak, és csipkét horgoltam egy gallérkára Manyinak.

18-án Reggel nagy dér volt ez ősszel először, a kertben minden megfagyott. Én Manyámnak két gallérkára csipkét horgoltam.

19-én Manyira már téli ruhát adtam, mert hideg van, egy tavalyi ruháját igazítottam, csipkét horgoltam még egy gallérra, s egyet meg is varrtam. Vasárnap lévén, dél utánra Piros jött el, a két Béla Dobayékhoz ment vizset játszani, mert Fialka volt itt Vilmáért jött.

20-án Bélám a 11 órai vonattal Ráhóra ment. Én három gallérkát varrtam meg Magamnak, s Annusnak levelet írtam.

21-én Mamáéknak levelet írtam, s egy paplant kezdtem bevonni bordeaux satinnal, a kelmét rá férceltem. Bélám este a 10 órai vonattal jött haza Ráhoról.

22-én Bélám Oláhpatakon volt Tavasynál, ki miatt konzíliumot tartottak. Én a paplant rámára varrtam, s kifesztettem és varrni is kezdtem. Bécsbe három kereskedőnek minta végett írtam, Manyimnak ruhára valót hozatok.

23-án Nagy mosás volt, én a paplanon varrtam egy keveset.

24-én A ruhát teregették délig, én a paplan szélét bevégeztem s a közepét vonaloztam meg koczkákra és kezdtem varrni, este Manyimnak bevégeztem a harisnyáját.

25-én A paplan varrását bevégeztem, a szélén nagy sík körül, közepe srég koczkákkal van varrva, elége jól sikerült. Olyan hideg van már, hogy be kellett fűteni, a szobában 11 fok volt a meleg.

26-án Esküvőnk napja. Bélám Hanvára ment este a 10 órai vonattal jött vissza, én a nagy sifont szépen rendbe hoztam, s a kesztyűimet igazgattam meg.

27-én Paplanra fehér gyöngyház gombokat varrtam, s mindjárt lepedőt is adtam rá.

28-án Bélám Rozsnyóra ment a 11 órai vonattal jött vissza, én Manyimnak egy téli kabátkát szabtam ki.

29-én A vasalt fehérneműt át számoltam elraktam a Manyus öltönykáját összeférceltem. Ilka, Mari a fát sichelték²¹⁶ és a besztercei szilvát szedték le a kertben, két nagy kosár lett.

30-án Bélám Oláhpatakon volt, pedig ő maga is nagyon rosszul érezte magát, gyomorrontástól vagy megfázástól igen fáj a hasa és gyomra, estefelé kissé szűnt a fájás, én a Manyus öltönykáját varrtam össze a gépen, s egy malacot tisztítottam.

Október hó 1886

1-én Keveset varrtam, a kertbe mentünk Bélámmal, hol a még megmaradt zöldséget és kevés szilvát nézegettük.

2-án Uborkát mind az ott pohárban rendbe hoztam, kettőre más ecetet öntöttem, azután szilvát tettem el. Kis ferslángba hamu közé 490 darab ment belé.

3-án Bélám Tardonára ment a 6 órai vonattal, én az író asztal fiókjait szedtem rendbe, aztán Manyám három ruhájára és vásznára megrendelést írtam Kunznak.

4-én Egy 10 kilós süveg cukrot vágtam fel 2 és fél kilót porcukornak törtem, aztán egy kis pohár szilvalekvárt főztem, a jó édes tardonai szilvából és a Mamáéktól kapott őszi barackokat főztem be mely 3 pohárral lett tele, a testvérek virág oltványt küldtek 6 cserépbe oltatni belőle. – estefelé itt volt Piros. Bélám a 10 órai vonattal jött haza Tardonáról, hol mindnyájan egészségesek, szüreteltek Bélámmal együtt.- ki hozott is jó édes szőlőt.

5-én A szőlőt spárgára kötöttem és felaggattam egy kis pálcára, dél után Bélám fekete nadrágját igazítottam, s bepakoltam a bőröndbe 4-5 napra való ruhát, fehérneműt, mert Baranya Selyére készül menni, hová kinevezték uradalmi orvosnak.

6-án Bélám a 6 órai vonattal Baranya Selyére ment, a lakást és vidéket megtekinteni, s aztán határozott választ ad elfogadja e vagy nem az állomást, csak 9-10-én várom vissza.

Én a Manyus öltönykéjének a varrásába kezdtem már egyszer, mert a múlt napokban nem volt időm hozzá, szerencsém, hogy oly hosszú s igen szép őszi van, egész nyári meleg van napközbe.

7-én Margit túrót hozott, azt gyúrtam át, s egy pohárba és bögrébe tettem el, a Manyus öltönykáját bevégeztem valahára, jól áll neki.

8-án Manyámnak egy fehér alsó-derekat szabtam s meg varrtam, Ilka a mi fehérneműnket mosta.

9-én Egy más ugyan olyan alsóderekat varrtam még Móczimnak, s egy ingecskéjére a hosszú szűk újat kisebbre igazítottam. Jó Bélámat vártam, az esti s éjjeli vonathoz is kiküldtem (a lányt), magam is fel voltam féltizenketőig vártam nagyon, de bizony a lány azzal jött, hogy a vonattal senki sem érkezett.- este Manyusnak egy pár harisnyáját végeztem be, s egy mást kezdtem.

10-én Manyusnak egy piros barchet ruhácskáját szabtam ki, s varrtam össze, a ruhára valót Kuncztól hozattam, három ruhára, 26 méter pelenka vásznat és két gumi betétet, mindent minta és számok szerint pontosan küldött. Bélám az éjjeli vonattal haza érkezett Baranya Selyéről, még eddig nem határozta el magát, ha oly nagyon messze nem lenne, úgy mennénk, mert a jövedelem több volna, mint itt van, de Mamáéktól való távolság miatt is alig ha megyünk.

²¹⁶ Sihtol, slihtol, német, tűzifát raktározás végett rendben felrak.

11-én A Bélám ruháit pakoltam ki s raktam el, aztán egy malacot tisztítottam, s Bélámnak kesztyűjét varrogattam meg.

12-én Annuséktól szőlőt kaptunk egy nagy kosárral 10 kilót, bizony kissé meg volt törve, majd egész nap meg tartott az összetört és romlani kezdő szemeket a fűtőkről lenyirkálni, aztán fonatra kötözve három kis párnára aggattam a szőlőt.

13. A Manyus ruhácskájára varrtam, d. u. elmentem Piroshoz kissé beszélgetni, 5 után jöttem haza.

14-én A Móczim ruháját megvarrtam még az úját kell díszíteni.

15-én A ruhácska úját feldíszítettem, most már készen van, jól áll Manyusnak, csak kissé bő derékba még igazítani kell rajta, d. u. eljött Piros rövid időre, minap kis nadrág mintát kértem tőle azt hozta el Vizingernétől.

16-án Manyusnak egy bugyogót szabtam ki s varrtam össze, a gépen igen nehéz volt varrni, azt tisztogattam s olajoztam.

17-én Selyére való menetellel még sehogy sem vagyunk, nem bírjuk magunkat elhatározni, menjünk vagy itt maradjunk, én magam sem tudom, hogy szeretném jobban oly rossz már, hogy annyi idő óta bizonytalanságban vagyunk. Manyusnak én a nadrágocskáját megvarrtam, csipkét is kezdtem horgolni, mit az aljára varrok fel.

18-án Csipkét horgoltam cakkos zsinórkából, mind a két szára készen lett. Az eddig gyönyörű meleg napos időjárás esős nedves kellemetlen lett, hideg még nincsen csak reggelenként hűvös a levegő.

19-én A nadrágra felvarrtam a csipkét, és a harisnyatartót igazítottam elasztisból.

20-án Egy kis alsó szoknyát varrtam Manyusnak barna csíkos barchetből, s három kis ingecskét szabtam ki, Manyukával is többet foglalkoztam, mint máskor, mert nagyon meg van fázva, náthás és igen köhög szegény, éjjel is többet fel volt, mint aludt.

21-én Manyuka már nem köhög annyira, éjjel is jól aludt, én a csepp szoknya a pántjára hat gomblyukat varrtam, s egy kis ingecskét kezdtem.

22-én Egy kis inget megvarrtam, s mást kezdtem. Végre arra határoztuk magunkat, hogy elmegyünk Baranya Selyére, Bélám már megmondta Béláéknak is, kik nagyon meg voltak lepve, s szörnyülködtek a felett.

23-án A pelenkákat szabtam szét, s a szegést hajtottam be 12 - től, a második kis inget is megvarrtam.

24-én Baranya Selyén folytatom a napló írását 1886. november 14-én.

Október 24-én Vasárnap lévén még Dobsinán voltunk, s még mindig nem mondtuk ki biztosan maradunk e Dobsinán vagy megyünk Selyére ? Az öt órai vonattal Larszelkát vártuk, ki meg is érkezett baj nélkül, s mondta, hogy Mamáék is egészségesek, csak nagyon búsulnak a miatt, ha mi Selyére mennénk.

Okt. 25-én Hétfőn hozzá láttunk a pakoláshoz, 9 órakor Piroška is átjött segíteni. Bélám asztalost hívatott, ki a bútort gyékénybe pakolta,- délben egy körlevél érkezett, melyet Bélám olvasva tudomásul vette, hogy a rimaszombati járás körorvosi állomás üresedésben van, Bélámnak a nagy távolság s megválás úgy a rokonoknak valamint a jó barátoknak s ösmörösök miatt nem igen volt kedve Selyére menni, különösen ha Rimaszombatba is kapna állást, azért össze szedte magát s még a déli vonattal le ment Hannára,- mi pakoltunk, úgy volt hogy este Bélám haza jön, de később sürgőnyt vettem tőle, hogy csak szerdán az éjjeli vonattal jön, én azért végeztem a búcsú látogatásokat, hétfőn, kedden, szerdán bepakoltunk mindent, úgy mi, valamint az asztalosok is, búcsúzni a néhány ismerős családtól szerdán d. e. voltam, mert úgy készültünk, hogy csütörtökön reggel a fél hat órai vonattal Cornel a kis Malvin és én Tardonára megyünk, míg Bélám a bútort feladja. Szerdán éjjel a 11 órai vonattal Bélám megérkezett, s mondta, hogy úgy látszik szombaton a megválasztása biztos, de a fizetés oly kevés, hogy aligha megyünk oda.

Okt. 28-án reggel csakugyan elindultunk Tardonára, Bélám Dobsinán maradt, a bútort fel nem adta csütörtökön mint azt előbb szándéka volt, hanem elment Szombatba lakást nézni, mit ha kedvére valót talál el is megyünk oda, de bizony lakást csak a város szélén 3-400 forint évi bérlettel vagy a városban két csepp szobával talált s így sok pénzért, kényelmetlen lakást kivenni nem akart, vissza jött Dobsinára, s fel adta a bútort Selyére, aztán Ő is Tardonára jött, csütörtökön érkezett, s szombaton reggel már ment Hanvára búcsúzni, aztán Szent Lőrincre a bútort át venni, úgy egyeztünk meg, hogy én a kis Malvin s Cornelkával kedden indulunk. Tardonán másfél heti időzésem alatt Manyusnak egy ruhácskát 4 kis bugyogót varrtunk meg, egy kis harisnyát kötöttem, s levelet írtam Annusnak, Bellának, Pirošnak, Gusztinak és Józsinnak, Józsi ki épp akkor Dédesben volt a levelemet még ott átvette, s olvasva azt hogy oly meszére megyünk lakni, s még Tardonán vagyok össze szedte magát és eljött Mamáékhoz, nagyon megörültünk neki mindnyájan mert már igen régen láttuk ez előtt ő is úgy látszik jól érezte magát körünkben, más nap azaz kedden reggel el búcsúzott szegény és pedig úgy, hogy ki tudja mikor vagy jön e még valaha Tardonára, mert a gyógytárát valószínűleg eladta. Kedden délben mi is búcsút vettünk jó Szüleink s testvérinktől s elindultunk a nagy útra, Miskolcz felé menve, este Budapestre értünk, hol Dani várt minket, ki át vezetett a szállodába, hol 11-ig elbeszélgettünk, aztán el. Búcsúzva Dani elment s mi lefeküdtünk, hogy reggel idejében felkeljünk s le ne késsünk a Szent Lőrinczre menő vonatról. Budapestről szerencsésen elindultunk, s fél ötkor érkezünk Szent Lőrinczre, hol Béláka várt reánk, el is indultunk mindjárt az értünk jött két kocsin s harmadfél óra alatt Selyére az új otthonba érkezünk meg.

November 11-től 18-ig. Csütörtöki napon hozzálátunk mindjárt a kipakoláshoz, mert főznünk sem volt miben, aztán rendezkedtünk, először a háló szobát, konyhát, a két szobát, vendég és kis szobákat, elég nagy bajjal ment, míg minden tárgynak jó helyet találtunk, ma már hála Istennek csak a speiz (spájz, kamra) rendezése van hátra, lassan majd csak meg lesz az is.

19-én A speizt rendeztük, de hideg volt félben kellett hagyni, Bélámat Hanvay itt is felkereste levelével, melyben kéri küldené be pályázatát Szombatba, Bélám meg is tette, mert még mindig innen nagy kedve van Rimaszombatba menni járási orvosnak, s ha megválasztják ami majdnem bizonyos, úgy még talán tavaszig újra hurcolkodnunk kellene.

20-án A speiz rendbe van, csak az ablakokat kell még mosni, d. u. már varrtunk is pelenkát szegtünk Cornellal. 21-én Bélám születése napja, 40 éves már az én jó Bélám. Dél előtt látogatásokat tettünk a Mare tisztartónál, Müller erdőmesternél, Keiczner pénztárnoknál, Tiborecz ispánnál, Uvira gyógyszerésznél, mindenütt igen szívesen láttak, s fogadtak. Délután sokat kellett a kis Malvinnal lenni, mert néhány nap óta gyengélkedő, két napja mindig nagy láza volt.

22-én jan. 1-ig. Manyussal és a házi teendőkkal többnyire magunk bajoskodva, mert vagy cseléd nélkül egy kislánnyal, vagy olyan rosszal, hogy nem boldogultunk vele, ha egy kis időm volt varrni, egy háló réklit varrtam meg dec. 5-ig, ugyanakkor December hó 5-én vasárnap reggel 8 órakor született a kis Bélám, szegény Cornelnak gondja és baja még inkább meggyűlött, szerencsére még az nap egy szakácsnét fogadtunk, így aztán könnyebben boldogult Nelike. Többnyire magunkban voltunk, Bélámhoz vagy hoztak beteget, vagy vitték át falura, este mindig a Casinóba ment honnan este 7-8 órakor jött haza vacsorálni, vagy hívva volt a tisztartókéhoz, honnan csak éjfél után jött vissza. Karácsonyra Manyusnak fácskát is készítettünk, de különben csak a két gyerkőc mulattatásával telt az ünnepünk. Bélusom az ő év utolsó napján lett megkeresztelve, Béla, János, Adolf nevet kapott, kereszt anyja Anáka, kereszt atyjának szegény kedves Sándorkánk lett beírva, akkor még távolról sem gondoltuk, hogy ily hamar elveszítjük, a drága felejthetetlen sógorkám, a keresztelés után harmad napra már nem élt a kedves jó lélek.²¹⁷

Január 1887.

1-én Új év napja, semmi nevezetes nem történt, Cornel és Én csendességben töltöttük, én csipkét horgoltam, s a kis Bélámmal foglalkoztam, Cornel olvasgatott, és Bélám tisztartókénál volt ebéden, honnan csak estefelé jött haza, s nem sokára ismét elment a casinóba, hová minden este megyen, 7 órakor jön vissza akkor vacsoráltunk. Vasárnap megint magunk voltunk, én Bélámnak egy nyakkendőjét igazgattam, Cornel csipkét horgolt és olvasott. Manyusnak 6 ingecskét szabtam sifonból, Cornelnak a feje és torka fájt.

2-án felejthetetlen Sándorkánk akkor tért örök nyugalomra.

4-én A kis Béla egész nap alig aludt valamit, többnyire vele kellett lennem, 6 ingujjat szabtam.

5-én Manya ingecskéjét kezdtem varrni, most minden nap havazik, már oly nagy a hó, jó szánút van, mi ugyan még eddig nem élvezhettük.

6-án Mamáéknak levelet írtam és Manyusnak egy ingecskéjét varrtam meg.

7-én A Karácsony fácskából 5 haburát készítettem, faragtam. Manyus ingére gombot s gomblyukat varrtam. Cornel egy könyvet kezdett felolvasni Jókaitól a „szegény gazdagok” című regényt.

8-án Amikor egy kis időm volt a gyerekektől, varrtam, de biz nem sokra haladtam.

9-én Varrtam s az ágyakat húztuk tisztába Cornellal.

10-én Esti postával levelet kaptunk Hanvay Zoltán úrtól, ki tudatja Bélámmal, hogy pályázata folytán kinevezték őt Rimaszombatban járás orvosnak. Tehát ismét hurcolkodhattunk, és pedig még e hónapban, bizony hosszú utat kell tennünk télnek idején két csepp gyermekkel, csak megsegítene a jó Isten szerencsésen oda jutnunk.

11-én Délig ruhát számoltam össze, délből két mosóné jött mosni, dél után a második ingecskét végeztem el.

Január hó 1887

12-én Este felé Bélám a városból jött haza, sírt szegény amint az ajtón belépett, én előbb gondoltam, hogy tréfából tesz úgy, - de a mint egy levelet nyújtott felém magam is úgy elszédültem, hogy majd leestem, - olvasva a levelet, mit Dani írt s melyben azon leírhatatlan szívű esetről tudósít minket, hogy forrón szeretett szegény sógorom Sándornak már csak kedves emléke maradt számunkra, ő szegény felejthetetlen Sándorkánk még e hó 2-án jobb létre szenderült, itt hagyta elaggott Szüleit, s őt igazán szerető rokonait és testvéreit, - a legszebb korban lévő, kedves szeretetre méltó fiatal ember, az ott uralkodó tífuszt ő is megkapta, Dec. elején már maga írta, hogy jobban érzi magát, s ágyból is felkelhet rövid időre, Dec. közepén Apa írta, hogy Sándor kissé rosszabbul érzi magát, de azóta semmi tudósítást nem kapva azt hittük már rég túl van a bajon, s jó egészségnak örvend most már, - és ő szegény jó Sándorkánk mindég rosszabbul volt és meg is halt. Béke és áldás legyen drága emlékének!

---

²¹⁷ Fodor Sándor (Fodor Béla testvére) ezek szerint 1888 jan. 2-án hunyt el.

13-án Bélámat az édes testvére halálának híre nagyon lesújtotta, olyan levert, választhatatlan volt este szegény nem bírt megnyugodni, reggel 6 órakor elindult Mélykútra jó Szüleikhez²¹⁸, kik most a legnagyobb zavarban vannak, nem tudják mitévők legyenek, egyedül nem maradhatnak, s így alig ha nem Dani leköszön hivataláról Budapesten, s talán ő marad szegény öreg Szüleinél. Bélámat csak hétfőn 16-án várom haza, ha akkor is jöhetni fog már.

14-én Manyusnak az ötödik ingecskét végeztem be.

15-én Vasárnap, Cornelka egy süveg czukrot vágott fel, én pántokat szabtam, szegélyt varrok bel öle ruha derék nyak és ujjá dísznek.

26-án Bélámtól sürgőnyt kaptam, hogy kedden dél előtt jön haza Mélykútról, én varrtam már készen van Manyusnak mind a 6 ingecskéje, Cornel 3 méter pique²¹⁹ barchetet²²⁰ vett Manyának bugyogójára.

17-én Bélámat vártam, gondoltam, hogy 10 órakor hon lesz, de bizony nem jött meg délben sem, egész estig is hiába vártam oly nagyon nehezen éjjel is többe fel voltam, mint aludtam a nagy nyugtalanság miatt, hogy Bélám a kitűzött időn nem jött, le nem írhatom, mennyire nyugtalanít késése, nem tudok mit gondolni mi lehet elmara-dásának oka. Istenem! csaknem történt talán valami baja az én forrón szeretett Bélámnak!

18-án Reggel a tisztartó névjegyén tudósított, hogy a Bélámért küldött kocsí még nem jött vissza, talán azt Bélám sürgőnyileg visszatartotta, biztatott, hogy hiszen nem történhetett neki semmi baja, ne aggódjam annyira miatta s írja nagyon valószínű, hogy délben haza lesz. Különben sem volt mit tennem, mint várni és várni türel-mesen a legnagyobb aggodalmak között, a dél is megérkezett de nem az én Bélám, minden kocsí zörgést figye-lemmel hallgattam s lestem nem e ez jön már, míg végre fél kettőkor nagy örömeinkre megérkezett Bélánk, nagyon átfázva ugyan, de eddig rossz következménye nincsen, talán csak nem is lesz. A kitűzött időnél azért nem maradt tovább, mert este a Dunán át nem jöttek a kompon, úgy volt, hogy reggel mennek át, akkor meg nagy jég zajlás volt, nem jöhettek, úgy aztán Bélám öt útítársával együtt ladikon jött át a Dunán, bizony veszé-lyes út, de megsegítette őket a jó Isten, baj nélkül haza jönni, - sokat beszélt Mamáékról, Daniról és szegény felejthetetlen Sándorkáról, mint mondják leginkább a korai felkelésnek lett az áldozata, hiszen egy héttel a halála előtt vagyis karácsonyi ünnepekben még felöltözött, mi több zongorán is játszott, mint mondta egész jól érzi már magát.

19-én A két gyerkővel kellett lennünk, itt volt a vasalóné is mángorolt s vasalt, én Manyának négy bugyogót szabtam ki s kezdtem varrni.

20-án Egy bugyogót megvarrtam, Cornel azokra horgol rá, Bélámat a Vörösi pusztára vitték, honnan csak este-felé jött vissza ott ebédelt.

21-én A második bugyogót is bevégeztem, a kettőt eltettem, már talán csak Tardonán varjuk meg, mert ma már hozzá látunk a pakoláshoz, egy ferslágot telepakoltunk skatulyákkal egyet üveg és poharakkal, elhatároztuk, hogy csütörtökön indulunk Selyéről, Pécsen hálunk, Budapestre pénteken érünk, hol megszállunk, és szombaton este már Tardonán leszünk, ha a jó Isten is úgy akarja.

22-én Pakoltuk az íróasztalfiókokat és éji szekrényekből ferslágba téve tele pakoltuk aprólékos holmival.

23-án Vasárnap, de azért a felsőruhákat és fehérneműt elpakoltuk, Bélámat a tisztartó meghívta ebédre hová el is ment.

24-én A befőtteket s uborkát spczerét, valamint a lámpa harangokat, üvegeket és márvány plantikat az éji szek-rényekről pakoltuk el. Bélám estefelé haza jöve levelet hozott Mamától melyben azon meglepő, ha bár egészen természetes hírt közöl velünk, hogy Hermint Kökényesdy nőül akarja venni, - Mamáék még választ nem adtak, de én nagyon hiszem, hogy ha Herminnek kifogása nem lesz ellene úgy hozzá adják, adná a jó Isten ha e házasság csak ugyan létre jön, hogy Hermin boldog szerencsés és megelégedett lenne.

Rimaszombatban folytatom a napló írását 1887. Február hó 18-án.

Sellyén január 25-től 26-ig mindent bepakoltunk. Szerdán dél előtt a búcsulátogatásokat tettem a tisztelnél, mindenütt igen sajnálkoztak elmenetelünk felett. Bélámat már ösmerték és nagyon megszerették volt.

Január 27-én indultunk reggel 8 órakor a két kis gyerkővel a nagy útra, Bélám lekísért minket Szent Lőrinczre az állomásra, bizony 4 óra hosszat mentünk, szerencsénkre fedett hintónk volt, nem érte annyira a gyerekeket a csípős hideg és szeles reggeli levegő. Budapestig I. osztályú jegyet váltott nekünk Bélám, mert a II. osztályú

²¹⁸ Fodor Béla és felesége Tister Rozália ezek szerint 1887-ben Mélykúton laktak.

²¹⁹ Piqué francia szó jelentése: (franc., ejtsd: piké), pamutszövet, melynek felszíne olyan, mintha varrógéppel mintásan le volna tűzve. Készítéséhez az alapszövetet alkotó lánc- és vetülékfonalon kívül még egy pótléklánc szükséges, amelyet az alapszövetbe csak helyenként kötnek le, s ez a szövet fonákján szabadon lóg. Szövésnél a pótlékláncot erősebben feszítik, miért is ez szövés után jobban húzódik össze, mint az alapszövet fonalai s a felette levő alapszövetet duzzasztja. A pótlék-lánc szabad részeinek lekötésére pótlékvetüléket is használnak, sőt az utóbbit néha borzósítják (bogácsóják) is, mely esetben a piqué -barchetet nyerik.

²²⁰ barchet: flanelhoz hasonló, azonos rendeltetésű, annál nehezebb, egyik oldalán bolyhozott pamutszövet.

kupékat nagyon hanyagul fűtik,- Budapestre esti fél kilenczkor értünk, hol Dani várt reánk az állomáson,- legközelebbi szállodába vezetett, hol 11-ig elbeszélgettünk, szegény Dani annyira bánatos volt felejthetetlen öccse Sándorkánk halála miatt, hogy alig tudott beszélni is a sírás miatt.

Január 28-án Szerencsésen elindultunk reggel 7 órakor Miskolcz felé menve Vadrára, hová baj nélkül megérkeztünk a két kis gyermekkel, - az állomáson Hermin és Mariska várt reánk, két kocsival jöttek értünk, - Herminnek még mindjárt Vadrán gratulálni akartam, de ő azt mondta, hogy az még hamar lenne, miután nem egészen biztos, de hogy kárba ne vesszen az egybefűzött sok szép gondolatom, mondjam el azt Mariskának, kit Baráth János megkért, s oda is lett ígérve,- engem az annyira meglepett, hogy hinni sem akartam, csak midőn haza érve Mamáék is bizonyították, de még leginkább Baráth, ki ott volt, s a leg szeretetre méltóbban fogatta vissza jött aráját Mariskát.

Január 29-től február 18-ig.

Dél előtt mint rendesen mindennap 9 órakor eljött Baráth, s csak 12 órakor ment haza, 1 kor már megint jött s esti 6 kor ment vacsorára, utána 7 kor Kökényesdyvel jött s kártyáztunk vagy beszélgettünk 10 ig fél 11 ig.

Január 30-án

Hosszú gondolkodás után végre Hermin oda ígérkezett Kökényesdynek,- egy hétre az után a két boldog vőlegény be ment Miskolczra jegygyűrűt csináltatni, honnan haza felé jöve Bélámat találták elő, ki szegény gyalog indult Barczikáról Tardonára, mi csak más napra vártuk őt, azért nem küldtünk érte. Mondta volt Bélám, hogy lakásunk van Szombatban, de csak April 24 től, addig egy másik lakásban leszünk, hol ismét csak April 10 ig maradhatunk.

Február hó 887

Mert azon túlra ki van adva. Bélám vasárnap járt Tardonára s kedden ment vissza úgy, hogy szombaton mi is induljunk. A Tardonán töltött két hét kellemesen telt el, többnyire ott volt Baráth ki Manyával sokat játszott, foglalkozott,- én Manyának egy bugyogót s egy sötét lila ruháskát varrtam, az utóbbi napokban, már vászon és sifon érkezett, ha gyermeköktől hozzá juthattam én is segítettam varrni a két mennyasszonynak.

Február hó 887.

13-án a kitűzött időn: készültünk, hogy délben elindulunk, hanem 10 órakor beállítottak Almássyék,- tehát, hogy velők hosszabb ideig lehessenek, ott maradtam. Annusék mivel gyermeköiket otthon hagyták 3 órakor már elmentek.

14-én délben én Cornelkával s a két gyermekkel útnak indultunk, s baj nélkül megérkeztünk Rimaszombatba, az állomáson várt Bélám reánk s igen igen örült megérkezésünk felett.

15-én Legelőször a konyha edényt szedtük elő a ferslágakból²²¹

Február hó 887

Azután a porzellánt, speczereit szóval a nélkülözhetetlen tárgyakat

16-17 én Szintén a két gyermekkel s a kipakolással voltunk elfoglalva,- Manyus még Tardonán meghűtötte magát, nagy náthát kapott, mely az utazás után még inkább fokozódott.

18-án Cornellel elmentünk Marinak ruhára valót venni, tű, cérna, pamut és sok más aprólékos dolgokat mellyel Mama bevásárlás végett bízott meg.

Február hó 887

19-én Cornel még kötőnek valót, halháját, ráfott²²² s más egyebeket vásárolt.-

20-án Mamától levelet kaptunk, melyben írja, hogy Cornelt 21-én fogja várni a kocsi Vadrán,- hát össze is pakolta holmiját, hogy kész legyen.

21-én Szegény Cornelnak reggeli fél nyolcz órakor indulni kellett, érzékenyen búcsúztunk,- ő azért mert sajnált itt hagyni a két gyermekkel és főzés, s más házi teendők bajoskodásával, én meg már nagyon megszoktam kedves jelenlétét, a mit és mennyit megtenni, rajtam segíteni tudott, mindent a legnagyobb készséggel, szívésséggel végzett a nálunk töltött négy hónap alatt bizony elég ki jutott a bajból, mindnyájunknak, az egymás utáni két hurcolkodással, a kis gyerekekkel roppant nagy út elég bajt és gondot adott,- hála a jó Istennek hogy így megsegített minket.- még ezen lakásban is csak a nélkülözhetetlen tárgyak vannak kipakolva, miután April 10-nél tovább nem maradhatunk, s csak Ápril 24-én mehetünk át, a három évre kivett lakásunkba.

22-én Herminnek czakkos zsinórkából párna betétnek czilhagokat kezdtem horgolni 10-et csináltam meg.

23-án Vásár van, a gyermeköknél Bélám maradt míg én nagy dézsát és kupát mentem venni, Manyusnak is hoztam játékot, melynek igen örült.

²²¹ Ferslág német szó: nagyobb láda (rendszerint gyalulatlan deszkából).

²²² Ráf: kerékabroncs, 3-4 ujjnyi széles és kb. 15 mm vastag vasabroncs, amit a kerék talpára húznak. A sín ráhúzásakor még majdnem piros meleg, hogy lehűlve annál jobban megfeszüljön a keréktalpon. Feladata a kerék erősítése és a talp hathatós védelme a kopás ellen. A nehéz társzekerek, vasas szekerek kerekei mindig vasaltak, azaz sínrel ellátottak voltak. Sőt még külön pántok is odafogták a talphoz.

24-én A cselédem még este haza ment, hogy rosszul érzi magát, s reggel el sem jött, napszámost fogadtunk, azzal bajlakodtam, nem tudom, hogy és meddig.

24-én Dél előtt éppen a konyhába voltam midőn Hanvay Mari és Erzsi jöttek minket meglátogatni, én bizony nagyon meg voltam lepve, mert távolról sem számítottam eljövetelekre, Manya a nyakamba kapaszkodott, hogy szólni is alig tudtam tőle, szerencsémre nemsokára jött Bélám, s Manya is megbarátkozott,- fél óráig időztek nálunk, nagyon kedves jó lányok,- az itteni bálban vettek részt, hol igen jól mulattak, négy napja, hogy itt vannak, s mint mondják nem bírták megállni, hogy minket meg ne látogassanak.- régen kívánnak minket ösmerni, s ha mi még eddig meg nem látogattuk őket, ők jöttek el, s nagyon hívtak mennénk el hozzájuk a nyáron. Bélám mindjárt ebéd után Nyustára ment, Klenocz és Rimabraczára is, Likén keresztül menve meglátogatta Benkárékat is, hol megvacsorált, s haza csak 3 órákor éjfél után ért, én Mamáéknak levelet írtam féltizenkettőig fel voltam, Bélámat várva.

25-én Leginkább a két gyermekkel és főzéssel foglalkoztam, a cselédem visszajött, de olyan göthös beteges asszony.

26-án Bélám Hanvára ment, Hanvayékkal, kik Ráhóról jöve csak most mennek haza.- én a piacon voltam bevásárlás végett, délután 10 csillagot horgoltam, esti 6 órákor Bélám haza jött.

27-én Vasárnap, Mamáéktól levelet kaptam, írják, hogy egészségesek, én a csillagokat összevarrogattam, és Bellának levelet írtam.

28-án Dél után két napszámos vizet hordott a rimából, ruhamosáshoz. Én 14 csillagot horgoltam, este a 6 órai vonattal Bélám Ráhóra ment.

Március hó 887

1-én Két mosóné jött, a ruhát kimosták,- egy kis leány 14 éves szolgáltatót keresett, kit megfogadtunk Manyus mellé, hamar megbarátkoztak, de a Juli mert az a neve, bizony igen ügyetlennek látszik, nem tudom, használgatjuk e valamire.

2-án A két mosóné a ruhát ki öblögette, bekékítette, s felhordta a padra, délig elvégezték, én 8 csillagot varrtam össze.

3-án A vizit szobát rendbe hoztam, az asszony felmosta én néhány csillagot varrtam össze.

4-én Piroskának levelet írtam, délután eljött Hanvay ki egy óra hosszat a legszívesebben elbeszélgetett velünk.

5-én A Juli lány annyira hasznavehetetlen volt, hogy el kellett küldeni, testvérét Hankát ki fiatalabb Julinál, azt fogadtam meg, de csak tótul beszél, nem tud magyarul. Én a heti vásárban többfélét vettem, haza jöve itt találtam Hanvayt, ki aztán Bélámmal mindjárt ment a tanfelügyelőhöz.

6-án Vasárnap volt, estefelé Treytlerékhez²²³ mentem át, egy fél óra alatt sok mindenféléről beszélgettünk, később leánya Borsodyné is eljött.

7-én Mamáéknak levelet írtam, délben eljött a vasalóné, a ruhát behajtogatta, aztán mangorolták estig.

8-án Délután háromig a mángorolt fehérneműt kivasalta, aztán én a Manya harisnyáit hoztam rendbe, s Bélám 16 ingét vasalónénak adtam, 6 krért²²⁴ vasalja darabját.

9-én Néhány csillagot varrtam össze, vasalóné az ingeket elhozta meglehetősen kivasalta. Igen szép az időjárás, Manya többnyire kint van.

10-én néhány csillagot horgoltam s a gyerkőkkal voltam.

11-én Mamától levelet kaptunk, melyben írja, hogy a két esküvő talán Május 2-án fog végbemenni,- én Annusnak levelet írtam, szegényeknek nagy káruk, de még nagyobb ijedségük volt, leégett az udvarukban lévő ól teteje.

22-én Jánszky és Horváth László jöttek be hozzánk, szegény Jánszkiné hulláját szállították új Tátra Füredről, Osgyánba, a hol is lesz temetve, magam is láttam a nagy ferslágot,²²⁵ melyben a dupla koporsóban feküdt szegény Erzsike, a vasúton kiváltva kocsin vitték Osgyánba.

13-án Vasárnap az öreg Treytler néni visszaadta a látogatást vagy egy óra hosszat mulatott nálunk.

14-én Reggel kint voltam a piacon egy tejes asszonyt kerestem ki faluról minden reggel fog tejet be hozni, 6 kr. Literje reggeli szedetlen tejnek, néhány csillagot horgoltam.

15-én Horgoltam, ha a gyerekektől tehettem.

²²³ Bocsodi Károlyné, Trejtler Erzsébet, továbbá Trejtler János (1851-1925) fényképei a családi irattárban.

²²⁴ Krajcár: 1857-ben az osztrák valutareform során új guldent (forintot) vezettek be, mely 100 krajcárra oszlott. 5/10, 1 és 4 krajcáros réz, valamint 5, 10 és 20 krajcáros ezüst váltópénzeket bocsátottak ki. Az 1867-es kiegyezés után magyar felirattal és címmel ellátott krajcárok kerültek forgalomba. 1892-ben a korona lett a fő pénzegység, mely 100 fillérre oszlott (50 krajcárnak felelt meg), a korábbi érmék azonban 1897-ig forgalomban maradtak. A népnyelv még sokáig krajcárnak nevezte a kétfilléres érmét.

²²⁵ ferslag – deszkából készült nagyobb láda.

16-án Annustól levelet kaptam, ki igen szívesen hív hozzájuk a két három hétre, míg itt a lakással rendben leszünk, mindjárt válaszoltam is neki, s megköszöntem a jóságát, mert azt nem tehettem, hogy baját, gondját szaporítsam, így is van elég szegényeknek a három csepp gyermek mellett.

19-én Egy néhány csillagot horgoltam.

18-án Józsinak levelet írtam és horgoltam.

19-én Heti vásárban voltam, egyet mást venni, este kofferbe pakoltam cserépedényt, és a vásárban vett holmit a lányoknak.- mert Bélám Tardonára megyen a reggeli vonattal.

20-án Bélám csakugyan elutazott,- este Mamától levelet kaptam, hogy Bélámat nem is várják, mert az út rossz, s az idő is igen borult, esős, azért este a hat órai vonattal vártam Bélámat, de nem jött vissza, ezért nyugtalan-kodtam, hogy most már Ő Mamáéknál van.

21-én Délben igen meglepett amint 1 órakor Bélám beállított, s beszélte, hogy szegényt kocsí csakugyan nem várta, gyalog akart menni, de vékony bőré cipője át ázott a nagy hó víztől,- vissza tért Barczikára s a faluban egy fuvarost fogadott, ki egész estig bízta, hogy elviszi Tardonára, akkor meg azt mondta, hogy már nem megy, Bélám csak nagy nehézséggel tudott az állomásra az esti vonathoz érni, amellyel haza is jött.

22-én Mamáka kért vennék a lányoknak czérnát és czakkos zsinórt, mit megvettem s el is küldtük egy hosszú levél kíséretében.

23-án Az asszony cselédem azt mondta, hogy Ő tovább nem maradhat szolgálatba, mert Őt hívja az ura haza,- mi mondtuk mehet, ha a helyére mást állít be.

24-én Csütörtök, az el nem felejttem napok egyike. Reggel beállított a cselédnek az ura, hogy a feleségének muszáj vele jönni, mivel természetesen Bélámat nagyon megharagította,- közben a sok beszédet minek írtam le,- végre hozott egy göthös leányt, ki minden teendőket teljesítésére vállalkozott, megfogadtuk, de csak egy nap múlva jöhetett, szolgálatba, az asszony addig maradni nem akart, sem helyére napszámot állítani, - sok feleselés után, s amiért a szobából ki menni nem akart Bélám úgy meglökte a pitvarban²²⁶, hogy leesett s elájult, én nagyon megijedtem, mert azt hittem, hogy meghalt, talán egy óra hosszat feküdt úgy, aztán elkezdett kiáltozni egész állatias hangon, majd jobban meg gyengébben Bélám azt mondta, hogy eskór görcsöt²²⁷ kapott,- a közben eljött az ura, az asszony nagy sokára felkapaszkodott, s el mentek egyenesen a kapitányhoz s feljelentették Bélámat, honnan jött is egy rendőr kérdezte, igaz az hogy az asszonyt nagyon megverte Bélám, ez nem volt való, s így tovább mehetett a mi tót asszonyunk.- Ugyan akkor a Hanka is összeszedte holmiczkáját batyuba kötve útra készen,- s kért adnánk mi ki a könyvét ő is megyen, mert az ő Mari nénje azt mondta, hogy nálunk ne maradjon, a könyvet persze ki nem kapta, s így csak a ruháját vitte, hogy bizony ő haza megyen, s el ment.

25-én Reggel a kis lány beállított, hogy a könyvéért jön én mondtam, hogy ha mást szerez a helyére, mehet isten hírével, nálunk napszámossné volt, délben el jött a leány ki cselédnek szegődött,- s elkezdett itt nyafogni, hogy reggel nem jöhetett, mert ő igen gyengélkedő beteges, most is alig bírt idáig jönni,- gondoltuk aztán, hogy mit fogunk olyan göthössel²²⁸ itt vesződni, vissza vettük a foglalat könyvét, oda adtuk és elment.

26-án Hanka megint itt volt de se nem talált a helyére senkit, s ő nem akarja kötelességét végezni,- Bélám feljelentette a kapitánynak, ki el is fogadta, de akkor sem tért meg, hogy ő bizony, csak nem fog a pokroczon hemperegni Manyával,- mint hogy durczás arczát itt nézem, inkább kiadtuk a könyvét annak és pénze nem járt semmi, még fizetni valója maradt 80 kr. Mert kárt tett. Innen vitte a rendőr a dutyiba hol déltől nem kapott enni szegény, s más nap haza kísérték Tiszolczra.

27-én Reggel Makoványiné jött napszámba ki ígérkezett itt maradni addig, míg cselédet kapok 40 kr. fizettünk neki naponta.

28-án Az asszony ki Tamásfalváról tejet hord nekünk, azt mondta ő tudna ottan egy asszonyt ki eljönne,- mondtam neki küldené ide majd beszélek vele,- délben el is jött, ő ígérte, hogy mindent szép rendesen teljesít, s el is jön, de előbb a testvérével beszél meg, mert a három forint havi bért kevesli.

29-én Tejes asszony azzal jött, hogy 3 forint²²⁹ 50-et kíván az a cseléd, mi azt is ígértük neki, csak hogy mielőbb jöjjön.

²²⁶ Pitvar: a lakóház előtere, belépő helye, konyhája vagy a konyha bejárati ajtaja felőli része.

²²⁷ Eskór: nyavalyatörés; szervi agybetegséghez társuló, időnkénti görcsös rohamokban, tudat- és érzékszavarokban megnyilvánuló idegrendszeri betegség.

²²⁸ Göthös: nyavalyás, betegeskedő, főleg tüdőbajosokról használt kifejezés.

²²⁹ Az ezüstalapú forint (németül Gulden általában és a bankjegyeken, de Fl., azaz Florin az érméken) egy történelmi ezüstalapú pénzegység volt. 1750-től 1892-ig, az aranyalapú valuta bevezetéséig volt a Habsburg Birodalom, majd az Osztrák-Magyar Monarchia elsődleges fizetőeszköze. Két fő típusa 1750-1857 között az úgynevezett konvenciósi forint, azután pedig az osztrák-értékű forint. Az előbbi 60 krajcárt ért, az utóbbi 100 krajcárral volt egyenértékű.

30-án Egy vasalóné jött a hétfőn mosott ruhát behajtogatta, s meg mangorolták, este vasalta a tamásfalvi asszony ismét azt üzenve, hogy a 3.5 forint is kevés, ha 4 forintot adunk úgy eljön, mi már megokoltuk az üzenetet, azt mondtuk, hogy nem kell.

31-én Vásár lesz 1-én és 2-án Mamáka kért vennék neki dunnába való pelyhet, mit mindjárt dél után vettem is 8/55 kr.²³⁰ - a napszámosné dél előtt húsért volt, vissza jövet egy kislányt hozott, meg fogadtam a gyerekek mellé, az anyjával megegyeztem, s így itt maradt 2 f. havi bérért, Mari a neve.

Ápril hó 1887.

1-én Bélám Hannára akart menni, de az állomásra kimenve lekészt a vonatról, vissza térve itt találta Benkár Paliékat, kik épp akkor jöttek Nyústáról, Erzsikével ki mentünk a vásárba aprólékos holmikat venni,- vissza jöve ebédet igazítottam össze, mert mindjárt menni akartak, de aztán háromig itt maradtak, 4 órai vonattal Bélám is ment Hanvára²³¹, szombaton délből várom vissza.

2-án Az idő jó, a vásártéren temérdek sátor van, én is nagyba készültem ki menni, s leginkább főzeléknek valót bevásárolni, alig vártam Bélámot, hogy jöjjön, délből az egy órai vonattal megérkezett, de mondta, hogy a 4 órával ismét megyen, vadászni fognak, hol Belik István is részt vesz.- Én azért ki mentem, de mivel fél óránál tovább nem maradhattam,- csak pár kösznyű cipőt vettem, a Marinak s egy kis konyha kést Mamának, aztán siettem haza. Bélám Belikékhez ment éjszakára, honnan másnap vadászni mennek, s haza csak hétfőn vagy kedden jön.

3-án Még mindig a napszámosnéval bajoskodtam, az is már négy volt, egyszer egyik nem jöhet meg a másikkal van hon dolga,- bizony ez nagyon drága pénzen szerzett keserves állapot.

3-án A napszámosné Tamásfalváról egy leányt hozott kinek kedve van hozzánk jönni szolgálni,- minden teendőik elvégzésére vállalkozott,- megfogadtam 3 f 50 kr. Havibér mellett köteles új évig nálunk maradni, kedd vagyis 5-ikén kellene beállnia.

4-én A napszámosné vasalt, én szobát separtam, 41 csillagot horgoltam, 11-gyet össze is varrtam. Bélámot már délből vártam,- este ki küldtem a vonathoz, de biz akkor sem jött meg.

5-én A déli vonathoz ismét hiába küldtem ki, Bélám nem jött meg csak este a 6 órai vonattal, mondta dicsekedve, hogy ő három szalonkát lőtt kétnapi vadászat alatt.- én 30 csillagot össze varrtam 24-t horgoltam,- este el jött a cselédnek szegődött lány. Kért engednem még csak egy hét múlva jönni, mondtam, hogy azon esetben igen ha helyettest állít be. Ki az ő béréből lesz fizetve,- hogy majd megmondja az anyjának.

6-án Reggel a leány mégis csak beállított, sokalta a helyettes fizetése t.- Bélám feladta a Herminnek szánt bútort és Mariskának a porcelánt, 1 mázsa 5 kilót nyomott, 1 f 40 kr. Fizetett érte,- én csak 16 csillagot varrtam össze, - első nap, hogy nem fűtöttünk, igen szép csendes meleg idő volt.-

7-én Kis Bélámot először vittem ki, szabad arcocskával úgy szeretett kint lenni, gyönyörű csendes idő volt, 10 percnél tovább nem maradtam kint vele, ne hogy megártson neki,- 24 csillagot horgoltam.

8-án Nagy péntek, délután Trejtlernéhez mentem át Manyussal, kinek ott nagyon tetszett, az öreg néni uzsonnát is adott, melytől felkelve mindjárt hazajöttem, mert a kis Bélám már nagyon éhes volt,- s fürdetni is kellett,- estefelé, a konyhához fogadott cselédem felmondott, azt adta okul, hogy a mosást sokallja, - mondtam neki, hogy még 14 napig köteles maradni, ha addig maga helyett mást állít be, úgy hamarabb is mehet.

9-én Reggel Bélám a vonattal Tardonára ment, most már csak eljut talán oda, nem tér vissza, mint múltkor, a Herminnek horgolt csillag betét három nagy párnába s a lábdunnába már készen volt, el is küldtem,- paplanhoz is van már 70 horgolva, még 60-t kell,- én kint voltam a piacon, kalácsot, gerslit²³², rizst, 2 kakast vettem,- Manyusnak egy szép rózsaszín cukor tojaskát felül fehér báránnyal, de még szebbet vettem a kis Manya mellett levő Marinak 10 kr. 3-kor Este a nagy Mari összeszedte ruháit s szó nélkül haza ment, én már napszámosnét is keresttem Vasárnapra, mert azt hittem, hogy vissza sem jön,- fél kilenczkor azért elő jött,- nem szóltam neki semmit, nehogy még több kellemetlenséget szerezzen magának.

10-én Húsvét vasárnapja nekem a legnagyobb csendességben múlt el, én délig főztem, dél után horgoltam, s a babukámat mulattattam,- a kályhát befűtöttem, be volt borulva, kissé hideg lett a szoba.

11-én Benkárénak és Annusnak levelet írtam, s néhány csillagot horgoltam.

12-én Délből ki küldtem az állomásra Bélámért, de biz ő nem jött meg csak este Gusztival, beszélt Mamáékról, hogy egészségesek, de temérdek varrni valójuk van még, az esküvőt Máj. 2-ikára tűzték ki, mi talán néhány nappal előbb megyünk le.

²³⁰ Az 1867-es kiegyezés után magyar felirattal és címerrel ellátott krajcárok kerültek forgalomba. 1892-ben a korona lett a fő pénzegység, mely 100 fillérre oszlott (50 krajcárnak felelt meg), a korábbi érmék azonban 1897-ig forgalomban maradtak. A népnével még sokáig krajcárnak nevezte a kétfilléres érmét.

²³¹ Hanva (szlovákul Chanava) község Szlovákiában a Besztercebányai kerület Rimaszombati járásában.

²³² Gersli: árpagyöngy; az ebből készült árpakása.

13-án A déli vonattal Bélám Ráhóra Guszti meg Tiszolcz felé Böczére ment. Én 46 csillagot varrtam össze, az este 5 óra tájon vártam Bélámat vissza, de nem jött el.

14-én Reggel 8 órakor kocsin jött Bélám haza, - aztán ment egy mángorolóra árverezni, s meg is vette 7 forintért. Én horgoltam.

15-én Szabin volt itt Badiczyiéknál a lakást hozta rendbe, súrolta a szobákat s ablakokat mosta, és befűtött.

16-án Herminnek a paplan betétet bevégeztem, s el is küldtem, két vég zsinórkát is vettem hozzá.

17-én Vasárnap délután eljött egy leány ki Benkárától levelet hozott, s mondta, hogy őt hozzánk utasította, mivel cselédet keresünk, ő beállna szolgálatba hozzánk.- az elő sorolt teendők megtevésére vállalkozott, az ígért bérért,- hát mondtam hozzá el ruháit, ha mindjárt beáll a mostanit kifizetem, ki úgyis csak négy napig köteles még maradni. A lány el is ment, de ruhája helyett egy lányt hozott magával, kinek segítségével elmondta, hogy ő csak hónapszámra szegődnék be, mert azt hallotta, hogy mi verjük a cselédet, aztán kérte, hogy adnám neki inkább a könyvecskét, mint a foglalót, reggelig meggondolja, s akkor eljön megmaradni, de bizony reggel más-hoz szegődött.

18-án Mindjárt reggel hurczolkodni kezdtünk, át a más lakásba, napszámosné s két hordárral át is hordattunk mindent, úgy hogy estefelé gyerekekkel is átmentünk, a két kis és nagyon nedves szobácskákba, az is tele van bútorunkkal,- alig mozoghattunk benne.

19-én A legszükségesebb tárgyakat és enni valót előszedtem, s a tengernyi nagyságú sparhtert valahogy keser- vesen megfőztük. Az idő is ellenünk szegült, ép most oly nagy szél van, hogy ki sem lehet mozdulni.

20-án Dél előtt Badinyiek a házi gazdánknál tettünk látogatást, kik igen szívesen fogadtak, én Bélusnak egy kis bartichlit horgolok.

21-én A szél még mindig oly nagy, hogy Manyával ki sem mozdulhattunk, mindig bent kell lennie szegénynek. Mamától levelet kaptunk, hol a lakodalomra vonatkozólag több félének megtételére kér fel engemet,- de külön-ösen, arra kér, hogy a lakodalmi ebédet s vacsorát kigondolnám,- mit nem tudom fog e sikerülni.

1888-ban január 1-től folytattam a napló írását. (1887 máj. 2.-1887 dec. 31.)

1887-ban Ápril óta történtek.

Tardonán a két testvérke esküvője csakugyan végbement 1887. május 2-án. Mink mind a négyen, s még a gyer- kök mellé egy leány és egy napszámosné Szabin, mindnyájan egyszerre mentünk Barczikán kiszállva két kocsin Tardona felé. Jani a boldog vőlegénnyel találkozottunk, ki kocsin ment testvérei elébe az állomásra, kiket a lako- dalomra várt. Mamáéknál jó friss egészségben találtuk mindnyájukat, a két mennyasszony hol vidult, meg bú- sult,- az esti vonattal csakugyan megjöttek Baráth Riza és Gyula, valamint Sarlay Zsiga is mint vőfény,- az urak többnyire együtt voltak, mi meg Rizával foglalkoztunk, ki nagyon kedves házas leány, úgy igyekezett minden- ben segítségünkre lenni,- vele gondoltuk ki az uzsonnát is mely közvetlen az esküvő után vala betálatva, Vasár- nap leírtuk a speizcetlit²³³ ha még tudom le írom, de alig ha fog sikerülni. Először volt kávé, jó friss kaláccsal, utána sódar²³⁴ szelet szépen díszítve, aztán jó habbéles tészta, kappan, liba, rántott csirke peccsenyék, borjú szelet, palacsintából készült sódar tészta, két féle krémes, utoljára sütemény vagy 6 féle és torta, talán 4 féle, gyümölcs csak alma volt. És még a sokféle saláta, mely igen szépen volt díszítve.

Én a legjobb akaratom mellett sem segíthettem sokat, első sorban a kis Bélus foglalt el nagyon, másodszor meg annyira megfáztam út közben, hogy nem bírtam hangosan beszélni, csak egész suttogva, a fejem és a mellem meg nagyon fájt.

Vasárnap estefelé megérkezett Laura testvérük, férje Gere Zsigával, oly kövér két alak, hogy elbámultunk, mi- dőn megláttuk őket. Annucziék Vasárnap este érkeztek meg baj nélkül, mind három gyermekével és cseléddel.

Végre Hétfőre a nagy napra virradtunk, a délelőtt hamar eltelt a készülődéssel és rendezéssel,- Riza és Laura mindenben segítettek,- ők nálunk, az urak meg többnyire Janinál voltak, csak enni jöttek Mamáékhoz.

Hétfőn dél után alig takarítottuk a szobát, midőn elég nagy meglepetésünkre Nagy Apa és Nagymama érkeztek meg, később Palinak a nevelő anyja, már 3 óra volt, sietni kellett a terítéssel, mi szépen sikerült,- aztán az öltö- zéssel, mely, mint a menyasszonyoknál rendes elég hosszú ideig tartott,- végre az urak, Pali, Jani, Lajos, Bélám, Gyula, G. Zsiga, S. Zsiga, a tisztelendő úr, és Zsigmond úr, mind át jöttek Janitól és sürgették a templomba való menetelt, én nagy sajnálatomra nem mehettem velök, olyan igen rosszul éreztem magamat, Ancsuri meg addig készült, hogy hon maradt. Mind a két párt Lajos eskette. A mint a templomból haza jöttek asztalhoz ültünk, az étkezésnek csendes végbemenetelét, Nagymamáék zavarták meg kissé, az által, hogy mindig készültek s nyug- talankodtak a Templomba való menetel miatt, míg végre el is mentek, az uzsonna elején. Manyusom fehér ru- hájában, halovány kék szalaggal átkötve gallérjánál is kék maslival igen jól nézett ki.

Midőn végre az asztaltól felkeltünk, ki mentek a szabad levegőre, mivel gyönyörű idő volt, kint ültek esti 9 óráig beszélgettek, danoltak sokat, vacsora után mely csak hideg ételekből állott ismét danoltak, és táncoltak is, úgy

²³³ A speizcetlit - azaz étlapot.

²³⁴ Sódar: pácolt mangalica comb roston sütvé.

örültem, hogy mindnyájukat vidám jó kedvben látom, csak én ültem csendesen és némán, egy részt a megfázás miatt, meg mindig eszembe jutott a mi kedves feledhetetlen jó Sándorkánk, s olyankor inkább könnyeztem volna, min sem a többiekkel mulassak, de nehogy gondolataim által valakit megszorítsam, csak a főfájást adtam okul, ha táncolni hívtak is. Éjfél után 4 óra tájon az urak egy része Palihoz, más(ok) Janihoz mentek éjszakára. Anna és Laura és Riza Mamáéknál maradtak. Kedden dél előtt mindnyájan ki mentek a hársasra onnan a sz.lélek kolostornak régi romjait megtekinteni, csak esti 8-9 órakor jöttek vissza, áthatva a gyönyörtől, és a kellemes tavaszi levegőtől, én attól is elmaradtam a két kis gyerkőm és a torokfájásom miatt. Más nap szerdán reggel mindnyájan búcsút vettek, s mind mondták, jó emlékekkel telten hagyták el Tardonát. A két friss aszszonykát csak dél után kísértük el az új otthonba,- Annus és én még aztán két hétig ott mulattunk. Végre a mint haza jöttem, előbb meszeltettük a szobát, konyhát, s csak azután kezdhettem a kipakoláshoz, ha ugyan azt is tehettem volna leginkább Manyuskám miatt ki igen nagy beteg lett, nem akart enni semmit, ha valami keveset evett is azt mindjárt kihányta szegény, és annyira elvult esze, hogy semmit nem bírta magát tartani, egész egy hétig Bélám is csak azt felelte kérdéseimre, hogy talán jobban lesz, ámbár mindenre el lehetünk készülve.. Végre csak sok aggodalom után jobban lett az én kedves kis Manyusom,- bizony mondhatom, hogy sokat szenvedtem betegsége alatt, cseléd nélkül csak egy kis lánnyal voltam, a legszükségesebb tárgyainak is egy része még el pakolva, másnak helye nem volt még, lehet képzelni mennyi bajomba került mindent rendbe hozni. Pünkösdi ünnepekig mégis vittem annyira, hogy Mariskát és Janit, kik látogatóba jöttek két napra, napszámosné segítségével rendesen elláthattam. Nyárban Tardonára készültünk menni, s Bélám Mélykútra is,- Augusztus 17-én Hanvára az esküvőre lett Bélám meghívva, honnan 18-án vissza jöve sok minden féléről beszélt, mondta, hogy csakis a legközelebbi rokonok voltak jelen, csak Bélámat tisztelték meg azzal, hogy meghívták, habár a családhoz nem tartozik. A fiatal párt az ottani káplán eskette, kinek esketési szép beszédét nem győzték eléggé dicsérni, 50 Ft. jutalmat kapott fáradozásáért. Bélám sok torta szeletet, süteményt, csukerlit, még Bélusnak piskótát is hozott, mit a menyasszony és Mariska küldött nekünk, itthon alig kóstoltam belőle, mind elpakoltam, mivel más nap vagyis aug. 19-én Tardonára mentünk, egy épp akkor érkezett lány cseléddel Judittal. Bélám Feladig velünk jött, onnan Budapesten át Mélykútra ment édes Szülőihöz. Mi Tardonán igen jól éreztük magunkat, Hermin, én és Manyus Ládra is elmentünk, honnan Annust a három gyerkővel együtt elhoztuk. Szept. 1-én Bélám is megjött baj nélkül, mondta, hogy Apáék jól vannak, Dani most már állandóra hon marad édes Szülőinél, Sándorka által oltott rózsákból hozott néhány virágot, mit örök emlékül eltettem! Bélám kétnapi Tardonán lét után be jött Rimaszombatba, A kályhákat rendbe hozatni, s meszeltetni. Szept. 8-án ismét eljött, már értünk, s szept. 10-én mindnyájan összeszedve magunkat és búcsút véve Mamáéktól, Janiéktól és Paliéktól, haza jöttünk, akkor itt volt már a gyermekek mellé fogadott leány Juli is. Tardonán vagy 4 pár harisnyát varrtam meg magamnak, itthon aztán 6 párnahajat varrtam, kicsit Manyusnak, egyet Bélusnak, 3 nekem 1 ruhát,- különben még ócskát igazgattam, s rendeztettem, különféleket. Október közepén Bélám Ráhón volt, s vissza jöve nagyon megfázott, igen fáj a gyomra, de különösen a hasa jobb oldalt, mondta, hogy gyulladása van másfél heti fekvés után, fel kelt, olyan gyenge megfogyott és sápadtan, de hála a jó Istennek, már baj nélkül, étvágya is megjött, s így hamar magához jött, midőn már egészen jól volt, el ment Ládra Annuskáékot meglátogatni, két napi távolléte után haza kellett őt hívnom levélileg, mert kis Bélusom nagyon beteg lett, fejecskéje oly forró volt és lábait nem bírtam megmelegíteni, nagyon féltem, hogy komolyabb baj fejlődhetik, azért írtam Bélámnak, ki másnap el is jött, s akkor már kis Bélusomat kissé jobban, de még igen gyengén, bágyadtan találta, néhány napig még gyengélkedő volt, de aztán előbbi jó egészségét visszanyerte. Dec. 1-én Karkos Mari jött hozzánk szolgálatba, ki Dobsinán Manyus mellett volt, most konyhai cseléd 48 frt. Kap egész esztendőre,- az bizony sok pénz, de legalább nyugodtan leszek vele egész esztendőn át. Mert bizony mondhatom, hogy meguntam azt az örökös bajt,- alig tanítottam meg egyet valamire, két - három hét múlva felmondott, ismét egy még tudatlanabb jött a helyére, vagy magam bajlódtam kis leánnyal, néha napszámossal. Karácsonyra Bélámnak egy tegethoff kesztyűt kötöttem berlinerből, hetivásárok alkalmával sok, szebbnél szebb czukorkákat vettem, melynek több mint egy harmadát Annus gyerkőinek küldtem, a többit, Manyus és Bélusnak tartottam meg, a fácskára Manyusnak képes könyvet is vettem, s egy Bélus nagyságú babát varrtam neki tintával rajzolt szem és szájjal bevarrott orral, eléggé sikerült kézzel lábbal, rózsaszín szalagos főkötő és reklibe, szalagos, díszes dunnába bekötve, pirosra festett arcú babának mondhattam, hogy megörült neki Manyus, nem tudta örömeiben a fácskát nézze, mely szintén szép volt, vagy a babában gyönyörködjön. Bélusomnak is igen tetszett a sok égő gyertyától csillogó karácsonyfácska, Marinak egy bordamasz kötényt varrtam s adtam oda, első ünnep csendességben telt el, megsütöttem a szép nagy kövér ludat, mit Anuczitól kaptunk, két itze zsírja lett. Más nap d. e. Tamásfalván Melcer erdőmesterek-nél voltunk, Manyust is magunkhoz véve, első látogatást tenni. Szerdán megérkezett az Annusnak megrendelt rokka, melyet összeállítottunk, s nézegettük, csinos ügyes kis mesterség,- csütörtökön bepakoltam alsó szoknyára valót is Annusnak, s a gyerkőinek két képes könyvet, és feladtuk a postára,- péntek este megkapta Annus, és igen igen örült neki, annyi köszönetet mond érte, hogy megsem érdemeljük. Bélám ismét megfázott

volt, Antaliba hazajöve „vérhas” kapott elég nagymértékben, fekve nem akart maradni, de ki sem ment, vagy négy napja szobában van.

Az ó év számításunk ellenére elég jól végződött, mi a pénz bevételt illeti, most már Bélám házi orvos Hanván, nagyságos Hanvaynál, Alsó-Vályba nagyságos Béliknél, Gortván nagyságos Madarassynál, Jánosiba báró Nyárinál, Antaliba Vajdánál, az Öreg Fodor néninél, itt helyben nagyságos özvegy Malatinszkynénál, özv. Kristonnénál, özvegy Dancsnénál és Pologáryéknál. Ezen családok nem épen sok, de kezdetnek elég, mert biztos, nem hiszem, hogy Bélámtól egy is elpártolna, de remélhető, hogy időről időre több lesz.

Vége az 1887-ik évnek!!!!

1888 év január

1-én Az újév csendességben inkább aggodalmak között telt el, mert jó Bélám még mindig rosszul érzi magát. Én a szennyes ruhát számoltam, mert nagymosás lesz,- s az ágyneműt tisztába húztam át.

2-án A mosónék jókor reggel eljöttek s estig ki mosták a ruhát. Január 2-ika nagyon is szomorú emlékeket költ fel bennem, elszorul a szívem, ha arra gondolok, hogy a mi kedves jó Sándorkánknak mennyi szenvedése lehetett, most egy éve,- míg a mellette levő édes Szülőitől 2-án búcsút véve örök nyugalomra tért, a kedves legszebb korban levő fiatalember. Könnyű legyen a föld neki!.

3-án Reggel eljöttek a mosónék s ki öblögették és teregették a fehér neműt. Dél előtt Mamáéktól pakkot kaptunk melyben egy kappant és egy nagy csibét küldött Mama, mivel Kühut vártuk ki el is jött, délre megsütöttem a csibét,- melyből már Bélám is egész jó étvággal evett, sokkal jobban érezte magát. Délben eljött a ráhói fiú is, kit Apáékhoz tehenésznek fogattunk, de a dél utáni vonattal nem mertük elereszteni.

4-én A fiúnak enni adtam s a kosarat melyben Mamának egy kendőt, Apának 2 pár fuszeklit²³⁵, Nellinek rüsöt²³⁶, Herminnek brótvant, Mariskának kis serpenyőt pakoltam.- a fiúnak jó utasításokat adva elindult,- épp akkor megjött a napszámosné Szabin is mivel a sertést szúrattuk le, a husit nem mértük, de a mészáros azt mondta, hogy megvan 105 kiló, a zsír is kiolvasztottam, mely 50 icce²³⁷ lett, mikor a zsírsütést bevégeztem éjfél volt, addig Bélám sem feküdt le,- én nagyon kifáradtam, s a zsír szagtól és a gőztől igen megfájdult a fejem.

5-én Reggel kissé könnyebben éreztem magamat, sok rendezni valóm volt, de legalább a gyerkőktől könnyebben mozoghattam, mivel 4-én Karkos Anna a Mari testvére megjött.- Este Bélám Ráhóra ment névestére Okolicsányiékhoz.

6-án Délelőtt sürgönyt kaptunk melyben Madarassy Bélámat hívja, jönne ki a vonattal, hová a délutáni vonattal el is ment.

7-én A déli vonattal Bélám megjött. Én egy tyúkot vettem, sárgás bobítás csibe,- most három van, a kettő régiebb, minden másod nap tojik, a negyedik mejet egy hét előtt vettem, megdöglött, talán a lába miatt, mely megfagyott, csupa hójag lett, s már gyűlött nagyon fájhatott szegénynek.

8-án Mama, Nelli, Hermin és Mariskától levelet kaptam, írják, hogy a fiú baj nélkül megjött 4-én, s köszönik a küldött ajándékot, csak a fácskáról küldött sok szép czucon nem tudtak megosztozni. Estefelé rosszul éreztem magamat, megfázhattam, mert a fejem nagyon fájt.

9-én Vásár van, Manyusnak egy öltönykét vettem 2 f 50 kr-ért. Bélám is vett egy szürkés öltözetet és lóden kabátot 25 frért, a két lánynak mellűt vettem.

10-én Bélusnak két pár cipőjét szabtam ki posztóból, este Bélám Ráhóra ment, én Bélus, Manyus, nagyon köhögünk, náthások vagyunk, oly nagy náthánk van, egész napon át s éjjel is nagy lázam volt. Bélusom is olyan bágyadt, beteg szegény.

11-én Három ember a fát fűrészelte fel, dél után Vajda kereste Bélámat, ki még akkor nem volt hon,- mondta hogy megvárja a vonatot, de Bélám csak később szánon jött, Vajdát kérte küldene be más nap reggel, mert sürgős írni valója volt hivatalból.

12-én Bélám 11 órakor Antaliba ment honnan csak este jött vissza. Délben eljött Szabin, ki Marival együtt a húst füstre vitte, - amikor eljöttek a ruhát szedte le és hajtogatta mángorláshoz, én Bélusnak egy pár cipőjét varrtam posztóból, még mindig náthánk van, egész betegek vagyunk.

13-án Reggel Szabin jött d. u. 4-ig a fehér neműt bevasalta,- én a harmadik pár cipőket varrtam meg.

14-én Két bóbitás tyúkot vettem 90 kr. Az egyik sárgás a másik kendermagos. Délután levelet írtam Annusnak és Mamáéknak. Bélusomnak igen nagy láza van, Bélám azt mondja, hogy tüdőgyulladásnak kell lenni, szegény kis lelkem csak jobban lenne már.

15-én A nagymérvű láz egész estig tartott Bélusomnál, akkor kissé megtört, és sokkal vidámabb, jobb kedvű lett a kis csucus, én Hermin, Cornel és Mariskának írtam levelet. Bélám d. e. 11 órakor Jánosiba ment Nyári bárókékhoz magát bemutatni, hol igen szívesen látták.

²³⁵ Fuszekli, német szó: a bokán felül érő, zoknitartóval a lábhoz erősített rövid harisnya.

²³⁶ Rüs, francia szó (ruche): női ruhadísz, szorosan egymás mellé sorakozó, felálló redőkből.

²³⁷ Icce: a métermérték behozataláig használt mérték, mintegy $\frac{3}{4}$ liter. A felét messzelynek hitták.

16-án Reggel nem volt láza Bélusomnak, csak dél után ismét magasra emelkedett, ezért jobb kedvű volt mind tegnap,- szegény Manyusom meg ma igen igen köhögött, időközönként szüntelenül, Bélusom is köhög, de még magam is,- beteg két babámtól, most semmi kézi munkához nem jutok.

17-én Bélusom jobban érzi magát kissé, de igen nagy náthája van, és köhög is. Manyusomnak szűnik a köhögése.

18-án Bélám Hanvára ment a délutáni vonattal, én egy ócska szoknyámat fordítottam át, s meg is varrtam.

19-én Egy szoknyából derekat szabtam ki magamnak.- este a 6 órai vonattal Bélám haza jött.

20-án A derekat összevarrtam; Bélusomnak még mindig van láza, megint nagyon rosszul van.

21-én Dél után felvidult a kis csúcsom, mivel a láza egészen megszűnt.

22-én Bélám az esti 6 órai vonattal Ráhóra ment, mindjárt menetele után Antaliból jött érte a szán, hová bizonyosan holnap kell mennie, én a derekat megvarrtam, csak gomb és gomblyuk kell rá.

23-án A derekat bevégeztem s mindjárt fel is vettem,- d. u. egy alsó derekat szabtam vászonból magamnak,- s kezdtem össze varrni, a ½ 4 órai vonattal Bélám haza jött.

24-én Bélám Antaliba ment estefelé, itt volt Vajda érte.- én az alsó derekat meg varrtam, még gomb és gomblyuk kell rá,- Nyanyusnak egy bugyogót kezdtem varrni. Kis Bélusom tegnap és ma kezd először csókolni, arcához vagy kézhez teszi szájacskáját, s mikor elvette akkor cuppant a szájával, most már ismét egészséges, mosolygó, kedves kis gyermek, Manyusomnak nincsen már semmi baja, csak Bélám kezd nagyon köhögni és náthás, ma Pál (névnap) estéje van, azt hiszem Mamáék mindnyájan együtt lesznek Herminéknél a név estén, - még Vasárnap én is gratuláltam Pálkának. Ma Mamáéktól Apa és Hermintől,- Lajos és Annuczitól kaptunk levelet, mindnyájan egészségesek, semmi bajuk nincsen.

25-én Részemre az alsó derekat egészen elvégeztem, Manyának a bugyogót is, csak fodrocska kell az aljára, melyre csipkét kezdtem horgolni.

26-án Bélám 11 órakor jött haza Antaléktól, én Bellának levelet írtam, mivel vasárnap szándékunk hozzájuk menni, két vagy három napra. Én csipkét horgoltam.

27-én A Manya bugyogóját bevégeztem, 6 bartichlit szabtam nekik, vászonból étkezéshez valót.

28-án 4 bartichlit megvarrtam.

29-én Délelőtt levelet kaptam Bellától melyben írja, hogy nagyon szívesen vár minket, úgy volt, hogy Bélámmal együtt megyünk, de fél 12 kor Vajda jött, kivel együtt Ráhóra ment,- azon szándékkal, hogy az esti vonattal ő is jön Likérbe. Mi baj nélkül megérkeztünk, Bella és Pista nagyon szívesen fogadtak minket vacsorára. Benkárék is voltak hívva, jól eltelt az idő, de Bélám az esti vonattal sem jött, úgy vártuk őt hétfőn is az esti vonattal is hiába.

31-én Kedden levelet kaptam, hogy Gyetráva ment, s így csak szerdán jöhet értünk, akkor ismét hiába vártuk mert

1-én Hanvára ment, csak csütörtökön este jött szegény gyalog az állomásról, - és Szakóné betegsége miatt (kinek nagy mérvű orbánca van) nem volt szándékában csak más nap reggelig maradni,- úgy is volt 10 órakor elindult szánon,- minket még nagyon tartóztattak de én már nem akartam maradni, elég volt nekik is és nekünk is a szórakozásból, egész öt napot időztem ott, mely idő kellemesen telt el, mert a legnagyobb szívességgel láttak el minket minden szükségessel, minden nap átmentünk Benkárékhoz is, vagy ők jöttek át,- Benkárék a Rimabrézói bálban is voltak. Erzsi rózsaszín atlasz ruhában, hogy legszebb volt a bálban, 2-án Tiszolczra készültek menni a bálba, de nagy Chatarus köhögés miatt hon maradtak. Bellus sokat emlegette szegény Dezsőkéjét,- kit olyan igen nagyon szeretett, és felejtetni nem bír.- Pista ki szegény nagyon megvan öregedve,- most is a már régen tapasztalt jóságú ember, úgy eljátszott a két gyermekével, örült ha Manya beszélt, fecsegett neki,- Bélusommal is szívesen játszogattott.

3-án Mi is búcsút véve, és végtelen szívességeket megköszönve a dél utáni vonattal haza jöttünk.- Bélám várt minket az állomáson. Itthon Manyám elkezdett sírni, hogy ő itt nem marad, menjünk vissza Likérbe, mert ott igen jó volt, úgy mint a bálba, és sírt kesergett sokáig.

4-én Manyám sokat emlegeti a bált, Likért, hogy ötlet Bella néni és Pista bácsi nagyon szerette, menjünk még oda vissza: két vászon bartichlit varrtam meg.

5-én Mamáéknak és a testvéreknek hosszú levelet írtam. Bélámnak Gartvára kellett mennie, de az állomásra kiérve látta, hogy a ½ 4 órai vonat helyett még csak az egy órai vonat jön, kénytelen volt vissza térni, s más nap reggelre halasztani a menetet.

6-án a 7 órai vonattal Bélám csakugyan elment Madrasyékhöz, honnan este a 6 órai vonattal jött vissza.- Én Annusnak levelet írtam, Bélám holnap Ládra akar menni.

7-én Bélám a 7 órai vonattal elment Annusékhöz azon szándékkal, hogy ott marad csütörtökig, akkor, ha Lajos mehet vele együtt Tardonára mennek, honnan szombat vagy vasárnap jön vissza, én az emlékül vett tárgyakat szedtem össze,- Délután Bélámnak 4 inggallérját igazítottam.

8-án Bélámnak 5 ingét igazítottam, Marival mostattam zsebkendőket és ingeket.

9-én egy kis könyvet készítettem sütemény leírásához, s 14 félét le is írtam belé, Fodor Erzsinek levelet írtam, mert Bélám nagyon várják szegény Annához, ki most rosszabbul érzi magát.

10-én Dél előtt az emlékül kapott és megtartott tárgyakat szedtem össze, s emléklapokat írva abba belé csavar-
gatva eltettem,- d. u. Bélámnak 4 ingét igazítottam, estefelé igen nagy főfájásom volt, a gyerkőket $\frac{1}{2}$ 8 óraker-
tettem aludni, magam is lefeküdtem 8 óraker.

11-én Reggel a fejem már nem fájt, de még igen zavart volt,- a hetivásáron 2 tyúkot s három csibét vettem, aztán
két inget igazítottam Bélámnak.

12-én A bundámat varrogattam meg, Terray Bélától l. lapot vettem, melyen írja, hogy 10-én erős egészséges
fiok született. Bélám az estéli vonattal haza jött, mondja, hogy úgy Annáék valamint Mamáék is egészségesek,
mindenkiről sokat beszélt, Hermint meg is dicsérte, hogy rendes tiszta házi asszony.

13-án Délben Bélám Basilidiczval szegény Okolicsanyi Anna vőlegényével Ráthóra ment, szegény menyasz-
szony már két év óta tüdővészben szenved, most már igen igen el van soványodva és gyengülve, vagy 6 napja
ágyban van már, s ott fektében is elájul, igen magas fokú láz, még inkább gyengíti a szegény szegény lánykát,
akit már megmenteni, az életnek visszaadni nem lehet! – ez borzasztó!

Bélámát még délben sürgönyileg Madarassyékhoz hívták, később szán is jött érte, hogy ha lehet, jöj-
jön ki mie-
lőbb, de hogy Bélám(ra) hossz(an) várni nem akartak, más doktort vittek ki. Bélám esti 6 óraker jött haza Rák-
hóról. Én egy hálórékli kezdtem varrni, melyet még Baranya Sellyén szabtam ki.

14-én Még reggeliztünk midőn Madarassy bejött, az orvost hozta vissza, s Bélámát kérte ki jöhetne vele,- ő
mondta, hogy igen s így 11 óraker elindultak, Bélámát csak holnap várom vissza. Én a háló rékli bevégeztem,
csak gomb s gomblyuk kell rá, még kettőt kell megvarrnom.

15-én Délben ki küldtem Marit Bélám elébe a vasútra, ki Gortvárol meg is jött, de ki sem szállva Ráhora ment,
honnan esti 5 óraker jött haza Vajdáékkal. Én az egyik hálórékli bevégeztem, s a másikat kezdtem varrni.

16-án Délig üvegeket mostam, melybe a Ládrol hozott bort szűrtük 15 üveggel, s egy nagy uborkás pohárral
lett, talán 20 liter bor. Nekem már több nap óta fáj egy rossz zápfogam, de ma különösen igen igen fáj.

17-én Bélám Ráhora ment, a déli vonattal. Én a második hálórékli végeztem be, nem sokat varrtam, mert a
fogam igen nagyon fáj, éjjel alig aludtam miatta valamennyit.

18-án A fogfájásom éjjel kissé megszűnt, hozzá fogtam a harmadik hálórékli varrásához. Bélám d. e. 10 óra
tájon jött haza Okolicsányival, d. u. a $\frac{1}{2}$ 4 órai vonattal Gartvára ment, már Antaliba is hívták, hová holnap fog
menni.

19-én Bélám d. u. Antaliba ment, én Mamáéknak levelet írtam, s valami keveset varrtam.

20-án Bélám 10 óraker jött haza, én varrtam, és kis czakokra horgoltam.

21-én d. e. horgoltam, a háló rékli újra és nyak körül apró czakokat – dél után eljött Madarászné, fél év után
vissza adta a látogatást, s így oly ritka vendégnek tölem telhető jó uzsonnát adtam, esti $\frac{1}{2}$ 7 kor ment haza Erzsike
kis leányával.

22-én Bélám Ráhora ment este jött vissza,- végtére már én is bevégeztem a három díszes hálórékli varrását, s
egy a cseléd által nagyon kiégetett harisnyámat stoppoltam és horgoltam be.

23-án Bélám Gartvára ment, én levelet kaptam Mamáéktól, írja, hogy Hermin és Cornel ötnapi Lád-
on időzés
után haza jöttek, azon elég szomorú hírral, hogy Annuka rosszul néz ki, s most mondta még csak el, hogy a múlt
Májusban egyszer sok vért hányt. Ezen tudósítás engem annyira megrendített, hogy gondolkodni is alig tudok,
mindent a legborzasztóbb színben látok.- Istenem talán csak nem lesz komolyabb baja, az én kedves jó testvér-
kémnek,- úgy fáj a szívem még a gondolattól is, ha azon három csep gyermeknek őket forrón szerető édes
anyjukat valami baj érné.- de nehéz lesz Bélámát várni, ki csak egészen holnap jön,- hogy meg tudjam tőle ezen
baj veszélyes vagy mulandó voltát.

24-én Bélukám a déli vonattal jött meg, már az állomáson várta őt Vajda, kivel szánon haza jöve, mindjárt
nagyságos Malatinszkynéhoz ment ki, most néhány nap óta beteg, onnan visszajöve szá-
nra ültek s Antaliba
mentek, honnan ismét csak holnap jön vissza.- azt mondtam, hogy irt Mamám, de ő nem érkezett azt elolvasni,
s én nem akartam tartalmával megszorítani.- Én egy harisnyámon kötöttem. Már Február 24-ike s reggel oly
nagy havazásra ébredtem fel, egész vastagon borított a hó mindent,- nap közben is havazott, de még többet esett
az eső, mely ugyan csak olvasztotta a havat, az utakon mindenütt nagy víz áll.

25-én Dél előtt Bélám haza jött, s végre elolvasta Mamáka levelét, engem megnyugtatót, mondta, hogy Annus-
kának az akkori vérhányás csak az erős munka következtében jött, de hogy az semmi befolyással nincsen a
tüdőre, de nagyon természetes, hogy szegény Annuskának igen kellene őrizkedni az olyan, rá nézve nehéz dol-
goktól,- mert gyenge testalkata azt nem bírja ki. Szombat lévén kimentem a piacra, de legelőször Háshoz, hol
a lutrira²³⁸ 10 kr. tettem, hogy nyerek-e valamit azt majd a jövő szombaton tudom meg. A piacon árpát 60 liter
2 f/20 kr. És 18 icce babot 70 kr. vettem.

²³⁸ Lutri: szerencsejáték.

26-án Bélám Ráhóra ment délután, d. e. Melczer erdőmesterék adták vissza az első látogatást. Én keveset kötöttem, s Mamáéknak levelet írtam.

27-én Bélukám délután haza jött Rákhóról, betegeit itt meglátogatta és ismét visszament, mert szegény lányka nagyon magas fokú láz következtében kétszer is elájult. Én egy pár harisnyát végeztem be, s egy páron a két sarkot kötöttem meg.

28-án Bélám délben jött haza, Madarassy ki már előbb is kereste, ismét feljött és kérte Bélámat jönnie ki Gertvára, hová d. u. 4 órákor el is mentek. Én Gusztinak levelet írtam, s a Manyus első egész ingecskéit varrogattam, meg Bélusomnak, mert ezeket már nagyon kinőtte, igen szűk az ujja, meg nem is 5/4 éves gyermeknek valók már a fél ingecskék.

29-én Bélámat a déli vonattal vártam, de nem jött meg, egyszer 3 óra tájon kocsi ált meg, azt hittem, hogy Bélám, de Vajda jött, ki kérdezni akarta utazhat e már a felesége,- 4 órákor ismét állott meg kocsi, de akkor sem Bélám jött, hanem Ráhóról²³⁹, hová sürgősen hívták, mivel Bélám nem volt hon a kocsi vissza ment, később Marit a 6 órai vonathoz küldtem ki, Bélámnak írva, hogy Rákhón várják, ő szegény ki sem szállva ment Ráhóra. Én 3 pár posztó cipőcskét szabtam Bélusomnak, körül is steppeltem, s egy párt megvarrtam, este Annusnak levelet kezdtem írni.

Márczius hó 1888.

1-én Bélám 11 órákor haza jött Ráhóról, azt mondva, hogy most megint Szabót akarnák megpróbálni, de kérték Bélám sem hagyná el őket, Bélám egy részt örült is, azt mondva, hogy most már pár napig hon lesz, de alig mondta ezt ki, kapja a sürgőnyt, hogy a délutáni vonattal jöjjön ki, mert Zoli beteg, szegény jó Bélám mit tudott tenni, ismét elment, s mi megint magunkban maradtunk Hanvára. Én az Annus levelét megírtam, s elküldtem, Bélusomnak a három pár czipőkét megvarrtam, egy ingembe új újakat varrtam be. Ma már 6 éve hogy az Anna esküvője volt.

2-án Bélám este a 6 órai vonattal jött haza. Én a gyermekét megnyírtam, és a speiczt szép rendbe hoztam.

3-án Bélám Rákhóra ment délelőtt, honnan csak későn este jött haza. Én egy ócska alsó derekamat igazítottam meg és egy ingemet foldoztam.

4-én Bélám délben dr. Szabóval Rákhóra ment, honnan d. u. 4 órákor jött vissza Vajdával, már akkor a kocsi Gyertvárról, hát csak Malatinszkynét látogatta meg, ki gyengélkedő,- aztán 6 órákor ment Gertvára. Én csipkét horgoltam, egy ingemet foldoztam, és az egyik újháló réklím az ujját igazítottam, mert nagyon szűkre szabtam. Az magától értetődik, hogy a lutriba nem nyertem semmit, egy számom sem jött ki.

5-én Bélám este a 6 órai vonattal jött haza,- én horgoltam.

6-án Bélám Rákhóra ment d. e. honnan este jött vissza. Én Mélykútra levelet írtam, mézet pakoltam be, s küldtem el, aztán horgoltam.

7-én A könyvtárban a könyveket hoztam rendbe, s egy csipkemintát horgoltam. Annustól levelet vettem. Az időjárás megváltozott, a még e héten is 10-11-11 ½ fokú hideg egyszerre 2-3 megre szökött fel, reggeli 8 órákor nézve,- igen nagy meleg szél úgy olvasztja a havat, hogy mindent víz borít.

8-án A fürdő kádból a jeget vagdostam és kalapáltam ki, mely még ősszel bele fagyott, s aztán egész télen át nem bírtuk ki szedni,- de még most is nagy bajjal és fáradsággal, mert egészen tele volt a kád.

9-én Az udvaron árkokat csináltam, oly borzasztó nagy az olvadás, hogy a víznek nincsen elég helye a lefolyásra,- aztán horgoltam csipkét a gyermek gallérkájára.

10-én Bélámnak Rákhóra kellett volna mennie, amidőn Madarassytól levelet kapott, melyben kéri jönnie ki Komjáthyékhoz, hogy az öreg úr van rosszul és Madarassy maga is gyengélkedő, Bélám ½ 2 kor elment. Én horgoltam, s Manyának egy szürke vart bugyogó szárát csináltam bővebbre.

11-én Bélám 12 órákor jött haza kocsin, nagyon sietve megírt egy receptet az öreg Komjáthy úr részére, aztán ki sietett az állomásra, hogy még az 1 órai vonattal Rákhóra mehessen, hol már nagyon várták. Én a szennyes ruhát számoltam össze, 6 garnitúra csipkét vasaltam ki, és ¼ kilóból görbe tiszta süteményt sütöttem.

12-én Manyusom most e napokban tanulta meg a gy. ny. ty. összetett betűket kimondani, de használja is a hol csak lehet, még ott is hol nem kellene. Bélám 11 óra tájon jött haza. Reggel két mosóné jött, estig ki mosták a ruhát és beáztatták tiszta vízbe, én csipkét horgoltam.

13-án A két mosóné ismét eljött és 11-ig ki teregették a ruhát. Szabin egész napra itt maradt, a havat hordta, s a jeget vágta ki az udvarból, szépen elegyengette az udvart, most már száradni fog.- Bélám Kubinyi Imrééknél volt ebéden, hol Miskolczi Dr. Sternvel találkozott kit kellemes jelenléte, és finom modora miatt nagyon megkedvelt, nem győzte eléggé dicsérni. Én ismét horgoltam.

---

²³⁹ Rahó (ukránul Paxiv (Rahiv / Rakhiv), oroszul Paxov (Rahov), szlovákul Rachov, románul Rahău) város a mai Ukrajnában, a Ráhoi járás székhelye. Técsőtől 70 km-re keletre a Rahó-patak és a Tisza összefolyásánál fekszik.

14-én Mindjárt reggel Ráhoról kocsi jött Bélámért, meg reggelizés után ment is mindjárt, csak este jött vissza. Én a lutriba 3-szor 3 számot tettem, hogy nyerek e valamit, azt majd meglátom hétfőn, vagyis 19-én. Aztán egy bordó kötényt varrtam meg, és gallérkákat kezdtem varrni a gyerkőnek.

15-én Délben Szabin jött a fehérneműt hajtogatni és mangorolni, én horgoltam és 2 gallérkát varrtam meg. Reggel nagy havazásra ébredtünk fel, mely egész délig esett, aztán nagyon kezdett el olvadni, még most esti 9 órakor is úgy csurog a hóvíz a ház tetőről, hogy reggelre tán nem is marad a hóból semmi.

16-án Szabin és Mari bevasalták a fehér neműt, én többnyire a gyerkőkkal voltam, és horgoltam.

17-én Bélám Ráhóra ment dél után Okolicsányival, én a negyedik gallérkát varrtam meg.

18-án Bélám délben jött haza s a ½ 4 órai vonattal már Gortvára²⁴⁰ ment Komjáthyhoz is. Én a vasalt ruhát számoltam s tettem el a sifonba, aztán Jósinak és Mamáéknak levelet írtam s küldtem el, Mamáéktól is kaptam levelet, írja, hogy egészségesek.

19-én Bélám az esti vonattal jött vissza.- Én kártya tészta süteményt készítettem ¼ kilóból, és sárga cukor rudacskákat 5 tojás sárgájából, d. u. a zsákokat mely most mosódott, mángoroltam meg. Ez idén ma először menydörgött, s oly sebes zápor, eső esett, ugyancsak mosta a havat, s a meglévő jeget.

20-án A 6 gallérkát bevégeztem. Bélám ingére gallért és kézelőt szabtam 6 ingre.

21-én Bélám 8 ingére szabtam gallért és kézelőt, a 2 mt. vászonból 14 ingre futott. Sándorka ingiéből hatról lefejtettem a gallér és kézelőtartó pántokat.

22-én Bélámért még reggel eljött Madarassy, a dajka végett hívta, kinek a teje egészen elveszett,- d. u. 4 órakor indultak, Gortvára, alig ment el Ráhoról jött érte a kocsi, hová holnap megyen, Hanvára is várják már egy hét óta. Dél előtt az egyik gang oszlopot lebontották, mert már el akart dőlni. Én egy pár kézelőre gomblyukat varrtam, és 12 ingról gallért s kézelőt fejtettem le.

23-án Bélám a déli vonattal jött haza, én a zsákokat javígtattam és zsinórt varrtam a melyre hiányzott. Vásár van délután, kint jártam, dézsát akartam venni, de nem volt kedvemre való, igen nagy sár van, olyan rossz járni is.

24-én Bélám a ½ 4 órai vonattal Hanvára ment,- a vásárban vett ruhát magának 16 frért, én két dézsát vettem a nagy 1fr 20, a kisebb 60 kr. Egy pár kézelőt varrtam meg az egyikre gomblyukat is.

25-én Bélám este jött haza kocsin alsó Vályból hol Béliknél volt, ki gyengélkedő, a mint onnan megjött, mutatta a vasúti érték jegyfüzetet, melyet 50 frtért váltott 66 frt értékű,- alig mulatott Bélám ½ órát, Ráhoról már várta a kocsi melyen el is ment. Én 10 kilo szappant vettem s vágattam fel, aztán többnyire a gyerkőkkal voltam. Vasárnap lévén Annát eleresztettem délutánra,- de még kissé gyengélkedő is mint a két gyerkő,- különösen Bélusomnak nagy hasmenése van, úgy elbágyadt szegény.

26-án Bélám reggel jött haza Okolicsányival, én Baksainál voltam speczerit és aprólékos holmit vásároltam be, fehér czérnát 24 feketét 8 spornit vettem és Landaunál Bélám ingeihez való sifont²⁴¹, az összes 13 frt volt.

27-én Bélám Hanvára ment a 7 órai vonattal,- este a 6 óráival jött vissza,- én a szobát zsaroltattam, magam meg az ing bélésbe valót mostam és aztán mángoroltam s vasaltam ki, aztán az élésládát, ferslágot, s a szekrényeket súroltam meg, valamint a két lámpát is szép tisztára súroltam és mostam meg.

28-án Bélám Ráhóra ment az esti vonattal, én Bélám 12 ingére gallért és kézelőre valót szabtam, mindenik 4 rét lesz vasalva, d. u. az öreg Treytlerékhez mentem a két gyerkővel, hova egy nagy fazék mézet vittünk, melyet Annusék Balogra Treytlerekhez küldenek.

29-én Bélám d. e. 11 kor jött haza, itt egy betegét meglátogatta, aztán ment már a reá váró kocsin Rózsásra, honnan csak estefelé jött haza, én Mamáéknak levelet írtam.

30-án Nagy-péntek, én is megünnepelem annyiból, hogy varrásba nem kezdtem, csak horgoltam csipkét. Jósitól levelet kaptam, melyben köszöni a névnapi jó kívánságokat, írja, hogy egészségesek, Jolánkát és Józsi fiát boldog dicsekedéssel említi, mily derék kedves gyerekek,- most már a jövő József napig, vagyis egy évig, alig ha fogok felülők valamit hallani.

31-én Csipkét kezdtem horgolni, d. u. Slechnél voltam napernyőt akartam venni Hanvaynének, de kicsinek találva azt, nem vettem, ebédre Hanvay Zoli nevelője volt nálunk.

Április hó 1888

1-én Húsvét vasárnap. Bélám a reggeli vonattal Hanvára ment, honnan még ma Hanvayval Vályba szándékoz-nak menni, hogy ott holnap szalonka vadászatot tartanak, s így csak kedden várom őt vissza. Én daczára annak, hogy nagy ünnep van, a rendes házi teendőket végeztem, s a gyerkőkkal voltam, mivel délig az egyik dél után a másik cselédet a templomba eresztettem el,- különben még csipkét horgoltam.

2-án Reggel át jött a kis Kóbi Manyát megöntözni, de mivel az nem csak a Kóbi, de az üveg láttára is elkezdett sírni s ordítani, Kóbi a cukor tojaskát zsebre téve odébb állott,- dél után a gyerkőkkal Madarásznékhoz mentem,

²⁴⁰ Gortva – Kisfalud: kisközség Gömör vármegye rimaszécsi j.-ban (1891) 1162 magyar lakja, savanyú víz forrása van.

²⁴¹ Siffon: abrosz.

ki igen szívesen látott, ott lettem alatt egy asszony kézi varró gépet hozott lutrizás végett. Lenke Hedvig és Emma névre tettem 10 kr. Esti 6 után jöttünk vissza.

3-án Bélám a déli vonattal jött a Zoli nevelőjével, mivel ebédem alig volt, valamit hirtelen kellett még készíteni. Én Bélusnak egy slafrokjába más újakat varrtam be és 3 lisztnek való zsákot varrtam, Likérből szeretnék lisztet hozatni vagy 10 kilót.

4-én Én a betett kézi gépről már meg is feledkeztem, ma reggel hozza az asszony s kérdezi, hogy jó helyen keresi e Fodornét, mivel a gépet ő nyerte el. Én mindjárt, mint tulajdonomat át vettem, s mivel Bélám még délig Ráhóra onnan Klemára ment boncolás végett, talán Likérben is be fog szólni Pistáéknál. Én a kis Wehler gépet tisztogattam s olajoztam, mert nagyon rozsdás és piszkos is, varrni még nem lehetett rajta, nehezen jár, d. u. egy gallért és egy pár kézelőt varrtam meg, bizony ideje volna már hozzá látni az ingek igazításához.

5-én Bélám délben jött vissza Klenóczról, fáradtan szegény, a kocsi nagyon összerázta. Én egy inget megigazitottam és Mamáék, testvérek és Annukának levelet írtam.

6-án Bélám Rózsásra ment, Szakollal együtt, ki érte jött. Én egy ingre kéz előtt s gallért varrtam meg, s az ingre rá varrtam, hogy jó lesz e még nem tudom, reggel Bélámat beteghez hívták, nem volt ideje felpróbálni.

7-én Bélám dél előtt 10 órakor jött haza, én két kézelőt gomblyukkal együtt és egy gallért varrtam meg, a búza piacon is voltam árpát venni, 40 liter 1 frt 40 kr.

8-án Bélám d. u. Ráhóra ment, reggel egy igazított inget felpróbált, mely a nyaknál egy kis ránczot vett, mi lehet az oka nem tudom,- de úgy elkedvetlenített, hogy még a fejem bele fájdult,- délután a kézi varrógépet próbáltgattam, ½ méter hosszú helyen jól vart, de aztán megint szakadt a czérna és akadozott a gép egy, vagyis már a második tűt törtem el.

9-én Bélám reggel jött vissza s este ismét ki ment Ráhóra. Én dél után egy üveg lopót vettem és két rózsaszín,- ibolya csokorral festett bögrécskéket, valamint a lutriba is tettem 10 kr.

10-én Egy 11 kilós süveg czukrot vágtam fel,- Bélámnak a harmadik ingét végeztem be.

11-én Bélám Gortvára ment Gyula napra, ha ugyan tartják. Én a negyedik inget varrtam meg,- és a piros perkál ruhámat vasaltam ki, Mari czukrot tört egy nagy, s egy kisebb pohárral.

12-én Bélám csak este a 6 órai vonattal jött haza, mondja, hogy más senki sem volt, de neki igen megörültek, s szívesen látták, Madarassy nagyon köszönte a megemlékezést, még nekem is,- a mint Bélám haza jött ment mindjárt Biró kisasszonyhoz, kihez már előbb kétszer is keresték, ezen leány egy hét előtt öngyilkossági szándékból szíven akarta magát löni, de a golyó a tüdön keresztül a hátán jött ki, s a dívány fájába fűródott,- eddig más orvos kezelte, de most ahhoz még Bélámat is hívták, mert nagy mérvű tüdő gyulladás következtében a baj életveszélyes. Én az ötödik inget végeztem be, és a vasalt ruhámat állítottam össze.

13-án Egy inget megvarrtam, még a gallérra gomblyuk kell.

14-én Bélámat d. u. Jánosiból Nyári báró vitette ki, esti 7-kor jött vissza. Én a két gyerkőt nyírtam meg. Csuscsusnak igen dús és hosszú hajacskáját alig bírtam a folytonos mozgás és később a sírás miatt nyírni,- aztán a hatodik inget is bevégeztem, 14 kézelőt, és gallért szabtam ki, mely nagyrészt lesz varrva.

15-én Bélám ismét volt Jánosiban este meg a 6 órai vonattal Ráhóra ment. Én egy ruhácskát igazgattam meg Manyusnak, s délután a babájának perkál ruhácskát varrtam, mely ugyan csak díszes lett.

16-án Bélám Antaliba ment, én Manyának kék ruha kelmét vettem, melyet ki is szabtam, magamnak egy pár cipőt vettem 4 fr. 80 kr.

17-én A Manyus ruhácskáját összeállítottam, s a minták közül választottam még Manyusnak két ruhára, Csuscsusnak négyre, nekem kettőre, Nellinek egyre, s még kell két alsó szoknyára nekem és három kendőt venni.

18-án A Manya ruháján varrtam, de keveset, mert d. u. egy telket néztünk Bélámmal, mely igen szép nagy hely, 800 négyszögöl, de mivel 3000 frtra tartják, aligha lesz a vételből valami, ily magas ár mellett.

19-én Bélám az estéli vonattal Ráhóra ment,- én a Manyus ruhácskáját meg varrtam, csak még a hátrészre egy maslit kell csinálni, estefelé Bélusnak vettem 2 ruhára szürke zefírt²⁴², egyre fehér fekete, sötét valót.

20-án Bélusnak a ruhácskáját ki vasaltam és össze állítottam,- este vacsora után Bélukám két jó konyhai kötény-nyel lepett meg, melynek igen megörültem.

21-én Reggel 8 órakor Bellá és Erzsi állítottak be, de csak két óra hosszat mulattak, aztán Erzsi Kerepczre, Bellá meg Gömörre ment György estére.- Én Bélám őszi kabátját rövidebbre csináltam, és gallért szabtam ki rá.

22-én Bélám Hanvára ment, s dacára annak, hogy ma van a név estéje nem jött meg a 6 órai vonattal este, szegény kedves jó Bélám, hogy még ily nagy napot sem tölthet el, az öt igaz szívvvel, forrón szerető családja körében,- én is csak a távolból kívánhatom, hogy a jó Isten áldja meg minden földi jóval, az én kedves drága jó Bélámat,- kis Manyusom is alig várta az ő édes Apukáját, hogy a megtanult versikét neki elmondja, hányszor mondta el könnyes szemmel, hát nem jött el az én Apukám, kinek mondom el most a verset.- mért nem jön

²⁴² Zefir: pamutszövetke.

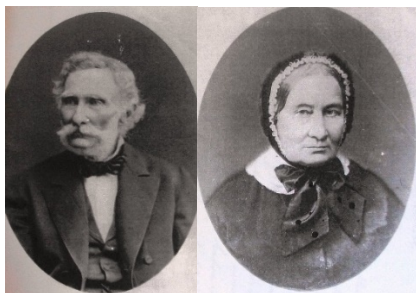
hozzánk, ha mi olyan igen igen várjuk ? persze mindezekre a valót csak gondolatban feleltem meg.---- Én két pár kesztyűt vettem és egy nyakkendőt Bélakámnak.

23-án Bélám még este a 9 ½ órai vonattal jött, hogy későn volt vacsorálni, akkor már nem akart, s így a neve napján vacsora nélkül éhen maradt szegény Bélám. Én Bélám kabátját igazgattam, új gallért és gombokat varrtam rá. Bélám este Ráhóra ment.- Baráthékat most nap nap mellett várjuk, hogy Csegődről jöve hozzánk is bejönnek, de még eddig hiába.

Burchard-Bélaváry család^{243 244}, Reuss László feleségének ősei

Bélaváry György (Georges) Dévény (ma Devin, Felvidék) várkapitánya volt 1550-ben.

A1. Burchard János Vilmos. (*[Lubin](#) Lengyelország, 1795. január 6.-†[Bécs](#), 1881.²⁴⁵) ♂ Wiemuth Charlotte (Karolina) (*[Lubin](#), 1801.-†[Bécs](#), 1879. június 23.) „Burchard Vilmos János lengyel feleségével az oldalán 1825 táján érkezett Eperjesre (Sáros vármegyébe) Lengyelország Porosz Királysághoz csatolt részéből. A feleség, Wiemuth Sarolta a családtörténetek szerint egy lengyel költő húga volt, „igen művelt nő, aki németül, franciául, lengyelül - valószínűleg később magyarul - egyformán tudott, és tanította a gyerekeit is”. Német tudásáról és műveltségéről hátrahagyott gót betűs naplója is tanúskodik. A férj, Burchard János Vilmos bort termelt, a hulladék anyagokból pedig ecetet gyártott. Családja megélhetését több forrásból biztosította, hiszen a szesz- és ecetgyártás mellett termékeivel feltehetően kereskedett is, és Livohután üvegcsutát létesített.”²⁴⁶

Burchard János Vilmos és felesége Wiemuth Charlotte.

B1. Burchard-Bélaváry Konrád. (*Eperjes, 1837. március 23.-†Budapest, 1916. július 2.²⁴⁷) ♂ Fuchs Auguszt (Ágota). (*1847. október 13.-†Budapest, 1903. november 6.²⁴⁸) Elvégezte az Eperjesi Kollégiumot, 1854-ben külföldre ment, a kereskedelmi pálya érdekelte. Berlinben a Kereskedelmi Akadémián tanult, majd Danzigban egy gabonakereskedő- és hajóvállalkozási cégnél dolgozott, beutazta Német-Franciaországot. 1862-ben hazatért Magyarországra és a Pesti Hengermalomnál volt alkalmazott. Itt 1876-tól igazgatóvá nevezték ki. 1868. január 11. Brazília főkonzul (1884-1898), 1885. június 21-től a malomipar fejlesztésében szerzett érdemeiért királyi kinevezéssel lett a főrendiház tagja. A régi Bélaváry nevet testvéreivel 1891-ben vehette fel. 1906-tól haláláig a Hengermalom elnöke. [Fuchs Auguszt szülei Fuchs Rudolf (*1809. február 5.-†[Budapest](#), 1892. november 22.) kereskedő és Weber

²⁴³ Ld. [Bárczay Oszkár: A Burchard-Bélaváry család](#). (két rajzzal) c. tanulmányát. Turul. 12. évf. 1894. 1. szám. I. Értekezések és önálló cikkek. 34-38.

²⁴⁴ [Wikipédia Burchard-Bélaváry család](#) cikke alapján: „Családja történetét (Both néven) a 12. századra vezetik vissza a genealógiák, Bars (Zsikva – Sikava) és Bihar (Bélavár) vármegyei birtokokról és 1461-ben szerzett nemesi címről számolnak be, melyet 1557-ben I. Ferdinánd szikavai Bélaváry György számára megújított. A 16. századtól Bélaváryként szereplő család 1575 után több ágra szakadt.”

²⁴⁵ Bécsben temették el őket, a matzleinsdorfi evangélikus temetőben.

²⁴⁶ Klement Judit: Apák és fiúk gazdasági stratégiái: egy magyar család a 19. és 20. században. Ateas. 2005. 20. évfolyam. 1-2. szám. 69-92.

²⁴⁷ [Halotti értesítő. Burchard-Bélaváry Konrád](#). A Magyar Főrendiház tagja, a Pesti Hengermalom Társaság elnöke stb. A Kerepesi temetőben nyugszik. Gyászolják gyermekei: Rezső, Dóra, Pál és Andor. Unokái: Dr. Schulek Alfrédné, Rajner Jolán, Rajner Ella, Marcsek Jánosné, Rajner Paula, Rajner Dezső, Burchard-Bélaváry Erzsébet, Burchard-Bélaváry Anna. Menye: Dr. Burchard-Bélaváry Rezsőné, Török Mariska, Unokavejei: Dr. Schulek Alfréd és Marcsek János. Dédunokái: Schulek Imre, Schulek Klárka, Marcsek Sárika.

²⁴⁸ [Halotti értesítő. Burchard-Bélaváry Konrádné, született Fuchs Auguszt](#). A Kerepesi temetőben nyugszik. Gyászolják férje valamint gyermekei: Dóra és férje Rajner Kálmán, gyermekeik Jolán, Ella, Paula és Dezső, Rezső és neje Török Mariska, gyermekeik: Erzsébet és Anna, Pál és neje Pallavicini Teréz örgrófnő és Andor.

Karolina (*1822. december 9.-†[Budapest, 1914. december 17.](#)). Fuchs Rudolf szülei Fuchs Keresztély, Lőcséről származott és dohánygyártással, dohánykereskedéssel foglalkozott és Szepessy Johanna (*1787.-†1869.).]

Burchard-Bélaváry Konrád és felesége Fuchs Augustza. 1900.

Fuchs Rudolf és Weber Karolina leányai. N. N. Fuchs Rudolf (*1809-†1892), Fuchs Rudolfné, Weber Karolina (*1822-†[Budapest, 1914. december 17.](#)), Fuchs Karolina, Glatz Henrikné²⁴⁹ (*1844. július 19.-†1905. december 12.), Fuchs Melánia, Schulek Vilmosné²⁵⁰ (*1857. április 23.-†1913. május 13.), N. N. Fuchs Augustza, Burchard-Bélaváry Konrádné (*1847-†1903), Schulek Inesz (*1882.-), Fuchs Melánia leánya, Fuchs Henrietta, Dr. Koller Gyuláné²⁵¹ (*1841. március 20.-†1924. december 24.), N. N. (középen ülő fiú)

Székely Bertalan: Fuchs Keresztélyné, szül. Szepessy Johanna arcképe. 1860-as évek. Magyar Nemzeti Galéria 1999.

C1. Burchard-Bélaváry Rezső Dr. (*Pest, 1870. július 30.-†1947. június) ⚭ Török Mária (*1877. április 10.-†1945. november) Fejér vármegye és Székesfehérvár sz. kir. város főispánja mellé főispáni titkárnak osztották be, Siófok Balatonfűrdő Rt. igazgatója (1907-1918), miniszteri tanácsos. [Török Mária szülei Dr. Török Béla ügyvéd ⚭ Fabiny Mária (*1852.-†1900.)]

²⁴⁹ Glatz Henrik. (*1844. június 4.-†1905. augusztus 9.)

²⁵⁰ Schulek Vilmos Dr. (*1843. április 21.-†1905. március 13.)

²⁵¹ Koller Gyula Dr. (*1828. október 17.-†1912. május 30.)

Burchard-Bélaváry Rezső és Török Mária. 1903. k.

Burchard-Bélaváry Rezső.

Dr. Török Béláné sz. Fabiny Mária.

D1. Burchard-Bélaváry Anna. (*Székesfehérvár, 1903. június 24.-†Budapest 1946. február 1.) ⚭ Reuss László. (*Resicabánya, 1901. november 3.-†Bécs, 1996. január 10.) 1927.

Burchard-Bélaváry Anna

[A Burchard-Bélaváry család címere.](#) Burchard Bélavary de Sycava. 1557.

A Fodor család

A1. **Fodor János.** ⚭ **Tister Rozália.** Mélykút. Fodor János földbirtokos, 1846-ban Mélykúton kántor

volt.^{252 253} 1841. k.

B1. Fodor István Albert. (*Mélykút, 1842. április 22.²⁵⁴-)

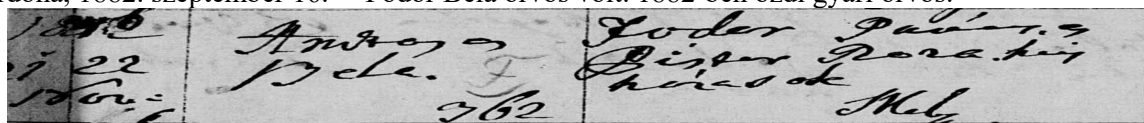
B2. Fodor Kálmán Maximilián. (*Mélykút, 1843. november 11²⁵⁵.-†Mélykút, 1849. február 11.)

B3. Fodor János, Jeromos. (*Mélykút, 1845. március. 7.²⁵⁶-†1849. február 17.)

B4. **Fodor Béla**²⁵⁷ I. Dr. (*Mélykút, 1846. november 21.²⁵⁸-†Rimaszombat, 1918. szeptember 29.)

Θ **Reuss Malvin Lujza**. (*Tardona, 1862. december 24.-†Kolozsvar, 1941. október 7.)

Tardona, 1882. szeptember 16.²⁵⁹ Fodor Béla orvos volt. 1882-ben ózdi gyári orvos.

Mélykút. Katolikus Egyház. Keresztelési anyakönyv. Fodor András Béla született 1846. november 21. Szülei Fodor János és Tister Róza.

D1. Fodor Béla II. (*Baranya Selye, 1886. december 5.-†Rimaszombat 1911. november 19.)

D2. **Fodor Malvin**. (*Dobsina, 1884. szeptember 16.-†Kolozsvar, 1962. november 20.) Θ Sipos Béla I. (*Kézdimárkosfalva, 1875. szeptember 16.-†Székelyudvarhely, 1967. december 3.)

B5. Fodor Rozália. (*Mélykút, 1854. június 15.²⁶⁰-)

B6. Fodor Dániel. (*Mélykút, 1855. július 3.²⁶¹-)

B7. Fodor Sándor. (*Mélykút, 1859. február 21.²⁶²-)

1829 és 1865 között több Fodor nevű gyermeket kereszteltek, az alábbiakat sikerült kigyűjtenem, de az adatok hiánya miatt nem lehetett kideríteni, hogy Fodor János és felesége Tister Rozália milyen rokoni kapcsolatban állt, a nagyjából azonos korú Fodorokkal. (Ld.: Fodor Imre, Fodor Mátyás stb.)

A1. Fodor Imre. Θ Hegyi Ágnes.

B1. Fodor Erzsébet. (*Mélykút, 1859. október 14.-)

B2. Fodor Julianna. (*Mélykút, 1861. február 27.-)

B3. Fodor János. (*Mélykút, 1863. december 28.-)

A1. Fodor Mátyás.²⁶³ Θ Tantsik Anna.

B1. Fodor István. (Mélykút, 1850. december 1.-)

B2. Fodor Veronika. (Mélykút, 1854. június 2.-)

A1. Fodor Márton. 1. Θ Hornyák Ilona. 2. Θ Szabó Veronika.

B1. Fodor Julianna. (*Mélykút, 1855. április 15.-) 1. feleségétől.

B2. Fodor János. (*Mélykút, 1860. június 21.-) 2. feleségétől.

²⁵² Drégely Ferenc: Szülőföldünk. Mélykút. 350 év története. I. kötet. A Mélykúti Egyházközségekért Alapítvány Kiadása. Mélykút. 2001. 4. Kántorok. 341.

²⁵³ Az Egybekeltek és a Kereszteltek között nem találtam meg Fodor Jánost és Tiszter Rozáliát az 1842-től megelőző években, illetve évtizedekben, így valószínű, hogy máshonnan érkeztek Mélykútra. Mélykúton tehát biztos, hogy 1842 és 1859 között élt Fodor János és Tiszter Rozália. Az 1859. évet követően adatokat a Fodor családra vonatkozóan a Meghaltak évkönyveiben nem találtam. Lehet, hogy Fodor Jánost 1842-ben kántornak hívták meg Mélykútra S. B.

²⁵⁴ Keresztszülő: Ekker István és Varga Anna. Keresztelő pap: Békes László plébános.

²⁵⁵ Keresztszülő: Ekker István hitvese Varga Anna. Keresztelő pap: Theodor Jurdek Tivadar.

²⁵⁶ Keresztszülő: Ekker István hitvese Varga Anna. Keresztelő pap: Békes László plébános.

²⁵⁷ Keresztneve az anyakönyv szerint Fodor András Béla, de a Fodor Béla nevet használta.

²⁵⁸ Keresztszülő: Ekker István hitvese Varga Anna. Keresztelő pap: Bódy Ferenc káplán.

²⁵⁹ Tanúk: Terray István és Rácz Endre lelkész. Eskető lelkész: Almássy Lajos barczikai lelkész. Kihirdetve háromszor.

²⁶⁰ Laknak Mélykút 364. Keresztszülők Ferdinánd Éva, Tiszter István özvegye. Keresztelő lelkész Lacko Antal plébános.

²⁶¹ Laknak Mélykút 364. Keresztszülők Klein Anna, Ekker István felesége. Keresztelő lelkész Lacko Antal plébános.

²⁶² Laknak Mélykút 400. Keresztszülők Klein Anna, Ekker István felesége. Keresztelő lelkész Lacko Antal plébános.

²⁶³ Fodor Mátyás és Fodor János közötti rokoni kapcsolat az adatok hiánya miatt nem volt megállapítható, lehet, hogy testvérek vagy unokatestvérek voltak.

A1. Fodor István. ²⁶⁴ (*1812.-†Mélykút, 1856. december 4.) Θ Forgó Terézia.

A házassági anyakönyvekben 1748 és 1860 között egy Fodor névűt találtam, ami arra utal, hogy Fodor János és Tister Rozália 1842 és 1859 között élhettek Mélykúton, nem ott házasodtak és valószínűleg 1860 után elköltöztek Mélykútról.

A1. Saly Pál nemes. (*1767.-) Θ Fodor Erzsébet. (*1769.-) Mélykút, 1790. június 20.

---

²⁶⁴ Fodor István és Fodor János közötti rokoni kapcsolat az adatok hiánya miatt nem volt megállapítható.